

Digitales Brandenburg

hosted by Universitätsbibliothek Potsdam

Sefer ha-Kuzari

Yehudah <ha-Levi>

Berlin, 555 = 1795

יעיבר רמאמ

urn:nbn:de:kobv:517-vlib-9268

מאמר רביעי

(א) אמר החבר אלהים תואר למושל ברבר מן הדברים ולדיין ויש שיהיה בכל כשהוא רוצה בו מושל בעולם כלו ויש שיהי בחלק כשהוא רוצה כח מכחות הגלגל או טבע מן הטבעים או דיון מבני אדם ונכנה השם הזה בלשון קבוצין בעבור מה שהיה נוהג בין האומות שהיו עושים צלמים והיו מאמינים שכל אחד מהם יחולו בו כחות הגלגלים ומה שרומה לזה וכל אחד מהם אצלם אלוה והיו קוראים כללם

להנין הסוד לעשותה מאונה עלינו ועלינו זאת המלה לשמור ולעשות לדבר ולהאמין ככתוב נפוך ובלבד לעשותה וכבר העירונו שאלה המנות נחלקים לחלקים שמים שהן ארבע כולל המלות מהן מעשיות ומהן מחשבות והמעשיות נחלקים לעשיות ולדחיות והמחשבות לקורות ולפילסופיות והעשיות הם המלות השכליות הנוהגות בכל העמים וכל המדינות כמו איסור ריחה וניב וכבוד אב ואם וולתם והדחיות הם המלות הכלתי נוהגות בעמים כי אם בישראל מפי התורה כמו הנחת תפילין וליית ואכילת מלה וולתם והקורות הם המלות שאנחנו בני ישראל לבד מאמינים בהן מפי תורה משה כמו אמונת חידוש העולם וביאת המשיח ות"מ וולתם והפילסופיות הם המלות שהפילסוף יאמנם ב"כ כמו אמונת חיוב מציאותו ואחרותו ושאינו נשם או כח נפש ושליטת המנרעות ממנו יק' ושליטת התארי' הנוחייבים ממנו ית' וולתם והממונה שאין אנו יכולים לפשוק שום דין או לעשות שום מלה מפי תור' שנכתב לבד כי אם אנחנו דריבים לפרוש חו"ל וה' שלטת חלקי המלות שהם עשיות ודחיות ותורות נאו מפורשים בדברי חו"ל על בן מפייהם אנו חיים לעשות כפי פירושיהם / אולם הפילסופיות לא נשמע מהם פירושים ובהיות שלא ידעו מהכתוב על דברים על בן אחרים פירושם מפי האמת האלמיות ולקחת תור' מפי שלומי אמוני חכמי ישראל כמו מספר חובת הלבבות וס' מורה נבוכים וספר השיקרי' וולתם למען הבין מ"ע של אנכי ה' אליהו (אם מפי המלה ואם מפי הסבל) כי זה אליהו הוא מחייב המליחות בדחיית עלמו / שזה הקושר הוא בלתי נאות כי אם למלא שאין לו שילה (כי מי שיש לו שילה אינו מחייב המליחות בדחיית עלמו כי אם בדחיית עילתו והוא אפשר המליחות בדחיית עלמו) / ונתינת כל מורכב הסכמתו היא שבת המליחות ע"ב יחייב שזה הנמלא לא יהי מורכב כלל כי אם יהי מורכב יהי לו שבה ולא יחייב המליחות בדחיית עלמו כפי ההנח' / ובה יכוון במ"ע של אמונת המליחות / מוסף עליה ככוונת האחרות הוא בהיות שבה מנוחה שהאחרות הוא מבין והוא מקרה נוסף על מליחות הנמלא המתאחד ויחייב זה היותו כנ"י מורכב מעלם ומקרה / וחור הדין שלא יהי מחייב המליחות בדחיית עלמו ע"כ יכוון במלות האחרות השלילה המחייבת ממנו והוא שאינו רביע / ואינו נשם כהיות שכל נשם מורכב עכ"פ עתומר וזורה / והנ' מי זה יהא אלהים ראוי לו לדעת אלה הענינים וכנולא נש למען קיים אלה המלות הפילסופיות כראוי לפי המחקר / כמו שיקיים שאר המלות כראוי להם לפי התלמוד : (ל"ח) בשמות האלהים / כבר העיר לחקר על שאר השמות בראשון לשני והפסיק הענין נכונה ונפירושי המלות ושם ראה להשלים מחקרו על השמות :

(א) אלהים תואר למושל / תחלת הנחתו על מושלי ארץ או על הכחות אשר נשמיים ואח"כ הושאל למלאכי ולש"ית כי אמנם כן סדר המבטא בתת' יצא המדבר שנות להורות על הנשמיים המורגשים לחושינו ואחר לכחותיהם המושגים לרעיונו ואחר לרוחניים המושגים בשכל / ע"כ אפשר מקוש לאומרי' שתתל' הונח שם אלהים על הש"ית ואח"כ הושאל לדגולת אשר בארץ המה כי אין זה סדר המבטא : והיו עושים צלמים / הם הממונות הדמיונות אשר נדו ליתחם נכונתי שחק כמו שנהגו לנייר לורת נער' יפה ידוע ויחסיה למנה / ולורת מלך מעוהר נוסע בעגלה לחמה / וולתם כמבואר בחמת מיע"ל אג"י : ואלה הורות נקראות בלשון ערבי נשם עלמאות והיו נעבדים בימים קדמונים וכעת היו לשירים הלללים אלל משוררי האומות ילידו נש לנוריים שרירים ירעון נש רעיונים הלללים / ויודיעו

כללם אלהים נשבעים בהם וכאלו הם מושלים בהם והם
 מתרבים ברבוי הכחות המנהיגים את הגוף והכחות
 המנהיגים את העולם כי הכחות כגווי לסבות התנועות
 כי כל תנועה היא באה מוכח זולתי התנועה האחרת
 כי זולגל השמש זולגל הירח אינם רצוי בכח אחד אבל
 בכחות מתחלפין ולא פנו אל הכח הראשון אשר ממנו
 באו כל הכחות האלה אם בעבור שלא הורו בו ושענו
 כי קבוצ הכחות האלה הוא המכונה אלוה ושחנפש גם
 כן אינה כי אם קבוצ הכחות המנהיגים את הגוף

שהורו באלקים אך היו רחוק בעניניהם שתועיל עבודתו
 וחשבו כי הוא נעלה ומרומם שידענו כל שכן שישיג
 בנו הלילה לאל מדבריהם על כן לא היו עוברי דבר
 אחד אך רבים שקוראין אותם אלקים כלל שכולל הסיבות
 מאין חלוק והריקות והמעלה היתיה איה כי אם
 בשם הנכבד יוד ה"א וו ה"א ית' הוא שם נודע רמוז
 אליו במדות לא במקום אחד אשר לא היה נודע כי
 היה נקרא אלקים בכלל ונקרא הי בהתיחד כי אלו שאל
 השואל אי זה אלוה ראוי לעבוד השמש או הירח או
 השמים

וידועו כס רכוס לרעהם והיא חכמת יוגית שאסרוה כפולמוס של אספיסמוס כפניר כנלוד כזה לחס זקן אחד להעלות חויר
 כחמס ו"ל : (ב) הכחות המנהיגות כי הנפש אחת וכחוסיה רבים : כי כל תנועה / קדמוני הפילוסופי אשר
 בדעתם החוק הרב המור' אמרו שמיני הגלגלים הם מלאכים ושינוי התנועות בא משינוי המלאכים / אמנם
 פילוסופי דורותינו יאמרו שנסת תנועות הכוכבים היא ענע כח המסיכה והדחיה אשר בכל כוכב אשר לפי רוב
 הדחיות או המשיכות אשר יקבל כל כוכב מכוכבים אחר' אשר סביבותיו יתנועע התנועה האמצעית הנערכת לפי
 חוק הכחות כלם על דרך מש"כ : (ב' לשלישי) ותנין זה מלוד אב ב שניינו שם / והנ סנת שינוי התנועות נמהירות
 ואיחור הוא לפי חוק הדחיות וחלישותן / ואלק המשיכות והדחיות יכנה הכתוב בשם קריאה ככתוב וקרא זה אל
 זה / כאלו כוכב אל כוכב קורא להתנועע כפי אשר יאלל מחו עליו / וזהו שחרנס המחרנס ומקבלין דין מן דין
 ר"ל מקבלים הכחות / וכבר דקדקו חכמי זמנינו בזה ומלאו ערך מהירות התנועה של כל כוכב שזה לערך חוק
 כח דחיו או המשיכה הממולעת / ומי חכס ינין דעת שכל כוכב מכוכבי מרוס ערך תנועתו שזה לערך חלע הכח
 העולה מעירוב כחות כל כוכבי מרוס הפועלים בו / וזהו תעודך תנועת כל כוכב אל כלם וכלם אליו בהיותם פועלים
 זה בזה / ואל הסדר והערך האמור רמוז בתפלת ערבית המסדר את הכוכבי במשמרותיהם / וכל חכס מנין מדעתו
 כי גדול הדונינו ורב כח לפנותו אין מספר וזש"כ כונן שמים בתבונ' : שכולל הסבות מאין חלוק / ר"ל אינם
 מחלקים ואינם מנדילים בשם אלהים כינוי ית' ונין איה סנה מהסבות הטבעיות וכחוסיה שנס המה נקראים בשם
 אלהים כמו שקדם : והדייקות / השם המונה להורות עליו ית' לבד נדיוק ונפרע הוא שם הוי"ה ב"ה שנו ינדל
 מולתו מש"כ בשם אלהי שהוא שם משתחף לו ולולתו : רמוז אליו נמדות / שם יו"ד ה"א הנזכר הוא בלתי נהגה
 אבל הוא רמוז ר"ל נקרא בשם מדותי והוא שם אל"ף דל"ת / וכבר ביאר החבר (בראשון לשני) שכל השמות חוץ
 מהמפורש הם מדות ר"ל מורות על פעולות נעלי מדה וגבול הנפעלות על ידו ית' כמבואר שם : לא במקום /
 אינו נקרא בשם הויה להיותו ית' בנחינת עצמותו בלתי מוגבל במקום מבלעדי מקום ר"ל במדרגה מבלעדי מדרגה
 אשר כן הוא הוראת שם הוי' לכן לו הוי' נקרא בו לא הוי' נודע ומה בנע בקריאת שם הבלתי מודיע הנקרא בו
 בהיותו בלתי מוגבלו במקום ר"ל במדרגה מה ונשאר בלתי מודע על כן נקרא בשם אדני רמוזו אל מקום וד מבלעדי
 מקום וד ר"ל לדברים הנפעלים מאתו ית' כמו שיתבאר בס' שאח"ז : נקרא אלהים בכלל / ר"ל אלהים והויה
 הוא שם נדרי כנ"י לו ית' כמו מדבר שהוא שם נדרי לאדם כי אלהים הוא שם הסוב הכולל אותו ית' שהוא הכח
 הכולל הכל / עם הכחות הפרטיות שכלם ר"ל כנ"י הכולל והפרטי נקראים בשם אלהים / אך הוי' הוא הנדל האיש
 כנ"י אשר הוא ית' לבדו נקרא בזה השם לא שאר הכחות הפרטיות אשר כמוהו נדר האדם חי מדבר כי מי הוא שם

השמים או המזלות או אחר הכוכבים יאו האש או הרוח או המלאכים הרוחניים או זולתם כי לכל אחד מהם מעשה וממשלה וכל אחד מהם סבה בהוי' ובהפסד ותהיה התשובה יי' כמו שאתה אומר פלוני בשם גורע כראובן ושמעון אחי אשר זובן ממלת ראובן ושמעון אמתת עצמים :

(ב) אמר הכוזרי ואיך אודיע בשם מה שאין עליו רבו אך הראייה עליו מומעשין .

אמר החבר אבל דומים אליו ברמזיה הנבואות ובראייה הרוחנית כי הראיות מתעוים זמן הראיות יבא האדם לאפיקודנות ולרעות המופסדי וכי מי הביא המשנים לאמר בשני סבות קרומות לא הראיות וכן אנשי הקרומות מי הביאם לאמר בקרומות הנלכל ושהוא סבת עצמו וסבת זולתו אלא הראיות וכן עובדי השמש ועובדי האש הראיות הביאו אותם אל זה אך דרכי הראיות נחלקו מחם מרוקקורת עד יתכלית ומהם מוקוצרות ומרוקק שבהם הפילוספיא

דרכי הראיות הביאום לאמר באלקים שלא יועילג ולא יזיקנו ולא ידע תפלתנו וקרבותינו ולא עבודתנו ולא מדינו ושהעולם קדמון בקרמותו ואין אצל אחר מהם שם גורע שרומזין אליו אך אצל מי ששמע דבריו וציוויו והזהרתו ונמולו על העבודה וענשו על העבירה והוא קרא אותו בשם גורע כנוי לוח שדבר עמו זאמת אצלו שהוא בורא את העולם אחר שלא הי' ותחלתם אדם לא הי' יודע יי' לולי דברו עמו ונמולו וענשו שברא לו חוה מצלעותיו ונתברר לו שהוא בורא העולם ורמו לו ברבר וברמות וקרא אותו הי' ולולי זה היה בשאר על שם אלקים שאין מתברר מה הוא אסיהוא אחר או יותר מאחר אם הוא יודע החלקים אם לא . ואחר בן קין והבל ידעוהו אחר שקבלוהו מאביהם בראיה הנבואית ואחר בן נח ואחר בן אברהם יצחק ויעקב עד משה ומי שהיה אחריו מהנביאים וקראוהו הם הי' בראיתם וקראוהו העם והמקבלים מהם בתאננותם אותם הי' בעבוד שהיה דברו והנהגתו דבק בבני אדם והיו דבקים הסגלה מבני אדם

בו

הסוג הכולל כל צע"ח ומדבר הוא הנדלו המיני / וכל זה נערך משחנתנו אך באמת אין לו שם נדרי כי אינו נדור יסוג והנדל כש"כ הרב המור' (ננו"ן לראשון) זמנה חנן למה נקרא שם הוי' שם המפורש כמו שנראה מדברי החנר (בראשון לשני) / וזה כי מפורש ענינו נדל כמו זה פורש ונכס / עטון פרישה / ופנה שם יוד ה"ס האמור הוא הנדלו האישי כנ"י כאמור ע"כ יק' שם המפורש ר"ל שם הנדל : (ב) ואיך אודיע בשם אחר שניאר החבר בקודם ששם הוי' ב"ה מורה על אמתת עלמותו כנ"י כשם ראובן המורה על ענס הנקרא בו / על זה יסיב המלך איך אודיע בשם עלם הנלתי נודע בשם פניס / וזהו הדבר דומה לשומע שם בדוי ואינו יודע על מה יורה אם על דומם מה או על צומח מה או על זולת אלה : אך הראיה / אין שום דאי' על מליאותו ית' כי אם ממעשין כי כל מעשה יש לו עושה על כן די לו להיות בקרא בשמות המדות המורות עליו מלד פעולותיו ית' / ומה נלע בשם העלם אחר שאין מדין עלמותו לפי שמו זה : ברמזיה הנטוים / זה השם ד"ל הוי' הוא שמו העלמי בנחית הנביאים הראים אותוקיו הנראים כמו עמוד העין והאש וזולתם מהכלאות והנראים לנביאים ולנעלי דו"הק המה יקראוהו בשם הוי' הרומז על עלמותו ית' לבי בחינתם לפעולות הי' בשינוי הענע : כי הראיות על מליאותו יתנרך הנלקחות ממעשין כאשר אמרת אך הרתי' עליו ממעשין / הם מחעיס את המשכיל להוליכו בדרך לא עונ : המשנים / מאמיני השניות : שם נודע / אין שם מיוחד לסנה הראשון' אלל כל חכם או עכו"ם כי כלם קוראים אותו אלמים המסותף לו ולחארי' / בלתי אם מי שמע מלימותו ושאחריו וענשו הוא זה יקראוהו בשם הוי' המנדיל אותו מלאהיס יאחרי' / אף כי זה השם מורה שהוא פועל ברצון לא נענע לבד ומנכף למי שירנה : ורמו לו בדבר ונדמות / האיט שנתברר לווי' וההרתו הוא רומזין במעשה נדנר ר"ל בקראו לו בשם הי' ונדמיונו שמדמ' נראות עלילותיו אשר נס ינדל מהכנסת הפרעיות המכונים בשם אלמים חקרים : אם יודע החלקים / אם הוא משגיח השגח' פרעית כדעת

הקור'

בו . עד שהיו רואים אותו במצוה מזה נקרא כבוד ושכינה
 ומלכות ואש וענן וצלם ותמונה ומראה הקשת וזולת
 זה ממה שהיה ראיה להם שהדבור עמו מאצלו וקראים
 אורנו כבוד ה' / ויש שקראוהו יי' ויש שיקראו הארון
 ע"י גי'ח (יקראו הארון) ה' כמו שהיו אומרים בנסעו קומה
 ה' וישבה ה' בנוחה ועלה אלקים בהרועה ה' בקול שופר
 והם היו רוצים ארון ה' ויש שיקראו חיהם שיש בין בני
 ישראל ובין בהצטרף יי' / ובה נאמר הלא משנאיך ה'
 אשנא ואויבי ה' רוצים שם ה' או ברית ה' או תורת ה' כי
 אין צרוף בינו ובין אומה מהאומות כי אוננו אוצול ארון
 כי אם על הסגולה והם מקובלים כימנו והוא מקובל מהם
 וכן נקרא אלקי ישראל ונקראים הם עם ה' ועם אלקי
 אברהם ואמור שקצת האומות הלכו אחריו ועברו אורנו
 משמע וקבלה איה קבלו אותם והדבקו בהם ורצונו

בעבודתם וקצפו בהמרותם / אך אנחנו רואים אותם
 נעובים אל השבע והמקדח טובתם ורעתם בפיהם לא
 בענין מתברר שהוא בדבר אלקי לבדו וכן יחד אורנו
 באמרו ה' בדר ונחנו ואין עמו אל . נכר והי' השם הויה
 מיוחד בנו שאין אחר ויהי' אותו אמתת ידיעתו . וזולתנו
 והוא שם נודע לא יסבול ה"א הידיעה כאשר היא נוספת
 על אלקים ויאמר האלקים והשם הזה מכלל המעלות
 הטובות אשר יהדנו בדם וסודו נסתר / אך מעלות
 האותיות המיוחדות לו היא המדברת מפני שהם אותיות
 אח"י אשר הם עלת הראות כל האותיות שאין מדברים
 באות מתאמתות בעוד שלא תמצא אלה רוצה לומר
 הפתחה ל"א"ף וה"א והקבוץ לוי"א והשבר לוי"ד והמרה
 כרוחות ושאר האותיות כנופות / ויה כמותו אבל אהיה
 אפשר שיהי' מן השם הזה ואפשר שיהי' נגזר מהיה
 ורצה

הפור' או השנח' כללית לכד כדעת הפילוסופי' : נקרא כבוד / כמו הענין שנאמר עליו וכבוד ה' מלא את המסכן :
 ושכינה ומלכות / כלשון חו"ל : ויש שיקראוהו ה' / פעמים יקרא הכתוב זה הכבוד הסוכן על ארון העדות כסס ה'
 ככתוב ויהי כנסוע הארון ויאמר משה קומה ה' / ובמחו יאמר טוב' ה' / והטעם טוב' ארון ה' ופעמים יקראו כפירוש
 ארון ה' : משנאיך ה' אשנא / פי' משנאי עמך המיוחסים כסס עם ה' : כי אין לרוף' הוא כגמון עמם אל חיהם
 אשר נינו ובין בני ישראל : שאין אחר יודע אותו / אין אחר מהאומות יודע סוד ה' כלתי אס' ישראל וזה לכד גדולינו
 מקדם כאמרס ו"ל שלא היו מלמדים אותו לאדם לא לתלמיד הנון פעם אחת כשנוע ר"ל היו מלמדים קריאתו ומובנו :
 וכזה שם נודע / ר"ל שם אישי ופרטי הנודע מסתם פרעיותו על כן לא תבא עליו ה"א הידיע' כי נודע הוא ולא
 יאמר ההוי' כאשר לא יאמר האנדרס / וזה לכיות שניהם שמות פרטיהם נודעים נעלמם עד אפס לורך לה"א הידיע' :
 היא המדברת / הוא מעלת השון המדברת ר"ל אותיות השם הם יסודות דיבור שלא תוכל לדבר בשום אות אס'
 לא הלום אליה אחת מאותיות השם להניע אותה כפי בחינת הניקוד : אותיות אהוי' / זאת היא נפלאה כי לפי זה
 הטעם הי' ראוי להיות האל"ף מן השם ולא לקחת הה"א כפולה בשם : הפתחה לאלף / כנר בואך החבר (במ"א
 לשני) שיסוד התנועות הם הפתח והקמץ והשנר כמו שוכר כוה : והמה כרוחות / כן אמרו בזה : ויה כמותו /
 שם יה שזה לשם הוי' זאת היא נפלאה אס' ב' השמות שיש במוכנס למה א"כ השם בן ד' בלתי נקרא ויה נקרא / אבל
 אונקלוס קרבם יה דחילא : אבל אהוי' / המסופק להחבר הוא וודאי להרשב"ם והודאי להחבר הוא הסוף להרשב"ם /
 וזה כי הרשב"ם כתב שא"י הוא נגזר מן הוי' והוא עתיד מ"ב וזה בן ד' הוא עתיד לנסתר במילוף הוי' ד בוא"ו ע"ד
 ואתה הוי' להם למלך / ואני כנר מלתי אמורה ששאלת משה מה שמו מה אומר אליהם לא היתה כוננתו להודיעו השם
 המוכנס לו ית' כסס ראובן המוכנס על איש ידוע / כי מה בלע ידיעתו שמו המוכנס כוה / וכי מה יהי' עדות
 על חמיתת נבואתו בידעו אותו אס' הוא עברי כמוהם לכן יתכן היות ידיעתו מקובלת לו כידיעתו וכמ"ש הכר
 המורה (כס"ג לראשון) ויותר נפלא מזה מאמר ר' אבא בר ממל במ"ר ו"ל בשעה שאמר משה להק"נה ואמר לו מה
 שמו / אמר לו הק"נה שמי אתה מנקש לידע על שם פעולותי אני נקרא / זאת היא נפלאה בעיני איך ידע זה השלם
 מה

ורצה בו למנוע מחשוב באמותות העצם אשר ידעו
 נמנעת וכאשר שאלו ואמרו לי מה שמו ענהו לאמר
 מה להם לבקש מה שלא יוכלו להשיגו הומה למה
 שאמר המלאך למה זה השאל לשמו והוא פלאי אך
 אמור להם אהי ופירושו אשר אהי והטעם הנמצא
 אשר אמצא להם בעת שובקשוני אקל יבקשו ראיה
 גדולה מחמצאי עמם ויקבלוני כן ואמור אהי שלהני
 אליכם וכבר קדם ושם מופתו למשרה כזה באמרו כי
 אהיה עמך וזה לך האות כי אנכי שלחתיך והאות
 הוא שאמצא לך בכל מקום וסמך לו מה שדומה לזה

באמרו אלקי אבותיכם שלחני אליכם אלקי אברהם
 אלקי יצחק ואלהי יעקב המפורסמים בהמצא הענין
 האלקי עמו תמיד ואלקי האלקים כנוי בעבור שכל
 הכוחות הפועלים צריכים אליו יתברך יסדרם וינהיגם
 וארני האדנים כמנהו אבל אל נגזר מאילות וממנו יצא
 כל הכחות והוא מרומם להתדמות להם וכשר לומר
 מי כמוך באלקים (ג"ח באלים) קבוץ אל וקדוש כנוי
 שהוא נקדש ומרומם מהשתווה לו מדה ממדות
 חברואים ואם יקרא בהם הוא דרך העברה ועל כן
 שמו ישעיהו קדוש קדוש קדוש עד אין תכלית והטעם
 שהוא

מה ענה ה' אהי / או נאמר כי ידע זה מסוד ה' ליראיו / הלא יפלא למה לא ידעו משה האם לא ה' ירא ה' כמו
 זה האם / לכן תדע ונחמך כי שאלת משה היתה להודיע לו שם נדרו כנ"י המשוחף נסוב הנמצאים כלם והנדלו
 מהם כתי מדבר שהוא נדר לאדם / ותי הוא שמו המשוחף נסוב כל חי ומדבר הוא הנדלו המיני ופירושו התי אשר הוא
 מדבר ובסם נדרי כזה חפץ לדעת את ה' למען הודיע לבני ישראל מי הוא זה האלוה השולח אותם אליהם / והנה הוא
 שאל כענין והש"ת השיבו כהלכ' שם נדרו הוא אהי אשר אהי / והוא ככל שמות הנדרים המורכבים מנ"י שמות רק
 ששקיהם שיש מש"ח כשאר שמות הנדרים והטעם אהי נמצא עם הנמצאים בעודם / אשר אהי נמצא בהעדרם ונזה
 חנדל מהם / הקודש מבוחר נמוכה האומר שעילות ועלולים אין תכלית למספרם שקר / לכן יחייב מזה מציאות העילה
 הראשון שאין עילה לפנייה והיא האל ית' / והמחשך יקבאר צמורת שוחת העילה מחויב בהכרח היותה מחויבת
 המציאות נבחינת ענמה ששם תהי אפסרית המציאות / והאפשר במין לא יתכן מבלתי היותו יחויב מזה העדרה ויעדר
 הכל וזה שקר על כן יחויב הפכו והוא שהעילה הראשון היא מחויבת המציאות נבחינת ענמה ע"כ לא תעדר לנח
 ובחיוב מציאותו זה הוא נדל מכל נמצא וולתו לכן שם נדרו אהי אשר אהי כולמר הנמצא (עם כל הנמצאים) אשר
 ימצא לנח (חף בהעדר הנמצאי) / כלומר בחיוב מציאותו זה חני נדל מכל אלהים ר"ל מכל הכחות הנמצאות
 במציאות שם יעדרו ברזוני ואנו אהי לנח / ומהמבוחר בחלוקת שמחויב המציאות נבחינת ענמו לא יתכן היות בו
 שום הרכבה ורזוני כמ"שכ (בסוף שלישי מזה) וכל שם ותאר מחייב רזוני מקרה על ענמו או שום הרכב' מה שלא
 יתכן בו ית' על כן יהיו כל שמותי תארי פעולותיו ית' כי תארים כאלה לא יחייבו רזוני בו ית' והוא הדבר הרמוז בשם
 אהי אשר אהי / כלומר אהי נקרא בשם כפי אשר אהי פועל לשעתו אשר הוא ר' אנת בר ממל השיב זה ממשמעות
 החשוב / וכל זה כתוב הדור הוא בלחיות מקראי קודש בחבורנו (אסף ח"ג פ' ל"ט) / ואחשוב כי שם הוי' ואהי הם
 שם אחד כמ"שכ הרש"ם ועל כן אינו מנוקד כי הניקוד ישנה כפי הפעולה לשעתה ד"מ כשיפעל דין ינקד בנקוד
 אלהים / ואם חסד ינקד כלו סגל וולתם כמ"שכ המקובלים : אל נגזר מאילות / ענינו תקוף : וכשר לומר / מותר
 כי איננה לשון מנו' כלפי מעל לעלה ולקלם הכלל בערך אל הפרע : שהוא נקדש / קדוש ענינה הנדל' כמו קדוש
 ית' גדל פרע והש"ת נקרא קדוש ע"ש היותו נדל מכל נמצא וולתו בתכלית ההנדל : קדוש קדוש עד אין תכלית
 כלומר נ"פ קדוש שזכר עומדים במקום בלי תכלית / גם יתכן שאלת קדוש האמור נזה הוא קריאה למלאך ר"ל
 שהמלאכים קוראים זה לזה בשם קדוש לידע ולהודיע שאלת כל הארץ הוא כבודו ית' טעם כל הנקרא בשמי ולכבודי
 בראשיו / והאמור תדע שקדוש' והנדל' שניהם כאחד משמשים לשון הנדלה אלא שברכת ההנדל' מחול אל הקודש
 נקראת קידוש ע"ש הקודש הנא וברכת הנדל' מקודש לחול נקרא הנדל' ע"ש החול הנא כי ההנדל' והפריש' מן החול
 לקודש

שחוא נקדש ומרומם משתשיגהו מאומה מטמאות העם אשר ישכון כבודו ביניהם וכן דאה אותו על כפא רם ונשא ומכוון בקדש הרוחני אשר לא יתנשם ולא יתלה בו דבר ממה שיהלה בגשמים ויאמר קדוש ישראל כנוי לענין האלקי הדבק בו , ואחריו בהמון זרעו דבקת המהשבה והנהגה לא דבקת נגיעה ואין מותר לכל מי שירצה שיאמר אלהי וקדושי אלהי דרך העברי בדרך הקבלה אך על דרך האמת לא יאמר אותו כי אם נביא או חסיד שידבק בו ענין האלקי ועל כן אמרו לנביא חל נא אה פני חי אלקיך והכונה היתה באומה הזאת שיהיו ערכם מן האומות ערך המלך מן העם כמו שאמר קדושים תהיו כי קדוש אני ה' אלקיכם , אבל ארני באלף דלת גון יוד הוא כרמו אליו כי הרמו הוא לצד מבלתי צד כי יש שירמוזו אל הדברים הנפעלים מאדו המשמשים לו שמוש ראשון כאשר ירמוזו אל השכל ויאמרו שהוא בלב או במוח ויאמרו השכל הזה או השכל הלוח ואין רמו באמת אל מזה שאיננו נבבל במקום , ואף על פי שכל האיברים משמשים לשכל

השמוי' ההוא הוא במצוה הלב או המוח וכליו הראשונים רומזים אליהם שחשכל שמה כן רומזים אל השמוי' מפני שהוא כלי משמש בתפצו נרוחא מבלתי סבור אחרות אמצעיות ביניהם ואין רומזין אל דבר מהמורכבות מפני שהם כלים משמשי' במצוה סבות אחרות משתלשלים אליו ית' שהוא סיבת הסבות ואמר היושבי בשמים כי האלקים בשמים , ויש שאמר על דרך העברה יראת שמים ירא שמים , ומן שמים ירוחמו וכן רומזים אל עמוד האש ועמוד הענן ומשתחווים נכחו ואומרים כי האלהים שמה כי העמוד ההוא משמ' בתפצו לבר ואיננו כשאר העננים והאשיות הנקרים באור מסבות אחרות וכן אל אש אוכלת , בראש הקר אשר ראות המון העם ואל הצור הרוחנית אשר ראות האצילים , ותחת רגליו כמעשה לבנת הספיר וקראו אותה אלקי ישראל , וכן רומזים אל ארון הכרית ואומדן עליו ארון כל הארץ בעבור הראות הפלאות בהמצאו והעדרם בלעדיו כאשר קראו העינים ראות והרבר שהראות בו זולתם והוא הנפש , ויש שרומזים אל הנביאי' והחכמים החסידים

לקודש קדש תחשב והסנדל' מן הקודש לחול חול תחשב ואף שאין ראוי לדבר זכר לדבר חול והסנדל' עס כלל ב' הקיבות שוים נמשפר , ואין חוקר , כי ייחד לעצמו מעלת הדיקות בענין האלהי בשקר : הוא כרמו אליו , ר"ל רמו אל סס הוי' כי הוי' רמו אל עצמותו ית' ואדני רמו על מפעליו , ונכחותו ית' בלתי מושג נבחינת עלמותו כי אם נבחינת כעולותיו ע"כ העלימו קרואת ההוי' , ופילון היסודי כתב בטעם מה שאיננו נקרא הוא להיות שאין כבוד למלכי לקרוח להם בשם העלמי , ע"כ נקרא בשם חדני , יען הנרוחים יורו שיש להם חזון המעולל אותם ומסדרים בחכמ' : ללך מבלתי לד , ר"ל להגבילו בנכול ידוע כמו שמגבילים הגשם בעל מיקום היוקו מונבל במקום ובזד ידוע , והסנדל' היא נדברים הנפעלים ממנו על לד המופת ושינוי העצב : שימוש ראשון , ר"ל שהוא נפעל ממנו ית' בלי סנה אמלעית : שהוא בלב , כמו שכל שאיננו נשם וחמרו עליו שהוא בלב אין המונס שהוא חל בו חול מיקום אחר שאיננו נשם שיחול במקום אבל המונ' שהוא חל בו חול השפעה , ככה באזרו וכבוד ה' נראה בענין , או על השמים כבודו , ענינו שהוא כנ"י חל בו חול השפעה : וכליו הראשונים , הלב והמוח הם הכלים שהשכל שופע עליהם כחודלי אמלעי כמו לשאר איברים המקבלים השפעתם באמליעותם , ועל כן יאמר שהשכל חל בלב ובמוח ככה בעבור הראות כחן ית' בשמים בלי אמלעי יאמר עליהם שהש"ית שוכן בהם : על דרך ההעברה , פעמים יקרא הש"ית בשם שמים עלמים כאמרס ו"ל ירא שמים במקום ירח ה' , וזה ע"ד ההעבר' ר"ל בלי דייקות : אל עמוד הענן , ככתוב וה' סולך למניהם יומם : אשר רעזה האלילים , ככתוב ויראו את אלהי ישראל : חזון כל הארץ ככתוב ויראו את אלהי ישראל : שרומזים אל הנביאים , ככתוב שמלת חזון הוא קושר לארון , ויתכן שחבר מלת ברית כמו והנבואה עודד הנביא : שרומזים אל הנביאים , ככתוב ויאמר

החסידים כי הם ככלים הראשונים לחפץ האלקים
 מושגים בחפצו וכל ימרו מהפדו מאומה ויראו
 המופתים על ידיהם ופגמו הרמו הזה יאמרו רבותינו
 זכרונם לברכה את יי אלקים תירא לדברתי תלמידי
 חכמים והדיו למי שהוא בטעלה הזאת שיקראוהו איש
 האלקים הוא מורכב מן האנושות והאלהות כאלו אמר
 האנוש האלקים וכאשר יהי הרפור עם דבר אלקי
 שרומזם אליו יאמר ארני באלף דלת נון יוד כאלו הוא
 יאמר ארני אתה מושג ורומז אל מה שיעברו במקום
 דרך העברה כמו שאמר היושפי בשמים יושב ציון יושב
 הכרובים שוכן ירושלים רבו המדות והעצם אחד בעבור
 התחלפות הדבר המקבל מהתחלפות הניצוצות וחשמש
 אחד וזה הדמיון איננו נאמר בכל אלא אם היתה השמש
 בלתי מושגת ומצאה הניצוצות ולא תושג סבותם אלא
 בדרך הראיה והצורך מביא להרחיב מעט פדברים
 בכאן בעבור שהוא מקום טענה איך דומים אל מקום פי
 שאין לו מקום ונאמין כי הנרמז אליו הוא הסבה הראשונה
 ונאמרו מצינים בתשובה זה הצעה ונאמר כי החושים
 אינם משיגים מן המוחשים כי אם מקריהם לא עצמיותם
 ואינם משיגים המלך על הדמיון וולתי המראים והחבניות
 והשעורים ואיננו זה אמת המלך שהם מקבלים עליהם
 לרומזו אבל אתה הוא במלחמה בתכשיט אחד ותוארו
 במדינה בתכשיט אחר ובבירנו

בתכשיט אחר ותאמר כי הוא המלך בנידת החוש לא
 בנידת השכל ואפשר שתראה אותו נער ואחר כן בחור
 ואחר כן זקן ואחר כן ישיש ותראה אותו בריא ואחר כן
 חולה וכבר נחלפו מראו ומשוישו ולחותו ומדותיו ואתה
 אומה שהוא הוא וגזרת שהיא המלך בעבור שהוא
 אשר דבר עמך וצדק והחיותך וזה ממנו איננו כי אם השכל
 או הנפש המדברת וכבר התקיי כי החלק החוה ממנו
 עצם בלתי נגדה ואין דמיון אליו ואתה כבר רמזת
 ארני וגזרת שהוא המלך וכאשר מות וראית ממנו מה
 שהיית רואה נגדת כי הוא איננו המלך אך גוף יניעהו
 מי שדצה ויפעל על כמה פנים מאופני התפעלויות
 מהמקרה כעננים הנקרי באויר ישאם רוח ותביאם אחרת
 ותקצם ותפזר אחרת והיה קודם לכן לא יפעל כי אם
 בחפץ נפש המלך ההוא והיה כעמוד הענן האלקי אשר
 לא יפורוהו הרוחות דמיון אחר השמש נראה
 אורו עגול פשוט כשעור הצנה ובתארה מזהירה
 חמה נהרה והשכל גוה כי הוא כדור גדול
 מכדור הארץ כמאה ושישים ושש פעמים ושאינה חמה
 ולא נהה אך היא מתנועעת שתי תנועות מתחככות
 מזרחית ומערבית בתנאים יארך פירושם ולא הושג
 לחושים כה להשיג עצם הדברים אך כה מיוחד להשיג
 מקרים תלויים בהם יקח השכל מהם ראיה על עצמם
 וסבתם

יאמר ארני אם לא מלתי חן צניני / פי קלת שאלה השלם היו נביאים ולגדול שבהם אמר / ויסקן שגם פה תחסר
 מלת נביא : ורבו המדות / רבו שמוקוית פעמים יקרא בשם הולת כמו שמים ויקראו וולתו נשאו כמו הענו והאש
 כנוה רוחו עליהם וכל זאק חין שינוי בו ית' כי אם מפאת המקבלים אשר עליהם תמה הרוח : כהתחלפות הנלוות /
 כהתחלפות מראה אור השמש בהכסלם או בעננים בזכות משוני הנונים שיתראם הנינוץ כנוון העונר בו שאין השימי
 בשמש כי אם באור כן הנינוץ האלהי משהנ' לפי המקבלים או המדות אשר נדרס יענור ונעלמו חין שום שינוי : אינו
 נאות בכל / זה המשל אינו דומה למשל מכל נד וזה כי השיית הוא בלתי מושג / אבל השמש הוא מושג לעינים :
 דמיון אחר / יוסף להמליט של חף מהמוחשים המקריים יודעו המושכלות העלמיות כי מי זה רואה השמש עינול
 שטחו קטן הכמות שוקט על מקום אחד בעת ראותו ושהוא עש חט / הנה מהמוחשים המקריים האלה יוכל להוליד
 בשכל שהוא גדול כמו קני' פעמים כדור הארץ ושאינו חס כי אם צמירות תנועת נלוויו יליד חוס : ולא נחה /
 כי יתנועע ב' תנועות תנועה שנית למורה נגלגלו / ותנועה יומית למערב נכה תנועת גלגל היומי שליו / כל

במדינה בתכשיט אחר ובבירנו

רוע דאָונו , זכּן הַחוּשִׁים וְהַחַסְדִּים אֲצֵל הַשֶּׁכֶל
 וְכַאֲשֶׁר שֵׁם הַבוֹרָא בְּחַכְמָתוֹ הַעֲרַךְ הוֹדָה בֵּין הַחוּשׁ
 הַנִּרְאָה וְהַמּוֹחַשׁ הַנִּשְׁמִי כִּן יִשָּׁם בְּחַכְמָתוֹ עֲרַךְ בֵּין הַחוּשׁ
 הַנִּסְתָּר וְהַעֲנִין שְׂאִינּוּ גִשְׁמִי וְשֵׁם לִמִּי שֶׁבַח מִבְּרוּאֵינוּ
 עֵין נִסְתָּרָת רֹאֵה דְבָרִים כַּעֲנִינֵיהֶם לֹא יִתְחַלְפוּ וְיִקְרָמוּם
 הַשֶּׁכֶל רֹאֵה עַל עֵנִין דְּבָרִים הַהֵם וְלִבּוֹתָם , זְמִי
 שֶׁנִּבְרָאת לֹדְעֵין הַהוּא הוּא הַפֶּקֶה בְּאֵמֶת וְיִרְאָה בֵּל
 בְּנֵי אָדָם כַּעֲדוּרִים וְזוּרִם וְיִשְׁרִים וְאִפְשָׁר שִׁיְהִיו הַעֲנִינִים
 חַחֵם הַחַסְדִּים הַמְדַמְּתִים בְּעוֹד שִׁישְׁמֵשׁ הַחַסְדִּים הַשֶּׁכֶל וְנִרְאִיתָ
 צוּרוֹת גְּדוּלוֹת נִרְאִיתָ מוֹרוֹת עַל אִמּוֹתָיו שְׂאִינּוּ בְּהֵם
 סֶפֶק וְהִרְאִיתָ הַגְּדוּלוֹת עַל אִמּוֹתָם הַסִּכְמַת כֹּל הַמִּין
 הַהוּא עַל הַצּוּרוֹת הַהֵם כּוֹצֵת לִזְמַר כֹּל הַנְּבִיאִים
 שְׂרֹאִים דְּבָרִים יַעֲדֵה בְּהֵם קִצְתָם לְקִצְתָם כַּאֲשֶׁר אִנְחֵנוּ
 עוֹשִׂים בְּמוֹתֵינוּ כִּי אִנְחֵנוּ מַעֲדִים בְּמִתְקִיּוֹת רַדְבֵּשׁ
 וְנִמְרִיזוֹת הַלְעֵנָה וְאֵם נִרְאָה מִי שֶׁיִּחְלֹק עֲלֵינוּ נֹאמֵר
 שֶׁהוּא יוֹצֵא מֵעֵינֵי הַטְּבַעִי וְאַלְהָה מֵאִין סֶפֶק הוֹאִים הָעוֹלָם
 הַהוּא הַאֲלֹקִי בְּעֵין הַנִּסְתָּרָת וְרֹאִים צוּרוֹת רֵאוּתָת
 לְטְבַעִיהֶם

וסבתם ולא יעמוד על המדות ועל הענין אלא השכל
 השלם אשר הוא שכל בפועל כמלאכים ישיג העניינים
 והמחויבות בעצמם מאין צורך אל המקרים שיהיו באמצע
 אבל שכלנו אשר הוא תחלה בכח בהיולד לא יוכל
 לעמוד על אמתת הדברים אלא במה שחננו הבורא
 מכחות מיוחדים שנים בחושים ראוי למקרי המוחשים
 דברים תמיד בכל המין כי אין מחלוקת בין האות עיני
 וראות עיניך שהשטח ההוא והעגול המאיר המחמם
 הוא השמש ואף על פי שהמדות האלה מרוחקות אצל
 השכל לא הויק זה בעיון אבל לא מחמת שלקחנו מהם
 ראיה על הפצנו כאשר יקבל תועלת הפקת המשכיל
 אשר יבקש גמלו במאמר אלעזרש אליאחול שעיניו
 טרוטות שרואה מאחר שנים אני רואה במקום פלוגי
 שני כוכביות נראיניק והפקה ידע כי הגמל הוא שרואה
 מאחר שנים ובחלושות ראותו נדמה לו כי הוא כוכביאה
 נריניק ובעבור עוות ראותו נדמה לו שהם שנים והועיל
 הפקת בעדותו ודן אותו לכף זכות ברוע מליצתו מפני

זה יולד השכל בכח המקרים המושגים מחוש הראות אצ"פ שהוא ר"ל השכל אינו משיג המקריים כ"א החושים עכ"ו
 יולד על ידם השגות שכליות : כאשר יקבל תועלת / הנה הוא ממל משל איך יקבל השכל תועלת מהחוש / והשכל והחוש
 בלתי שום בהשגה אחת והנה ידמה הדבר לאיש טוב רואי המבקש גמלו שאבד לו ופגע באיש תרועי העינים שרואה
 מחוש אחד מופסק לשנים אשר בראותו הגמל מופסק לשנים ידמה לשני אישי ב"ח ידועים נק' בל"ע כרוכיות גראנק /
 ואמר לו בעל הטרועי שראה במקום ידוע ב' כרוכיות ומדבריו הכין הפקת שראה הגמל אף כי הטרועי ראה אותה
 בתוך אחר ועד"ו יבין השכל מושכלותיו מרגשת החושים או הדמיון אף כי יזכרו לו / הנה לפי טבע כוכביהם הנודע
 לו יבין באחת בכל מורגש : וכאשר שם הבורא : וכמו ששם הבורא ערך בין החוש הנשמי אשר מהערך
 ההוא יבין השכל עיני האשכל המוכן ממנו / כן שם הבורא ערך בין החוש הנשמי אשר לנביא ובין העיני הכלתי
 בשמי המורגש לו כנבואה ר"ל הם הדמיונות המורגשות לנביאים כנבואה עד שמהערך ההוא יבין הנביא אמיתת הנבוא'
 הרמזה בדמיון המושג אליו : ומי שנכרח לו העיני ההוא / ר"ל העיני הנבואה / זכור תזכור מ"ש (בל"ה לראשון)
 שכל נביא יש לו חוש נוסף על שבעת החושים אשר לכל אדם : הכח המדמה / הוא כמספק ואומר אולי יש לנבוא עיני
 נסתר ר"ל חוש נוסף על שאר כ"א או גדול כחן של נביאים לדמות דמיונות נורחות בכח הדמיון אשר לכל חוש כערכם
 ואין שם חוש נוסף על כל אדם ולא עיני נסתרת רק דמיונם הוא יותר בריוח מדמיון שאר ב"ח : והרשי' הגדולה /
 ופעד על אמיתת הדמיון ההוא שרואה הנביא והיותו חוץ לנפש בהנבוא לא בדמיון לבד כדמיונות הכוכבים אשר כנבועים
 בחליי הדמיונות הוא הסכמת נביאים וולתו על השגת הדמיון ההוא כמו שיעי' ויחוקאל שניהם ראו המרכבה / וזה
 לאות כי הדמיון ההוא שרואים הנביאים הוא חוץ לנפש כי אלו הי' זה נפשם לבד לא היו הדמיונות משתווים :
 אמיתות

למבעיהם ומה שהרגילו מספרים אותם בתבניתם אשר ראם מונשמו והרעניות ההם אמתיות בהערכתם אל מרה שובקשמו והחשב והרמיון וההוש ואינם אמתיות בהערכתם אל העצם אשר יבקשרו השכל כאשר הביאנו הרמיון במלך כי מי שיאמר שהוא הארוך הלבן הלוש המשי אשר הנור על ראשו והרומה לזה איננו כוונתו ומי שיאמר שאיננו כי אם המשכיל המכיר המצורה המוחית בארץ פלוני בזמן פלוני על אומה פלונית איננו כוונתו גם כן וכשהוא הנביא בעין הנסתרת הצורה התמימה שבצורות אשר ראה אותה בדמות מלך או שופט יושב על בסא דין בענין צווי ואזהרה מהקס ומהערה מלכיו ידע שהיא צורה רצויה למלך בעבר נשמוע וכאשר יראה דמות נושא כלים או נושא כלי פפרות או הנור לעבד עבודה ידע שהוא

צורה ראויה לעבד שומע ואל יקשה בעיניך דמות אדם לכבוד כי בבחינת השכל נדמה לו תחלה באור כי הוא החשוב שבמוחשים והק שבחם והסובב והכולל חלקי העולם יותר מכלם וכאשר נחשוב במדות שאי אפשר לרחוקם בין על דרך האמת כמלתו ויכול ידע וחפץ ומסדר ונותן לכל דבר מה שראוי לו ושופט צדק לא נמצא בזה שאנו רואים דמיון קרוב מהנפש המדברת והוא האדם השלם וזה מצד שהוא אדם לא מצד שהוא גוף כי הוא משתתף בזה עם הצמח ולא מצד שהוא חי כי הוא משתתף בזה עם הבהמות וכבר דמו הפילוסופים העולם באדם גיור והאדם בעולם קטן ואם הרבר כן והאלקים הוא רוח העולם ונפשו ושכלו וחיותו כאשר נקרא חי העולם כבר נתברר הרמיון על דרך השכל כל שכן שלבואת ראות יותר גלוי מההקשי והראות ההוא השיג

אמיתיות בהערכתם / כבר ביארנו (שפת אמת בהערה לשורש שוא) שגדר האמת הוא אשר לו הסכמ' אחת נשלשת מניאיתו שהם הפה והלב והמניאות ר"ל שידבר בפס כפי מה שמזייר בנפש ויהי כן חוץ לנפש והוא הרמו כאמרס ז"ל קלת קשרי דמהימנותא ככתוב ברחוקות שלשה ירתק אחת (אסף ח"א פ' מ"ב) / והנה לפעמי' יסכים פה המדבר עם כליו דמיוני והמוש כמי שרואה מרחוק מגדל אחד על תמונ' מעובלת והוא באמת מרובע והנ' יאמר אמת כפי ראותו אך איננו אמת כפי מניאותו חוץ לנפש אשר לבחינה זאת לדעת אם לא יתעו החושים מוכרח האדם למאנו השכל אשר יסקול הדבר מחקרי החושים כפי טעם טעמות עד"מ מהקרועי שוכר והוא הדבר הנראה בזה : וכשרואה הנביא / עמה נא להשלים דברו אשר נשא עליו משלו ח"ך יבין הנביא לפי דמיון הנראה ח"יו העיני הנראה להש"ית / והנה יאמר כי יבין הנמשל מהמשל והדמיון אשר יראה בעין הנבואי / כי כאשר יראה דמיונו כל"יד מלך מהקים מלכין ככתוב עד די כורסוון רמיו וכו' (דני' י') יגזור חומר שזה המשל על המלך ה' : וכאשר יראה דמות נושא כלים ככתוב ואיש כלי מפלו בידו : או נושא / ככתוב וקסת הסופר בחתינו ח"י יבין שזה משל על העבדים עושי מלאכת המלך ככתוב ולגזור להמית נפשות בלחוס לחס' ואל יקשה בעיניך אחר שביאר שהדמיונות הנבואיות הם לעורר הנביא לבין הנמשל נס / אבל ח"ן דמיון מכוון מצד עלמו / הוקשה לו אמרו ועל דמות הכסא דמות כמראה אדם / באיוו בחינה נדמה לו זה הדמיון כי מה האדם שיצא אחר המלך ה להיות נדמה לו / על זה ישיב לאמר / הנה בבחינת עלמותו כבר דמהו לאור שהוא החשוב שנמוחשים ככתוב כמראה אש ונונה לו סביב / חולם בבחינת המדות שא"א לרחוקת ממנו ית' כי אנחנו מוכרחים להאמין שהוא ית' חי ויכול וכו' הנה בואת הבחינה דמהו לנפש המשכלת אשר באדם אשר בעבורה נקרא האדם בזה השם המבדילו מיתר הכ"ח / והנה כמו שעל שם זה הכח שהוא הנפש המשכלת יכולה האדם בשם אדם ככה נהיותו ית' נפש העולם וחיוו לכן יונה בשם אדם / והראש"ע כתב ז"ל בעבור שנפש האדם היא אמעית בין עליונים לתחתונים ע"כ קדמה כל זולתה על דמות ארמונה לכן תגניה שפלים ותשפיל גבוהים : וכ"כ שלנבואה דמות / אף כי ראוי לישא פנים לנבואה יותר מהסברא הפילוסופית והנבואה ראתה ההמון המלאכים בחור האדם : נעשה אדם בל"מנו / והנה כנוי בל"מנו לפי דברי החבר שב אל השלטים הקרונים לו ית' במדרגה / לא ח"יו ית' שהו

שהו

השיגו חמון העליון עין בעין וראה צבא השמים מהרוחנים
 הקרובים וזולתם בצורת אדם ולהם רמו באמרו נעשר
 אדם בצלמנו כדמותנו והטעם כי כבר הדרגתי היצירה
 והבאתיה על סדר החכמה מן היסודות אל המחצבים
 אל הצמחים אל החי אשר באויר ובמים ואחר כן אל
 החי אשר בארץ בעלי החושים הזכים והידיעו הנפלאות
 ואין אחר המדרגה החיה אלא מדרגה שהיא קרובה
 מן הסוג האלקי המלאכי והוא האדם בצורות מלאכיו
 ומשרתיו הקרובים אליו במדרגה לא במקו כי התעלה
 מהמקום ועל שני הרמיונים לא יתכן שיחיה דמותו
 אצל הרמיון אלא צורת הגדול שבבני אדם שמינו יוצא
 דתוכן והסדר לשאר בני אדם על מדרגות כאשר יוצא
 ממנו יתברך סדר העולם ומתכונתו ורואים אותו בעת
 שהוא מהעדה ומהקם וזן את המלכים עד די כרכון
 רמיו ועתיק וימין יתיב ובעת הכעס והמחשבה לנסוע
 יושב על כסא רם ונשא ושרפים עומדים ממעל לו ובעת
 הנסיעה המרכבה אשר ראה יחזקאל ושמרה כלרה

במחשבתו חזן למקום הנבואה והוא כאשר שת את נבולו
 מים סוף ער ים פלשתים ויכנס בו מדבר סני ופארן
 ושעיר גם מצרים כי למקום ההוא מעלה כאשר הזדמן
 בו שיפגע התנאים התוריים המצוה בהם תתראני הצורות
 ההם עין בעין במראה ולא בחידי כאשר נראה המושכן
 וסדר עבודה וארץ כנען וחלקיה ומעמד ויעבור הי על
 פניו ויקרא ומעמד אליהו במקום ההוא בעצמו
 ואלה הענינים אשר לא ישגו מדרך ההקשה בטלום
 פילוסופי זון ספני שהקשה מרחקת מה שלא נראה
 כמוהו וקיימו אותם הנביאים ספני שלא יוכלו להכחיש
 מה שראוהו בעין הרוחנית אשר נתן להם יתרון בה
 והיו קהלות ברורות נחלקים לא תעבור עליהם החכמה
 והורו להם החכמים אשר השיגום וראו אותם בעת
 נבואתם ואלו היו דואים פילוסופי זון הנביא פעני נבואתם
 ומופתיהם היו מודים להם והיו מבקשים פנים מאופני
 ההקשה אך יגיע האדם למדרגה הזאת וכבר עשורה
 קצתם זה כל שכן המתפלספם באגשי התורות
 הנזכרים בראשון ואלהם תראה בראשון

שהוא עצמו האומר זה לכן יתכן שדעת החבר הוא כדעת הראשון שער העולם אשר נעשה אדם ועל שני הרמיונים
 אס כפי דמיון הפילוסופי שהאדם הוא עולם קטן ומי העולם גדמה לנפש האדם ואס כפי ההקשה הנביאים נורת
 האדם לצורת המלאכי לא יתראה דמות ה' לנביאים כי אס כמלך מבני אדם המלוה ומסדר הנסגת העם : עד די
 כרסון / רומן למראה שראה דניאל : ונעת הכעס / רומן לנבואת ישעי' : ושמרה כלה / כי ראותו המרכבה הי'
 ציוס בלות יחזקאל וסיה עגורה בלבו עד שנת חמש לנבואתו / וזאת היא נפלאה בעיני מאין יאל לו זה אס יתמר שלא
 היסה בגל ראוי לנבוא' / הנה כבר אמרו ו"ל היו ה' אתר שכבר הי' נבוא בל' יכול להקנבואת בל' / נאולי
 יפרש אמרם ו"ל אתר שכבר הי' שר"ל שזו הנבוא' עגמ' הי' עליו כבר חמש שנים ערס בלה אות' הנה יקט' על
 זה איך כנס נבואתו בלה הנוכח נבואתו חייב מיתה / ושס נאמר בן אדם שילח חני חזקת חל בני ישראל וגו' / ואף
 כי בשנה הששית ליוכין ראה פעס ב' המרסב' נכתוב (יח' ח') / ובכ"ה שנה בלות יוכין ראה בניו בניו / ויתר
 נבואתו אשר ראה בנבל / לכן נרא' שאין כוונתו בשמירת הנבואה חמש שנים בעבור שנבל לא היסה ראוי לנבואה
 כי הוא עצמו כתב (נח' לשני) שיחוקאל נבא בנבל בעבור ח"י / אבל מסביר קאמר שניוס בלות יוכין ראה הכבוד
 נוסע ענית ה' / וזה הביאור לא יתכן עכ"פ מכני כניסת נבואתו כאמור : הסנאים הסוריים / שנשמרו מלווה ה' שהסס כמו
 היות הענניות אשר בהפסד הערך יפסד המעש' העולה לרגל נבואתו (נכ"ט לראשון) : כאשר נראה ה' : שכן /
 כבר ביאר זה (סס) : במקום ההוא בעלמו / ככתוב וילך נכח האבילה ההיא / עד הר האלהים חורב (מ"א י ט) :
 והיו קהלות / והיו נביאים רבים ונדורות סונות עד שלא יתכן שהתפלסרו נבוא' בסקר וכלס הסנימו יחד לסקר
 שהיו לא היו בדור אחד אף כי לא תעבור ההשכח' על רבים : וכבר עשו קתס / קתס הפילוסופים קרמו א השכל
 ענין

וכמו זה יהיה הרניז באלף דלת נון יוד לענין אלקי
 נמצא כאלו הוא אומר אדני / ומלאכות ה' כנוי לשליחות
 והמלאך יש שהיה נבוא לעתו מן הגופים היסודיים
 הדקים / ויש שהיה מן המלאכים הנצחיים ושמו הם
 הרוחניים שאומרוין הפילוסופים ואין עלינו לרחות דבריהם
 ולא לקבל אותם / והספק במה שראה ישעיה ויהוקאל
 ורניאל אם הם מהנבראים לעת הצורך או מן הצורות
 הרוחניות הקיימות / וכבוד ה' הוא הגוף הרק החולף
 אחרי הפין האלקים המצטייר כפי שירצה להראות על
 הנביא כפי הדעת הראשונה אך על הדעת השנייה יהיה
 כבוד יי' כלל המלאכים והכלים הרוחניים כסא ומרכבה
 ורקיע ואופנים ונלגלים וזולת זה ממה שהוא קיים עובד

צל

ענין הנבוא' אף כי פולסופי אדום ושמשאל השכילו על דבר הנבוא' / ואל כמו זה / ואל הדמיונות הנראי' לנביאים
 רומז ס' אדני כמו שקדם : ומלאכות ה' כינוי לשליחות / גם מלאכי אלהים גם בני אדם העושים שליחותם יתוארו
 בשם מלאכים כי ענין מלאך שליח : היסודיים הדקים / ר"ל שהם מורכבים מנ' יסודות אש ואויר כמו שכתב הרמב"ן
 ז"ל במסכת השדים : ושם הם הרוחניים / הם מניעי הנלגלים לדעת הפילוסופים והמה רוחניים ולא יתכן היותם
 בשמיים כי כל נפש שינוע בשם יתנועע גם הוא במקרה בעת הנעותו אחר / וכל מהנועע במקרה ינוח בהכרח
 כמ"ש הרב המור' (בהקדמ' השמינית לשני) לכן לא יתכן שיהיו מניעי הנלגלים מלאכים בשמיים / כי אם רוחניים
 והם נלתיים כימי שמים / והנ' שלימים וכן רבים יתמינו שהמלאכים הם בשמיים וכן הוא בזה על כן יתראו לזכר
 הראות כמו הנביאים ובעלי ר"הק / אך הרב המור' יאמין שהמלאכים נ"כ רוחניים ר"ל שכליים נכללים מאומר
 ויבדלו זה מזה אם בעליה ועלול או לפי איכות מושכלתיהם ומרביניהם : אם הם מהנבראים / כאמרם ז"ל ע"פ חכמים
 לברקים / וכעין מ"ש הרב המור' בקול נברא / וכעין מה שברא לורת המסכן והמור' בהראותם אותם למטה :
 המצטייר כפי / בו יראה הנביא הדמיונות האמור' ככתוב וביד הנביאים אדמה : כפי הדעת הראשונה / לפי הסברא
 האומרת שיש מלאכים נופטים / והדעת הנ' היא שיש מלאכים רוחניים נלתיים / ואין כאן ב' דעות אלא ב' מיני
 מלאכים בשמיים ורוחניים וקראם בשם ב' דעות : ומרכבה ורקיע : אין דעת החבר כפי' המרכבה כדעת הרב המור'
 שהמכוון על עולם הנלגלים והיסודות שיתחבר הרב המור' (זראשון עד ו' לשלישי) / אבל הוא התבר יפרש שהם
 כלם עניינים בשמיים דקים או רוחניים בלתי מורגשי' רק לנביא : מראות הפנים / הוא עקבות הכבוד / שאין נביא
 רשאי לראותו / ואלה העקבות הם בערך הנביא המשיג מהטה למעלה אולם בערכו ית' הם פנים כי השגחו בניכול
 ממעלה למטה / והקרובה ליו במדרגה נק' פנים והמאחר נק' אחר / והנה כבוד ה' לפי דעת החבר לו שם בשלשה
 או הגוף הדק המצטייר בדמיונות לעיני הנביאי' / ב' ענמי הרוחניים הנחלקים לכנים ואחר / ב' הם המשפטי' ר"ל
 המנהיגים הענעיים / ודעת הרב המור' (בס"ד לראשון) יזכיר נבואות הכבוד למספר שלשה ב"כ א' האור הנברא מושב
 לעין כל / ב' ענמותו ית' / ב' תהלת ה' העולה היא מהמנהגי' הענעיים / ועל זאת יתפלל משה לאמר הראני נא
 את כבודך דמשחתי לתרי אפי השגת ענמותו והשגת המנהגים הענעיים (ועד השלישי לא בא לשחול השגת האור הנברא
 להיות שהכל ראו אותו בעין נפרס) / ובארתה הקשונה שיראהו אחרו / והם המנהגים הענעיים הנמשכים מאחרינו
 והם

צל ומו שראותו חזקה יראה השמש אבל עצם השמש בעת זכותה לא תוכל עין להביט אליו ואם ידחק לזה ת עור וזרזו כבוד ה' ומלכות ה' ושונרת ה' בשמורת התוריים אך פעמים הושאלו גם כן למשפטים הטבעיים ואמרו מלא כל הארץ כבודו ומלכותו בכל משלה אך באמת לא יראה הכבוד והמלכות אלא על בהיריו וסגולתו ונבואיו אשר בהם יתברר לאפיקורוס כי יש לאלקים ממשלה ומלכות קיימת וידיעה בחלקי מעשה היצורים ואמר באמת מלך ה' ונראה כבוד ה' וימדריך ה' לעולם ועד לאמר לציון מלך אלקים וכבוד ה' עליך זרה ואין להרחיק כל מה שנאמר בתמונת ה' יביט ויראו את אלקי ישראל ומועשה מרכבה יאף לא שעור קומה בעבור מרה שיש בו מהכנס מוראו

בנפשות וכו' שאמר ובעבור ההיה יראתו על פניכם ונומר :
 (ג) אמר הכוזרי והלא כשאלהורו נכנס ברעות ואחרות ויכלתו והזמרו ושהכל מאתו וצורך הכל אליו ושאינו לו צורך אל הכל יכנס המורא ממנו והאבהה לו ולא נצטרך לנשמו זהו
אמר החבר זאת טענת הפילוסופים ואשר נראה מנפש האדם כי היא יריאה בהמצא המפחדות המורגשות מח שאינה יריאה כאשר יסופר לה עליהם כאשר היא אורבת הצור' היפה הנמצא/מה שאינו אורבת כשיספרו עליה ואל תאמין למתחכם שיאמר כי מחשבתו מתחברת על סדר עד שיגיע אל כל הענינים הצריכים באלהות בשכלו בלבד מבלתי שיסמוך אל מורגש

והם עוזבו ית' כאמור צמ"ב בהנראה וירא אלהים כי עוז וזה להיותם כלם על זר היותר טוב ופני ר"ל השנה עלמותו לא יראה כי הוא נמנע בהשגה וכן ת"א וסחי ית דכתרי וקדמי לא יתחזון ובלשון רומי נקראים פנים ואחור פרי"חרי פאסערי"ח רי וד"ל : נשמות התוריים / כפי מה שיקראם בעלי הסורה ר"ל התלמודיים וכי שכונה חיינו לשון מקרא : אך באמת / אך עיקר המונן מכבוד ה' הם כ' המונני' הראשונים שהם מורה דמיוני הנביאים או עלמי הרומיים / יען בדרך זה יפקחו עיני העורים ר"ל האפיקורסי' לראות כבוד ה' שיש לו ית' השגחה פרטיה בעולם : ואין להרחיק / אין להרחיק מה שנאמר ב' ענינים האלה שהם ענמים נשמיים דקים / בעבור שהמראות הנשמיות הנוראות מבהילות ומייראות את רוחיהן יותר מהשנות הרומניות שלא תתפעל מהן הנפש בעבור גסות עיניה וחסות כאמרם ז"ל הלאי שיהי' מורא שמים כמורא דשר ודס / ואין להרחיק מה שנאמר בתמונת ה' יביט / ר"ל מה שאמרו ז"ל בזה מהנורות הנוראות המבהילות וכן מה שאמרו ז"ל בשיעור קומה ואמר ר' ישמעאל כל היודע שיעורו של יוצר בראשית בני ור"ע ערבים נדבר שהוא בן עו"הב / כי הכל לעורר הנכסות לאהבה וליראה אותו / וכלם ענינים יוצר תמונות נכסם הדק שנו מצטיירים הדמיונים הנבראים לשפתם למראה עיני הנביאים / ואל תבהל העמוד מאמרו לא לא תעשה לך פסל וכל תמונה כי יבואוך דברים (כסוף שלישי מזה) / ואשר ראוי שנאמר בפי' ותמונת ה' יביט הוא שמה ה' רואה בעין שכלו דמות כמו של יוצר בראשית ביעוריו (עד"הכ וראית את אמורי) כמי שראה במראה ואספקלרי' תמונת העמוד נכסה / ובעבור שהבין סגות כל היצורים ככתוב אני אעביר כל טובי ע"פ / ע"כ אמרו ז"ל שנסתכל באספקלרי' המאיר יוצר כל התמונ' של העמוד נגדה / משא"כ שאר הנביאים ראו רק מקצת כמו של יוצר בראשית על כן אמרו ז"ל שראו באספקלרי' שאינה מאיר / ר"ל הבלתי לעושה כל זרעה ומכורת דמות תמונת העמוד נגדה לעברים רבים עד שהסתכל בה לא יראה מתמונתו רק החלק הנכסל נכחו והוא משל נפלא : (ג) והלא בשאלהותו / כדבר הזה מוצא נס' היד (משני מיסודי התור') / זאת טענת הפילוסופים / כן יאמרו הפילוסופים אך אין להם על מה שיאמרו כי הנפש לא תתפעל כי אם מרגש החושים לא מהמוסכל / והעד שנמוחשים עלמס יש הגדל בין מוחש למוחש בענין הירא' והאבה' וזה כי הנפש לא תתפעל ליראה מסיפור המרא' הנוראה כמו שתתפעל בראותה אותו בעיניה / וככה לא תתפעל לאהב' איוה נקיבה מסיפור יטיפותה כמו שתתפעל בראות' אותה

על היכולת / ביד הנטויה והחרב השלופה והאש
 והרוח והברקים והרעמים המשמשים במאמרו והדבור
 היוצא מכוניחם באזהרות ובהודעת מה שהיה ויהיה /
 ומעמד בני הארס והמלכים לפניו נכנעים ויוצאת כל
 צרכיהם מאתו יספיק להם ולא יחסר מאומה יגביח
 חשפל וישפיל הגבוה ויפשוט ימינו לשבויים / ויקרא
 אלהים מי יודע ושוב נחם האלהים / ויאנף ויכעס על
 הרשעים ויערה מלכין ור'פניו אלף אלפין ישמשוניה
 וגומר / כל זה והרומרה לזה יראה הנביא ברנע אחד
 ויכנס המורא והאהבה תקועים בנפשו כל ימי חייו / והולך
 כל ימי חייו חושק ח מה ומבקש שיראדה אליו פנים
 שנייה

מאדגש בראות דמיון ממלות או מכתב או מצורות נראות
 או מתדמות הלא תראה שאיך יכול לכלול כל ענייני
 הפלהך במחשבה לברה בלתי קריאה ולא תוכל לפפור
 עד מאה דרך משל במחשבה לברה בלא דבור כל שכן
 אם החוי המאה ממינים מתחלפים ולולי ההרגש שהוא
 כולל הסדר ההוא השכלי בדמיונות והנועות לא היה
 נכלל וכן מסתדרת לנביא גדולת האלהים ויכלתו
 ורחמנותו והכמותו וחיותו ותמידותו ומלכותו ושאינו
 צריך לכל ושהכל צריכים לו ואהדותו וקדושתו במרה
 שהוא רואה פתאום ברנע אחד מגדולת הצורה ההיא
 הנבראת לו והודת והדרת והתכונות והכלי המורים

(או שגבר ראה אותה כאמרס ז"ל בודעה ומכירה קאמרינן) כי אינו דומה שמישה לראיה / ואם כן מן הסרנש' הנופני'
 חף כי מן השכל שאינו מעורב עם הנוף ואין לו כח לפעול בנוף ע"כ רחוק הוא לעורר את בעליו ליראה ולאסב'
 את הס"ת כי אם מרגשת החושים מדמיוני הנבואה : מתחברת על סדר / ר"ל שנפשו תתפעל לירא' ולאסב' אותה
 ית' ממה שתחבר במחשבתה סדר שנתו ככ"י ר"ל חיוב מליאותו ואהדותו הפשוט וכולל יכלתו ורכ טובו וזולתם :
 ממלות / מדיבור / ר"ל אם שימעה להשמעות אונים מלות מספורי דמיוני נוראותיו / או שיראה למראה עיניו
 מכתב מספורי נוראותיו / או גורות מנזירות או מדמות דמיונו המייראות את בעליהן כי היראה ולאסב' בהיותן
 תכונות נפשיות על כן נהלך גם כרגש : שאיך יכול / והעד שהמחשבה אין לאל ידה לסדר סדר התפל' או המנין עד
 שאתה מוכרח להוציאם ממעט השפטים / וכ"כ שלא תוכל לסדר שנתו ית' במחשבה עד שתתפעל לירא' ולאסב' אותו :
 וכן מסתדרת לנביא / הנה נזה הור' שהנורות הדמיונות שהנביאים רואים המה נבראים לשעתם למען עורר הנביא
 להבין מהם הנמשל והמדומה / וכי תשאלך נפסך אתה המעיין לאמר אם אמת הוא דבר החבר שהנורות הדמיונות
 מכניסות היראה והאהבה בלב מרגישיהן א"כ הוא נותן יד לעובדי פסילים העושים זרות מכהילות וכוונים למלכס
 שמים למען עורר את לבם ליראה ולאסבה את ה' / וא"כ למה נאסר עלינו לזייר זרות המלככים או המרכבה
 כמו שראו הנביאים למען עורר את לבנו ליראה ולאסבה אותנו ית' / אשר כן אסרוס ז"ל מכתוב לא תעשו דמות
 ששעי המשמים לפני זמרוס / ואפי' קמונה ודמיון רעיוני אסרו לנו כאמרס ז"ל בזה לא יהי' כך אל זר כך דייקא
 לא קאמר לה שהענין ההוא אסור מפני ההנחה המונחת אלנו שאין לנו להסתכס בהורת ה' כמואר (בסוף כ"ב
 לראשון) / אולם מה שהחבר על תאוות נפשו הלל הצוירים הדמיונים הוא רק צורך אל הנביא רואה הדמיונו' ההם
 והיתה כוונת החבר להראות סוד מעלת הנביא באהב' ויראה ביתר שאת על מעלת הפילסוף אהב' ויראה / מש"כ
 שאר בני אדם אסור להם לזייר שום זורה ואפי' לחשב זורה דמיונית למען העיר את לבו / וזה בכלל אמרו (במ"ב
 לראשון) וזרש האסוני' הוא שרש המרי / כי המחשבות הדמיוניות חף המקודשות מוליאות את בעליהן מקודש לחול
 ואם ישעי' ויחוק' ראו את המרכבה / לא לנו לעשות כוונים לה נתפלתו או לדמות דמיונו כן יקראנו אסון
 וכמעשה דהאינוקא שהי' מנין בהשמל ולא אש מחשמל וזרכו / לכן יפה עושים אותם הקהלות שאין אומר' בר"ה פיוט
 והחיות בזערוס / על כן אנו אין לנו באהבתו ויראתו אלא באהבת הפילסוף ויראתו / ומי יתן ונדמה לו / והוא
 סדר שכתב הרמז"ס ז"ל (ב"כ מהלכות יסודי הקור') והאיך הוא הדרך לאהבתו וליראתו בשעה שתכונן האדם
 במעשיו

שנייחאו שלישיית וכבר נחשב לשלמה לדבר גדול השתי פעמים באמרו הנראה אליו פעמים / מתי הגיע הפילוסוף אל כזה בתבונתו :

אל כזה בתבונתו :
(ד) אמר הכוזרי לא יתכן זה כי המחשבה איננה אלא בספור דברים לא יתכן ברא

אמר החבר אבל הם כבעלי העינים התרוטות אשר לא יוכלו לראות האור החזק ועריך

לתאר שני דברים יחדיו ואלו יהיה אפשר לא יתכן לשומע לכלול אותם יחד כי ההלקים אשר נראה אותם מחמדניה ואנשיה בשעה אחת לא יסבלם ספר גדול / זחנה נכנסה ההנהגה במדינה או השנאה בלבו ברגע אחד / ואלו היו קוראים עלי זה בספר לא חידה נכנס בפשי כל שכן שהמחשבה מתבלבלת במה שופעננה

שנסמוך על הפקחים אשר קדמונו אשר כה בהם לראותו / וכמו שהפקה לא יוכל לראות השמש ויורה עליה זולתו וישיגהו בחבטת אליה המנע אלא בעתות היום ובמקומות נשקפים שחשבוש זורחת אליהם / כן הפקה באור האלקי יש לו עתים ומקומות בהם דואר האור ההוא והערים הם עתות התפלות כל שכן בימי התשובה והמקומות הם מקומות הנבואה :

אמר

מעשיו וברואיו הנפלאים וכו' עיי"ש / וכבר נזהרתי לחלמדין לאמר הוהרו נפלותיכם מהדמיון כי כל מדומה הוא גשם / וזה קבין כי הצלתי מעמיק בדבר החבר יכול לנזר לידו טעות ומרי ע"כ הקורא בו בלי פירוש ועיון הוא כפוסק דין מספר הי"ד בלי עיון בקלמוד / אולם במקום הנזכר הדמיונות אשר יכניסו האהב והיראה בלב הנביאים לזה ה' אותנו המנוות שקצתם הם לעשות הטוב והישר איש עם רעהו / וקצתם הם פעולות דמיוניות להעיר אותנו על אמונות ודעות אמוניות כמו מלוח שנת ופסח שהם זכר ליי"מ ומ"ב וזולתם אשר בעשותנו אלה המנוות כדמיונותיהם הראויות להם כאמור (בשני וקשיעי לשלישי) אי יעירו ויעוררו בלבנו אמתת אלוותו ושלמותו וחכמתו ככתוב שכל טוב לאל עושיהם / ולרגלם קעלינה האהב והיראה בלבנוטיו מהשערת גדול רוממותו ית' גדול יכלתו וחכמתו ורב עונו עם כל היוצרים / ואלה המנוות יעמדו לנו ולננינו במקום הנזכר דמיונות שראו הנביאים : (ד) לא יתכן זה / המלך יתן תורה לדברי החבר שהמחשב לנדה לא תוכל להכיל כבוד ה' להעיר האהב והיראה בלב בעליה / וזה כי המחשבה היא בסיפור הדברים ר"ל בהשערה זה אחר זה פענין המספר שהמנוים נספרים זה אח"ו / על כן לא תכללם הסערה יחד בלי מוחש דמיוני אשר קסדר אותם זה בזה אח"ו / ויתכן שהיה הנירשא בסידור הדברים כמו שאמר בקודם וכן מסתדרת לנביא גדולת האלהי וכו' : ואלו היו אפשר / ואלו יאמר מי שזה אפשר ר"ל שהמחשבה תלייר יחד דברים רבים בלי מוחש דמיוני אשר יעמוד נגדה מחוץ לנפש / הנה יעיד עליו השמע שבסיוחו חוש הוא יסר ראוי לקבלת דברים שונים יחד דעת אחת מהמחשב ועכו' אלו יקראו בספר העיניים הנראי לשעה קלה במדינ' לא יכנסו בנפש האנשה ושנאתה / כ"ש שהמחשב גרדא תקבלכל בניורה דברים רבים הנרכוים סידור כי תשגה לאחר המוקדמים ולהקדים המאוחרים : (ה) אבל הם / הפילוסופים הרואים כבוד ה' בעין הנחונה לנד לא דמיונות כנביא הנה הם כתרועי העינים הכוזר (בשני לזה) הרואים ראי' מוספקת ובלתי שלימה כל ידעו מה ע"כ ראו להם לקמוך על הנביאים הרואים את כבודו ית' ראי' שלימה בדעיון אשר מחוץ לנפשו : וכעו שהפקה / אחר שהמשיל הסג' מחוש הראות בענין בריאות החוש והמדע' ראה כי עוב להמשיל' בענין המקום והזמן ואומר כמו טעוב עין לא יתכן לו לראות גוף השמש בכל מקום וכל זמן וזה כי לא יראה הוא השמש לעיניו כ"א ביום ובמקום מנולה שאין השמש מוכזה ממנו כן לא ישיגו הנביאים הננואה בכל עת ובכ"מ כ"א בעתות התפלה ובא"י / ונחנת ונדע כי כפי המשל שהעיר (בג' לזה) שהפקה מלא גמלו / לפי ראות עיני התרועי אשר ראשו דמיון ב' כרוכות נראית / הנה קעין זה המשל נהי' אמתו בדבר הננואה להשועות אוני' בתרועי העינים הרוא' ראי' בלתי שלימה / והפילוסוף

נפני שאנתנו ספרים שחוזק מקובל מוכח אלהי והוא
 אמת ואם לא הנה כלו ספרות וגורלות בשמים יותר
 אמתיים מהם הגורלות בעפר / אם כן מן שיראה האורות
 החם הוא הנפוא באמת והמקום אשר יראה בו הווא
 מקום הכוונה באמת נפני שהוא מקום אלקי והתורה
 אשר תבא על ידה היא תורת אמת :

(ו) **אמר הכותרי** אבל התורות אשר אחרים כאשר
 יורו באמת ולא יבשחו כלם
 כשימים יתרון למקום ההוא ואומרים כי הוא מקום
 עליית הנביאים ושער השמים ומקום מעמד הדין
 ושדה נפשות נקבצות אליו ושהנבואה בבני ישראל יאחר
 הוראתם

(ה) **אמר הכותרי** אם כן אני רואה אורחך שאמר
 מורה ברבי השעות והמקומות והחיים :

אמר החבר וכי אנו דוחים עיש לעליונות מעשה
 בארצות אך נורה כי המשבו ההווה
 וההפסד מחמת הגלגל אבל הצורות מאת מנהיגים
 זמולים והשם אותם כלים להקמת כל אשר יחפין מן
 ההווה מבלתי שנדע לחלק אותם והחזה טוען שהווא
 יודע לחלק ולחבין ואנחנו מנחשים אותו בזה וננאר
 שאין בשר ודם משיג לזה ואם נמצא מן החכמה ההיא
 דבר סמוך אל חכמה אקוה תוריית נקבלהו ובה הנה
 דעתנו על מה שנזכר מחקמת הכוכבי ברברי רבותינו

והפילסוף יהי' כאחד הפקחים אשר כפי סגלו באלהות יבחן דבר הנביא ודמיונותיו / וזה הדרך ילכו בו שלומי אמוני
 ישראל כמו הרב המור"י אשר סס מנחת פניו לנאר מסלי הנבואה דמיוניהם לפי מושכלות כאלהות : וזו עליה זולתו /
 ר"ל ילמד חק וזולתו להשיג השמש : (ה) ברבי השעות / שיש סס שעות ראשונים ומקומות ידועות תולתן כהן פעולות
 ידועות הנפעלות בזמניהם למקומות כמו שיאמינו החיים נכונים : מחמת הגלגל / כי משנויי
 הערכים הגלגליים יקחו שינוי בגלגלי האדמה להיות הווא או נפסדים : אבל הצורות / הווא תומריקבל
 לורה מעולה ואיזה יקבל לור' ברועה לפי הזמן והמקום הנורס לזה הווא לש"ית והוא יודע סבות השקנות וזמן מבלעדי
 זמן ומקום מבלעדי מקום ולת חכמו / משא"כ דבר החיים שהם מהפארים בידעיהם נסותם : בדברי רבותינו / כמו
 באי מאן דמקילד בחד בשנתא וכו' / ואם לא / מה שאינו מקובל מכה חלפי הם ספרות גדויות : וגורלות / כאלו
 צנורל יחלק כל לנא השמים בין טוב לרע : יוסר אמתיות / עד שגורלות הנעשים בעפר הם יוסר אמתיי' מהחזון :
 א"כ מי שיראה / אחר שמשפט האריות לאלהים הוא להשפיע נבואתו על ארץ מבלעדי ארץ ופעם מבלעדי פעם לכן
 מי זה רואה שפעם נבואתו הוא הנביא והמקום אשר בו תחול הנבואה הוא מקום אלהים והנבואה היא תורה אמת :
 (ו) אבל התורות / באמת שגם ב' הדקות שנתחדשו אחר דת משה גם הם מעידים על קדושת הארץ ועל עס הקודש :
 אך שרשיהם / ר"ל לא קבלו רק עשרת הדברות שהם שרשי כל החרי"ב מצוות : לולי שמעשיהם / בעבור שמעשיהם
 סותרים דבריהם כי צפיהם יאמרו שכוונתם רנו' לאלהי ישראל לעשות כל הכתוב בתורתו אך מעשיהם מעשי ע"ס :
 נסיה מעשים כפאוב ועבדתם שם אלהים מעשי ידי אדם (דברי' ד') / ונאמר ועבדת שם אלהי אחרי' (שם כ"ח)
 ומלת ועבדתם הוא ע"ס וז"ל ועבדת : הוא רמו' / ר"ל רמו' לב' מחוקקים / ומספר שם אלהים אחרי' טוב למספר
 שם המחוקק וכנוני עס אקיותיהם : משא"כ איהם / כי קלת המונינו מנשימים / כמוהם כי ידמו איזה לור' ליצירה כמו שידמו' שהוא
 ית' אם אוכלה או שהווא במקום ההעלה נסתפשות והתקוות וכיוצא גם מהאמונות הנשחתות אשר האמינו גם לעבוד
 ע"ן יחשב / כי רוננו אינם יודעים אפי' גדר מלת אמונה ומסותה וכבר נשאלתי מרב אחד לנאר לו גדר האמונה
 השלימה היא השיבותיו היא המגוררת נחוש או נשכל / והשיב אהה נוחן יד לפילסופי' הגלתי מאמינים כ"א אשר יאמת השכל /
 אבל האמונה השלימה היא האמונה המתנגדת לשכל / השיבותיו אתה נוחן יד לבעלי השלישים מאמיני קיום הסותרים
 יחד / וזה כי באמת גדר האמונה היא אמונה חזון דעת מה אף כי אם היא נעלמת מן השכל כאמונת חייית אמתים
 אך שלת תסתור לשכל עכ"פ וכמ"ס החנר (כמ"ו לראשון) ו"ל חלילה לאל מן השקר ושיבא בתורה מה שהשכל מרחיק
 אוקו

הודאתם בגדולת מעלה לאבותם וההודאה במעשה
 בראשית והמבול וכל מה שכתוב בתורה וחוננים אל
 המקום הנכבד ההוא .
אמר החבר אמנם הייתי מודמה אותם לנוי אשר
 לא קבלו כל תולדות המצות אך
 שרשיהם לולי שמעשיהם סותרים את דבריהם ושכבודם
 למקום הנבואה בברבים שהם מכוונים אל מקומות היו
 לאילילים באיזה מקום שיקרה שיהי בהם המונס לא
 נראה בה מעשה אלהי עם השאירם חוקי העבודות
 הקדמות וימי חניהם ומועדיהם ולא שנו זולתי הצורות
 שהיו לשם עיו מחו אותם ולא מחו דתותיהם עד
 כמעט שאומר כי כל מה שאמר הבורא ועברתם שם
 אלקים אחרים עין ואבן ונשנה פעמים הוא רמו אל אלה
 אשר הם מרוממים את העין ואשר הם מרוממים את
 האבן . ואנחנו עם רוב הימים משתוים ליהם בעונותינו
 ואמת הוא שכונתם אינה אלא לאלקים כמועם אבימלך
 ואנשי ננוה . ומתפלספים יקראו לשם האלקים ומנהיג
 אחת מהשתי כתות אמר כי השיג האורורה האלהיות
 ההם במוצאם רוצ' לומר באדמות הקדש ושמשם העלותו
 אל השמים . וצוה ליישר אנשי העולם כלו והיה
 המקום כונתם הארץ ההיא וליא נתעכב הענין כי אם

מעט עד שהשיבו כונתם אל המקום אשר המונס שם .
 הלא זה כמו שירצה ליישר בני אדם כלם אל מקום
 השמש אבל עיניהם תרוטות ולא יכלו לראות ולא מצאו
 מקומו ונשא אותם אל קוטב הצפון או אל קוטב
 הדרום ואמי להם השמש הנה הקבילות תראו אותה
 ולא ראו אותה . והמנהיג משה עליו השלום העמיד
 ההמון אצל הר סיני לראות את האור אשר ראוהו
 אלו היו יכולין עליו ביכלתו . ואחר כן קרא לשבעים
 זקנים וראוהו כמו שאמר ויראו את אלקי ישראל ואחר
 כן קבין השבעים זקנים השניים וחל עליהם מאור הנבואה
 מה שנשחיתו עמו בו כמו שאמר ויאצל מן הרוח אשר
 עליו ויתן על שבעים איש הזקנים ומעידים קצתם לקצתם
 במה שראוים ובמה ששומעים . ונתרחקו המחשבות
 הרעות מן האומה שיחשב כי הנבואה טענה מהיחיד
 שטען בה כי לא יתכן לעבור ההסכמה על החמונים
 ההם כל שכן שרבו והיו קהלות משתוים עם אלישע
 כדריעת יום לוקח בו אליהו באומר לו הידעת כי היום
 יי לוקח ארניך מעל ראשך . וכלם עדים למשה מאדוים
 על תורתו .
 (ז) **אמר הכוזרי** אבל הם יורר קרובים אליכם
 מהפילוסופים .

אמר

אוחו וישימהו שקר / ויעוין מלוח בנין (שער ה') ושם תבין הסכל שנין הסתירה ונין סעלמות חכמה / אולם
 האמוני הסלימה היו הנותמתם בהשכל / כי בהשכיס הסכל עם האמוני סחוק הנפש להאמין באמונה שהיא ומלאקי
 און לי ממה סתב הרב בעל בינה לעמים נפי' הסקוב דרך אמונה נחרתי ו"ל דברים הנכנסים סחת גדר האמונה
 נחרתים נבחרים סכלית כי סוז הנעלה ככחוב דע את אליהו אביך / אולם נדבר המשפטים והחקים ומעשיהם שויטי
 הסלסי מוסכלים למוסכלים לעשותם כלם בלי מחקר על אמונתם / וכשמע הרב עדותי זו או רפקס רוחי / וכל זו
 קעסה הססתוות כי כל לדיק אשר באמונתו יחיה ידמה נפשו שהאמונה היא הפך החכמ' ומתנגדת אליה כאשר היא
 אמונה בעל דת וולתנו לקבץ הסותרים באמונתו ועלינו זאת פמזס לכל נדמה אליהם באמונתנו ככחוב אל תדמ' ישראל
 אל עמים לא עלו מהנד' הספכ' וריב' להם עם הרעת . לא בן כסן לנו ה' חורק הסכל וסלוס חמת ודעת איתנו אין
 ריב ולין טען / (אסף ח"א מ"ח) : אלא לתלמים / אך מעשיהם אינם לתלמי' : ר"ל באדמת הקודש / שסס מולת
 אמונה ורו'הק : כי אם מעט / כימים שהיפה א"י . נכנסה סחת ידיהם ואחר נפלו נמקומותם למוסבותם : קרא
 לשבעים זקנים / הם אליהו ב"י ככתוב (סמות כ"ד) : השבעים זקנים הסניים / ככחוב סספס לו שבעים איש (במד'
 י"ח) ושם נאמר ויהי כנות עליהם הרוח ויתנבטן : (ז) אכל הם / בעל סדות קרובים לדעתנו יותר מהפילוסופים :

כי

בהכמה אנושית אך אלה החגריים כפי אשר קרנו
 רחוקו ואם לא הגה ירבעם וסיעתו יותר קרובים אלינו
 והיו עובדי עבודה זרה והם ישראל נמולי שומרי שבת
 ושאר המצות אלא מעט ממה שהביאם צורך ההנהגה
 לעבוד עליהם והם מודים באלקי ישראל המוציאם ממצרים
 כמו שאמרנו בעושי העגל במדבר ואין לאלה עליהם
 מעלה אלא בהרחקת הצורות אך כיון שהטו מקום
 הכוונה ובקשו הענין האלקי במקום שאינו נמצא זולת
 שנותם רוב המצות השמיעות כבר רחקו עד מאד :

(ח) **אמר הכוזרי** צריך שנבדיל בין סיעת ירבעם ובין
 סיעת אחאב הברלה גדולה כי

עובדי הבעל הם עובדי עבודה זרה לגמרי ובו אמר
 אליהו אם ה' הוא האלקים לנו אחריו ואם הבעל לנו
 אחריו ובהם היו מסופקים החכמים אך הורה אוכל
 יהושפט מסעור אחאב ולא אמרו בזה בסיעת ירבעם
 וגם אליהו לא דבר בעבודת העגלים כאשר אמר קנא
 קנאתי לה' אלקי צבאות כי סיעת ירבעם לוי אלקי
 ישראל היו כל מעשיהם ומה שהיה להם מהנביאים
 היו נביאי ה' ונביאי אחאב היו נביאי הבעל וכבר קם
 יהוא בן נמשי למחות את מעשי אחאב והשתדל להשתדל
 היא בתחבולה היא באמרו אחאב עבד הבעל מעט
 ויהיה יעברנו הרבה עד שמחה זכר הבעל ולא שלא
 יד בעגלים ועושי העגל הראשון וסיעת ירבעם ובעל
 הבמות ופסל מיכה לא היו מכוונים רק לאלקי ישראל

אך

כי יאמינו בנבואה ובהשנאה פרעית וכסדר ועונש כמונו מש"כ פילסוף : רחוק / הכילסוף יאמין שאין שום מעשה
 צדקה לחלשים מהחכם / והטוב לחכם והנח לו הוא רק הדעת חוכו ית' לפי מעשו כחמור (כראשון לראשון) אך
 בעל הסורה מנקט ב"כ המעשה הנרצה לחלשים : במרכו / המרץ היה בחמלע גלגל היומי אך לא בחמלע גלגל המולות
 שהחמיו כי קרונה היה לגדי ורחוקה מסרטן : שהיה נשעה / הסיוק הוא בדיעת הסקר כמו שיאמין שהארץ היא
 שמיים / והקועלת היא בדיעת האמימיות : לורך ההנהגה / ירמוו לב' עגלי ירבעם שלא היה כוונתו לע"ו כ"ס
 להנשאק ממלכתו שלא יפרעו העם למרוד בו ככחוב (מ"א י"ג) : ואין לאלה עליהם מעלה / אין לבעלי דם וולקמו
 מעלה על ירבעם שלא הרחקת הלמים ר"ל שחמו הנורות הנענדות כחמור (נח"ו מוס) אך כהיות שצטו ממקוש
 המקדש לנקט הפלסוף במקומות וולקמו מלכד מה ששינו רוב המלוות הדפסיה לכן רחקו מאד ממנו וסר מירבעם :

על

אמר החבר רחוק מרת שיש בין בעל התורה ובין
 הפילוסוף כי בעל התורה מבקש האלקי
 לתועלות גדולות זולת תועלת ידיעתו וחיפולסוף
 אינו מבקש אלא שיספרהו על אמתתו כאשר הוא מבקש
 שיספר הארץ על הרמיון שהוא במרכז הגלגל הגדול /
 ואיננה במרכז גלגל המולות / וזולת זה מהיריעות ושאין
 מוזק הסכלות ביריעת האלהים אלא כהזקת הסכלות
 ביריעת הארץ שהוא משטח התועלת אצלו איננה כי
 אם ידיעת הדברים על אמתתם להדמות בשכל הפועל
 וישוב הוא הוא בין שיהיה צדיק בין שיהיה אפיקורוס
 לא יחוש כשיהיה פילוסוף / ומשרשי אמונתם שהם
 אומרים לא ישיב ה' ולא ירע / ושיאמנו בקרמות העולם
 ולא יראה שהיה העולם כלל נערר עד שנברא / אבל
 לא סר ולא יסוד ואם יקראו האלקים יתברך בורא על
 דרך העברה לא על המובן מהמלה / אך הוא רוצה
 באמרו בורא ויוצר שהוא סברו ועלתו ולא סר העולול
 עם העלה / אם תהיה העלה בכח העולול בכח ואם
 תהיה בפועל העולול בפועל וחבורא יתברך עלה בפועל
 ועלולו בפועל בעור שהוא עלתו / אך אם יתרחקו
 הרחק הזה אין להאשים אותם מפני שלא הגיעו אל
 היריעה האלקות אלא בדרך הקשה וזה ממה שהביאה
 אליו הקשתם / והמודה מהם באמת יאמר לבעלי התורה
 כמו שאמר סקראט אל העם חכמתכם זאת האלקית
 אינני מכחישה אך אני או שאינני יודעה אמנם אני חכם

בראותו בארץ רוצה לומר הנביאים אשר נפשותם זכות
 מקבלות לאורו ועבור בהם כעבור אור השמש בשוהם
 ובפנינים ואלה הנפשות יש להם מוצא ומחצב כזרע
 אדם באשר התבאר ונמשכת הסגולה והלב דור אחר
 דור וזמן אחר זמן ויצא המון בני אדם זולת הלב ההוא
 קלפות ועלים ושרפים וזולתם ונקרא אלוה הלב הזר
 בפרט ה' ובעבור הדבוק באדם הועתק שם אלקים אחר
 נלות מעשה בראשית אלהי אלקים וזכור שאמרו
 דבותנו נקרא שם מלא על עולם מלא ושלמות העולם
 לא היה כי אם באדם אשר היה לב כל מי שקדם לו
 והענין הנרצה באלקים לא יכחיש אותו מי שיש לו דעת
 אך תפול ההכחשה ביי מפני שהנבואה מופלאה
 נכזייה ביחודים כל שכן בהמון ועל זה הכחיש פרעה
 ואמר לא ידעתי את יי כאלו הבין ממלתי יי מפורש
 מה שיוכן מהאור הנקב והורה אורנו על אלוה ידבק
 אורו בבני אדם ועבור בס והוסף לאמר לואלקי העברים
 דמו

אך עם עברה שתייבין עושיה מיתה כמו שנושא ארת
 אחותו לצורך או לתאוה אבל הוא מקיים כל מצות
 הנשואים כאשר צוה בהם האלקים או כמו שאוכל בשר
 החי אבל הוא נזהר בשחיטה ומוך הדם וזולתו מתנאי
 המאכלים כאשר צוה :

אמר החבר הנה העדות על מקום ספק ואין אצלו
 בו ספק וכבר יצאנו מעטננו במדות וצריך
 שנשוב אלו ואוסף לך ביאור בדמיון מהשמש שהיא אחרת
 אך מתחלפים מערכות הנשמים המקבלים אותה ואשר
 יקבל אורה קבול שלם יותר הפנינים והשוהם על הדמיון
 והאור הצה והמיים ויקרא בה אור נוקב ויקרא
 באבנים הזכיות והשטחים הקלויים או בהיר על
 הדמיון ובעצים ובארץ וזולתם אור נראה ובכל הדברים
 בכללות אור סתם בלתו שם מיוחד והאור הסתם הוא
 כמו אמרנו אלקים כאשר התבאר והאור הנקב הוא
 כמו שם ה' מיוחד ביחס אשר בינו ובין השלם שבכל

(ח) על מקום ספק / אשר העדות לחסוד שאני מסופק אם יש הכל בין סיעת ירבעם לסייעת אחאב אינני מסופק
 בהנדה זו / אך נסוד אל ביאור המדות ר"ל ביאור שמות סוף ודני שדברנו מהם (בג' מוס) : ואוסף לך ביאור
 אחר שכבר העירותי (בג' מוס) לדמות האור האלהי לשמש אוסף עוד לנאר הדמיון ההוא : אור נוקב / ר"ל אור
 עונר נקבוי הפז"רי היסדים של הנשמים הזכים הסם מעבר אל עבר : והשטחים הקלויים / השטחים המלוטשים
 שהאור נכפל מהם אחר עד שיתראה לורח המאיר והעומד נחה כמו נמרח' ואספקלריא / הנה נקרא זה אור בהיר :
 ובעלים ובארץ / ובהאיר האור על השטחים הנלקי מלוטשים שאין נראה בס תמונת המאיר וזלם הנראה נקרא אור
 נראה / כלומר הנכפל מן המוחש עד שיראה הוא בעלמו ר"ל המוחש הנראה : וכלל הדברי' בכללות / ויאמר בג'
 אור סתם בכלל על שלשת מיני אורות הנזכרים : וכל זה הוא משל ודמיון על האור האלהי אשר לו שם בשלשם נבואה
 ור"הק / ונת קול / הנבואה תדמה לאור נוקב אשר אין מעבור לו מהשפיע שפע נבואתו על כל חס כאור העובר
 בדרך חלוני הזכוכית / ר"הק ידמה לאור בהיר אשר לא יליץ אורו הנכפל מהמרח' הלטובה כי אם לעומד נכחו בקו ישר
 בכל בעל ר"הק יוכל מרחו לראוי ומזון חליה אשר על זה הדרך הנה משיב ברו"הק לשאל מיוחד כמו המלך
 ומי שהנביר לריבים לו שהיו שואלים נאורים וקומים / שהוא שם ידוע גסון בכפלי החושן שהי' הסהן מכוון בו / והמשיך
 שפע ר"הק מאור האלהי והאירו קצת אופיות אשר נכבד החושן כפי הנורף לחסובתו והיו נולדות כעין נחשת קלל
 במרחק הוהר המתנולץ מהאנן המלוטשת / ומספוחים המוארות לירק וחבר מלות אשר החבורן עלתה תשובתו /
 ולא הי' הירוף ברטון בהיות שוכל לנרף מלות על פנים שונים עד שהי' המון ממנו דבר והפכו ואף כי הנניצה
 הי' נרף לדעת כי הי' חסן סגנות שונות במחמר על כן קיחה האמת האופיות על סדר המנעט ובין מלה למלה
 הפסק וריוח ומני ארוך או קצר כפי טעמי חיבור המלות והפסקן וז' מו' / ועל שם פעולתו נקרא אורים וקומים
 כאמרת ו"ל שמאירים את דבריהם ומשלימים את דבריהם : ואור הנראה דומה לבת קול אשר הי' להועלת השומע
 לבד בלוח הנרא' באיזה מוחש לרואהו לבד / כאשר התבאר (בג' לראשון) : ושרפים / מיץ היוגה מן האילן : אחרי
 כלות

אשר בה יושב האדם כמעט שיפרד ממינו וירבק במין
 מלאכי ותכנס בו רוח אחרת כמו שאמר ונחפכת לאיש
 אחר ויהפוך לו אלקים לב אחר , ורוח לבשה , והיתה
 עלי יד ה' ורוח נדיבה , ורוח כנוי על רוח הקודש
 הלוברשת הנביא בעת הנבואה , והנזיר , והמושיה
 כשנמשה לכחונה , או למלוכה עת שימשהו
 הנביא , או עת שיעורנו האלקים וישירנהו
 בדבר מן הרברים , או בעת הודעת הכהן במוע
 הנעלם אחר שישאל באורים ותומים , ואז יסודו מלב
 האדם הספקות הקורמות אשר היה מסתפק באלקים
 וילעג להקשות ההם אשר היו רגילות להגיע בהם אל
 האלהות והיחוד ואז ישוב האדם עומד חושק בנעבור
 ומוסר נפשו להריגה על אהבתו לגדול מה שהוא מוצא
 מערבות הדביקה בו , והנוק והצער בהתרחק ממנו בהפך
 הפילוסופים שאינם רואים בעבודתו כי אם מוסר טוב ,
 ודבר האמת בגדלו על שאר הנמצאות כמו שראוי לגדל
 השמש על שאר הנראי ושאיין בכפירה באלקים יותר
 מפחיתות הנפש הרוצה בכזב .

(ט) אמר הכוזרי כבר התבאר לי ההפרש בין אלקים
 וי' וחבינותי מה בין אלקי אברהם
 ואלקי ארסמו ושוי' תכספה לו הנפשות בטעם נראה ,
 ואלקים

רמו אל האבות אשר העירו להם ערים בנבואה ובכבוד
 אבל אלקים הנך הוא ה' שם נוחג במצרים כאשר אמר
 פרעה ליוסף אחר הודיע אלקים אותך את כל זאת ,
 אוש אשר רוח אלקים בו כאשר אם היה אדם אחד
 ראה השמש לבדו ויראה מקומות זריחתה ומקומות
 מרוצתה ואנחנו לא ראינו מעולם אבל אנחנו משתמשים
 בצל ובענן ונראה ביהו מאור יותר מברקנו בעבור
 ויעתו במהלך השמש ויקבע לה הלונות ואשנבים כפי
 רצונו וכן נראה זריעותיו מצליחות ואמר לנו כי זה
 בעבור דעתו בשמש והיינו מכחישים בזה ואומרים מיה
 היא , אבל אנו יודעים האור ותועלותיו רבות אך הם
 באות אלינו במקרה והוא אומר יבואני ממנה מה שאני
 הפין ובעת שאחפון בעבור שאני יודע סבתה ואיך מהלכי
 וכאשר אומן לה ואציע ואשמור בכל מעשי בעתים
 ירושים אצלי אינני חסר מתועלתה כאשר אתם רואים
 ושם ה' הוא המכונה ממנו בפני באמרו פני ילכו , ואם
 אין פניך הולכים והוא הענין המבוקש באמרו ויך נא
 ה' בקרבנו וענין אלקים ישג בהקשה כי השכל מורה
 שיש לעולם מושל ומסדר ונחלקים בו בני אדם כפי
 הקשותם והקרב שבעות בו דעת הפילוסופים , אבל
 ענין ה' לא ישג בהקשה אך בראיה ההיא הנבואית

כלות מ"ב , ר"ל אחר שברא האדם המוכן לקבל הנבואה הרמוזה בשם הוי' : ואם אין פניך הולכים , פי' אם לא
 קתמיד הנבואה בינו כאמר אחריו ופלינו אני ועמך : שיפרד ממינו , כמבאר (כ"ד לראשון) : והנזיר , רומז
 לשמון שנאמר בו ויחל רוח ה' לפעמו וכו' : או למלוכה , ככתוב בשאל ולחה עליך רוח ה' והסגניט עמס וכו' ,
 וכדור נאמר ותללח רוח ה' אל דוד מהיום ההוא ועלה , וראוי שדע כי לדעת הרב המורה (נמ"ה לשני) לא
 אפסו לנח נעלי רוח ה' סק מבני ישראל כאחרו שם ז"ל והמדריגה ה' הוא שימלא האדם כאלו ענין אחד חל עליו וכה
 אחד הקחדש עליו וישימהו לדבר בחכמות או בתשבות וכו' , אך איש כזה לא ילח בימיו מפני הקנאים הפוגעים בו
 ור"ל : כי אם מוסר טוב , כמבאר (בראשין לראשון) : הרולי ככזב , כן יאמר הפילסוף שפחיתות הכפש היותר
 ברועה המה האמונות הכוזבות : (ט) כעס ודאיה , ר"ל הנבואה הוא חוש ששי נגביא נוסף על חמשת החושים
 אשר בכל אדם בו ישיב הבורות האלהיות כמו המלאכים וכל נא מורס במרוס , והנביא ישיב עונג נפלא בהשיג
 מוחשו של זה החוש יותר מעונג השגתו מוחס המאכל על כן יליך את נפשו מנכד וימסור עצמו למיתה לעת מנא
 אהק ה' לקוות בנועם לנאוס מלאכיו עשי דברו כי ענה עמות אהקתו יק' מוס רביס לא יוכלו לנבואה וההרוק לא
 ישעפוס

ואלקים יטה אליו הקשה והטעם ההוא יביא מי שיגיע אליו שימסור נפשו על אהבתו ושימורת עליה וההקשה הזאת היא ראיית כי רומותו חובה בעוד שלא תזיק ולא יגיע בעבורה צער ואין להאשים ארסמו כשהוא לועג על מעשה הגימוסים אחר שהוא מסופק אם ידע האלקים אותם :

אמר החבר ובאמת סבל אברהם אור כשדים והנדרות והמילה והרחקת ישמעאל ועקירת יצחק לשחוט אותו כי ראה מן הענין האלקי מה שראה טעם לא הקשה וראה שאין דבר ממנו נעלם מחלקי מעשיו וראה שהוא נומל אותם על צדקתו לרגעים ומוור אורו הדרך הישרה בכל מעשיו עד שלא היה מקדים ומאחר כי אם בדשותו ואיך לא ילעג להקשותיו הקדומות כאשר דרשו רבותינו זכרונם לבדכה ביוצא אותו החוצה אמר לו צא מאצטננינות שלך רוצה לומר שצוהו לעזוב כל חכמותיו ההקשיות מחכמת הכוכבים וזולתם וירבק בעבורת מי שהגיע אליו בטעם כמו שאמר טעמו וראו כי טוב יי ובאמת נקרא אלקי ישראל מפני שהראות הוה נעדרת בזולתם ונקרא אלקי הארץ בעבור שיש לה כח מיוחד מאוירה וארצה ושמה עוזרים על זה עם הרברים התלוים בה אשר הם כעבורת האדמה

והצעה להצלחת המין הזה וכל מי שררף הגימוס האלקות הוא הולך אחר בעלי הראות הזאת ויגוה נפשותם להאמין עם תמימות דבריהם ועובי משלוחם מה שלא ינחו להאמין לפלוסופים עם דקות הקיייהם ויופי סדר חבוריהם ומה שנראה עליהם מהמופת אך אין החמון הולכים אחריהם כאלו הנפשות מתנבאות באמת וכמו שאמר נכרים דברי אמת :

(י) **אמר הכוזרי** אני רואה אותך מנגה הפילוסופים ומיחס אליהם הפך מה שנתפרסמו בו עד שכל מי שנבדל ונפרש יאמר עליו ששב פילוסוף או הולך על דעת הפילוסופים ואתה שולל מהם כל מעשה טוב

אמר החבר אבל מה שאמרתי לך הוא שור' אמונתם כי תכלית ההצלחה לאדם איננו כי אם המדע העיוני והגעת הנמצאות מושכלות בשכל בכה וישוב שכל בפועל ואחר כן שכל נאצל קרוב לשכל הפועל ולא ירא הכליון וזה לא ישלם אלא בכלות הימים במחקר והתמדת המחשבה וזה לא יתכן עם עסקי העולם על כן הם רואים שיפרשו מהחמון והנדולה וההנאה והבנים כרי שלא יטרדו אותם מן המדע וכאשר יהיה האדם יודע התכלית החוה המבוקשרת מהמדע לא

ישטכיה / ומי שלא השיג השגת עונג הנבואה מעולם / למ יבין זאת האסכולה יוכל לזיירה כמו שסרים חמה לא יוכל לזייר טעמו המשגל : טעמו וראו / בחנו דמיוני מוחשי הנבוא' שהם עלמייס נשמים זכים כמוחשי הטעם הטובים לטעם כמו מאכלים ממקיים ומשמנים והם רעים ומזיקים באחרית / ע"כ לריך הטועם לראות נחמה את הנולד מאכילתו לגל ירע לו באחריתו וזה אמרו טעמו וראו כלומר הוא ית' הוא הטוב המוחלט לעת הטעימה ובאחרית : (י) הפך מה שנחפרשם / שהפילוסופים ננדלים מאנשי העולם במעשיהם הטובים הפך הנחתיך : אבל מה שאמרתי / אני עם לבני לבנות דעתם אשר יחסנו כי לא המעשה הוא העיקר כי אם הצעה לבוא נדרכה אל הידיעה בפועל להים ומעשהו שהוא לבד תכלית האדם והמעשים הפגונים הם רק עור להשגת התכלית הזה / להושיא שכלו מן הכח אל הפועל עד ירום וגשף ונכה מאד לדעת כל נשמים ובארץ ויטוב כמו שכל נאלל ר"ל כמו עלול ראשון לשכל המועל וידבק נו לחיות חיי עולם / זו דעתו / ומהנבואר שהצעה הכלתי לריכ' היא ערחא יתירה ואפס מקום לה / ע"כ ילא משפט מעוקל לדעת הפילוסוף עד שלפטמי' לא יפעל טוב כלל וזה אם במקום או נומן שהמעשים לא יועילו אל המדע / או אחרי השינוי הסכלית במדע כאלישע אחר / מש"כ המעשים הדתיים שהם משוערים מאת הנבוא' עד שמינס

ועניינו ופזורינו שנשקע אורנו ומגדולת זולתנו והשנתנו לעולם ומשלנו בנו ישי לו אור :

(יב) אמר הכוזרי לא הבאתי מזה ראיה מפני שאני רואה שתי האומות החולקות זו על זו יש לכל אחת מהם גדולה וממשלה , ולא יתכן שיהיה האמת בשתי קצוות הסותר אלא או באחת מהם או אינו באחת מהן , וכבר פירשת בהנה ישכיל עבדי מה שהורה שהדלות והשפליות יותר ראוי בענין האלקי מהגדולה והנאותה , והוא גם כן גלוי בשרתי האומות כי הנוצרים אינם מתפארים במלכים ולא בגבורים ולא בעשירים אבל באנשים החם שהלכו אחר ישו כל הימים הארוכים אשר לא נקבעה בהם דתו , והיו האנשים החם גולים ונחבאים ונחרצים בכל מקום שמצאו וסבלו על חוק האמונתם ענינים מופלאים מן הבו

לא יחוש על מה שהוא עושה כי הם אינם יראים לקבל גמול על היראה ההיא ואינם חושבים שאם היו גוולים או רוצחים היו נענשים על זה אבל צוועל הטוב והזהירו מן הרע בדרך הראוי והמשובח ולהתרמות לבוא אשר סדר הדברים על דרך הטוב וקבע הנימוסים השכליים והם ההנהגות שאינם חובות אך הם מותניים אלא בעת הצורך ואין התורה אלא בחלקים מנחניים , וכבר נתבאר בהכמה התוריה מה שסובל התנאי ומה שאיננו סובלו :

(יא) אמר הכוזרי שקעהאור ההוא אשר אתה מספר שקיעה שהרעת מרחקת שיראה עוד ואבר אבידה שהשבתה איננה עולה במחשבתו . אמר החבר איננו שוקע אלא בעיני מי שאינו רואה אותנו בעין פקוחה ומביא ראוי מדלותנו

שאינם האנוש אבל יש להם חלק בשלימות האדם ואשרו עד כי נלעדיהם אפס מקום למדע ג"כ כאמרם ז"ל אם אין יראה אין חכמה , על כן הם עשויים לעולם באמת וישר : שאינם חנוכים , אין העושה חייב נעשייתם נכחינת עלמם כי אם תנאי היו דבריהם לבוא בדרכם אל נחלת המדע כאמור : ואין הסוד , משא"כ הסוד שאין מלוותיה תנאי והלכה לולתו כי אם מנהגים אלהיים כפי עצמם על כן לא יגעלו לעולם : מה שסובל התנאי , כמו מלות בירושין שאינו מכוון מלד עלמו כי אם תנאי היו דבריו אם ישנאה וולתה מהמנוות התנאיים : (יא) שקע האור , שקע אור הנבוא' מישראל ולא ירח עוד לעולם : ומשלנו בנו , כ"כ החוקר נס"מ כי המון עמים אשר יקראו ממשה , וכן יחסנו המונינו שכל מי מהם אשר לו שבע המושל וכל יושני על מדין הם המה המאשרים , על כן יאמרו המושלים שהם מאשרים ועל תאות נכסם ידמו לאשר שלימים וגדולים מהם , והמון באמונתם יחיו , על המושלים לאמר עמי מאשריך מתעיים ועל המון לאמר פתי יאמין לכל דבר וד"ל : וכבר פרשת בהנה ישכיל , (מן י"ח עד כ"ד לשני) וחולאתו (נ"ט לראשון) : ואלו הייתי רואה , כבר העיר זו המנוכס עם היתרה (נס' לראשון) : מבלי תולדה , מבלי כונת חלית וכינה התכלית נשם תולדה ע"ד אמרם ז"ל איזה חכם הרואה את הנולד : להפניע , לרעות כמו פגעת את שש : נחמת נרגיר הורע , ככתוב וזרעתי לי בארץ , ואמרו ז"ל לא גלו ישראל אלא שיאספו עליהם גרים : שהדק היסודות , שתעטס דקים כעין מים כי לא ילגש החומר לורה בלתי אם היומו וזו כמים מערס למען ישתכ' בכל חלקיו כמו שפי' (בי"ג מזה) ככתוב ורוח אלהים מרחפת על פני המים : בהנה ישכיל , (בי"ח לשני) : והוא לאכרהם אבינו , כן יאמרו קלם אך רחוק הוא וזה כי הונאו נו מקראות אשר המה נכתובים שנכתבו כמה דורות אחריו כמו שנאמר כי לשלב יאמר הוא ארץ (איו' ל"ו) , שנאמר עשה מלאכיו רוחות (תלי' ק"ד) , גם הביא שמות החדשים שנכתבו נבית שני , גם לשונו לא נכון עמו באמרו כאשר בא אברהם אבינו וזה לא יתכן שיקרא א"ע נשם אברהם אבינו , גם הלשון אינו בלחוק לה"ק , על כן יתכן שאחר חזרו בלשונו על שם א"א ה"ל שהדברי' היו מקובלים לו מא"א , וקלם אמרו שר' עקיבא הי' מחברו , יהי מהאין מנולת הספרים לפי טעמיהם כי אם לפי צורחיהם וקבלתייהם , והנה זה ספר יציר' הוא ספר נחמד מאד אין כערכו , סובל פירושי' נגלים ונסתרים , ואחר שהחבר לא הלך בגדולות ונפלאות

הבנו וההרג והם אשר בהם מתבררים ומכבדים מקומותם
 ומקומות הריגתם וכונים הבמות על שמותם וכן עוזרי
 בעלי דתי ישמעאל סבלו מן הבנו הרבה עד שגזרו
 ובהם הם מתפארים ובשפלותם ובמותם על עור דתם
 כשתבחיס לא במלכים המתגדלים כממונם וגדולת ענינם
 אך באשר היו לובשים הכלים ואוכלים השעורים מובלי
 שבעה אבל היו עושין כל זה עם תכלית הברלם אל
 האלקים ואלו הייתי רואה היהודים עושים זה לשם
 האלקים הייתי אומר כי יש להם מעלה על מלכות בית
 דוד מפני שאני זוכר מה שלמדתי במאמר אתדכא ושפל
 רוח כי אור האלקים איננו חל כי אסבנפשות הנכנעים -
אמר החבר הדין עמך שתחפרנו בזה מפני שאנחנו
 טובלים הגלות מובלי רגולרה אבל
 לחול

ובנפלאות קבל' הנה גם אנחנו נלכה נארחוקיו ונראה מה יהיו מחשבותיו / והנה החנר לא הביא פה כל הספר כי
 אם אפס קלתו כאשר עם לבנו להראות למלך ושריו עונו ויפיו : ספר וספור וספר / כל פעולה ראונית לה שט נאלסה
 בחיות **א** השער' והמחשב' הקודמת להו' ר"ל טרם יפעלה טועלה ישער נכפשו ולכנו ירמה כמה יהי' שיעורו של
 מעשהו ואך יעשהו ואל זה השיעור המחשבי ירמוז נשם ספר שענינו מחשבה ושיעור / **ב** לאתה לפועל המעשה ואל
 זה ירמוז נשם סיפור שענינו הנד' כאלו הפעול' בפעל מאס הספר ותגיד תעלמות המחשב' והשער' שקדם למעש' /
ג רשם הפעול' במציאות כרשמי הכתב נספר . והנה לפעולת ה' בדבר הנריא' היו שלש אלה בחיות משמעות
 לפניו נמרוס ר"ל שהי' משער **קפ"ק** ושיעור איך יבא עולמו על השלימות היותר אפסרי / והי' מזה **קפס"ר** שיאן
 הנראים לפועל הנריאה / וכתב **קפ"ק** ההו' מציאותם / אך כמו שלש המוננים האמורים הם לאחדים נשורס אחד
 כן היו לאחדים נפועל כפן ית' לעת הנריאה / וזה כי כמו שער נכפשו לברוא את העולם הנה השער' עלמה היתה
 טוטה ודנרו / וכן יאלה הנריאה א פעל ההו' / וזה טעם כל ויאמר ה' ר"ל השב נלנו (ואפס מקום לתפיסת הראש' עשהו'
 ראוי להיות אור וכו' כי השער' לנגנה כאמירה להדיע) / וכמו שהאדם בפעולתו משער ומספר וכתב סימני
 אותיו / במקובעלם המכו' בס' / כן הש"ת פועל בשלש בחיות נהאחדות וכתובתו היא רשמי העלמים עלמס בספר
 ה' שהו המציאות והמכתב מכתב אלהים חרות על המציאות כימי קיומו נהו' / ונחסיס מספר המציאות בהפסדס
 ככתוב מחני נא מספרך אשר כתבת / ונאמר תשלח רוחך יבראון בארץ החיים (אסף ח"ג לו) ואל שלש הספרים
 ננפקחו בעת הנריאה ירמוז נכתוב יוס ליוס יביע אומר / והוא רמוז אל השער' (והטעם החכמ' שנאמר בה ואהי'
 שעשועים יוס יוס ונ"פ יוס רמוז לב' ההקדמות של כל הקס שכלי אשר מנין שיהס נונעת החולדה כאמור יוס ליוס
 יביע אומר / ואל זה רמוז ו"ל באמרס שהחכמה קדמה לעולם אלפים שנה / ר"ל החכמה אשר נדרה זמכותה שתי
 הקדמות המודווגים המכונים נשם אלפים מטעם לימוד כמו ואלפך חכמה / היא קדמה למ"ב) / בכל הארץ יאל קוס
 ר"ל קוי האותיות האלהי / ונקלה קבל מליהם / רמוז אל הספור והדנוד האלהי אשר במלות ידובר / ואחריו יאמר
 לשמש שש אהל נהס / רמוז אל המאמר הראשון שהו יהי אור ונכללו בו יקר המאמרות כי באורו נראה אור כל
 הנרואים נטעס והלח נמאמר אחד יוכל להנראות / וכבר ביארתי זה ביקר שאס נביאורי לס' תהלים : וסידור
 המוסי"קא

אמרת שהיו אצליכם

אמר החבר מהם ספר יצירה והוא לאברהם אבינו והוא עמוק ופירושו ארוך הורה על אלהותו ואחדותו בדברים מתחלפים מותרים מצד אבל הם מתאחדים נסמכים מצד אחר . והסכמתם מצד האחד אשר יסדרם מהם ספר וספור וספר . רצונו בספר השיעור והפילוסופים בגופים הנבראים כי השיעור עד שיהיה הגוף מסודר וערוך ראוי למח שנברא לו לא יהי כי אם במגן והמדה והמשורה והמשקל וערך התנועות וסדר המוסיקא הכל במגן רוצה לומר ספר כאשר אתה רואה הבונה לא יצא מתחת ידו בית עד שקדם ציורו בנפשו . ורצה בספור הדבור והקול אבל הוא דבור אלקי קול דברי אלקים חיים תהיה בו מציאות התכונה והצלם אשר דובר בה כמו שאמר יהי אור ויהי אור יהי רקיע ולא יצא הדבור עד שנמצא המעשה . וספר רוצה לומר המכתב ומכתב אלקים הוא יצירותיו ודברי האלקים הוא מכתבו ושיעור האלקים הוא דברו הנה שבספר והסיפור והספ' בחק האל דבר אחר ובחק האדם שלשה מפני שרא משער בשכלו ומדבר בפיו וכורב בידו הרבור ההוא בעבור שיורה אותך באלה השלשה על דבר אחר מבריאות הבורא יתברך ויהיה שיעור האדם בדברו ובמכתבו אותות מורים על עצם הדבר לא גוף הדבר . אבל שיעור האלקים ודברו הוא הדבר בעצמו והוא מכתבו כאשר אם היית מעלה על דעתך אורג בני פסים מחשב במלאכתו וחמשי נעשה לרצונו ומגוון בנונים העולים על לבו ומרכיב הרכבות אשר הוא חפץ יהיה הבנר בשעורו ומכתבו . ואלו היונו יכולים כשנדר במלת אדם או בשחקק גוף האדם לחמציא צורתו היונו יכולים על

לחול בו הענין ההוא וצורת הורע הראשון עושה העין ההיא פרי כפרי אשר היה זרעו ממנו וכן תורת משה כל אשר בא אחריו ישתנה אליה באמתה ענינו ואם הוא בנדאה דוחה אותה . ואלה האומות הם הצעה והקדמה למושיח המהוכנה אשר הוא הפרי וישבו כלם פרו כאשר יודו לו וישבו העין אחד ואו יפארו ויקירו השורש אשר היו מבזים אותם וכאשר אמרנו בהנה ישכיל עבדי ואל תביט אל רחק אלה מן האלילים והשתדלותם ביחוד . ותפארם ותשבחם ותביט אל ישראל בעין הפחיתו בעבור שעברו חבילים בימיהם . והתבונן בזה שצופים רבים מהאפיקורסים . ועור כי הסמפרסמים אותה ואומרים בה השירים המפורסמים הנזכרים שאין מושל על מעשה בני אדם ולא נומל ולא עונש עליהם מה שלא נוכר מעולם על ישראל אך היו העם מוכשמים תועלה הצלמים ההם והרוחניות תוספת על תורתם והם שומרים תורתם בעבור שהיתה תועלת העבודות ההם גלויה בזמן ההוא . ואם אינו כן למה לא נשתנו אל תורות הגוים אשר הגלום וישבו אותם עד שמנשה וצדקיהו שלא היו בישראל מכעיסים כמותם לא רצו לעזוב תורת ישראל אבל היתה להם תאוה לתוספי תועלת מנצחון וברכה ממון בכחורת ההם אשר היו אצלם מנוסים ממה שהזכיר הבורא מהם ואלו היו להם היום הפרסום ההוא היית רואה אותנו ואתהם היום נפתים להם כאשר אנחנו נפתים לשארית ההבלים מאצטננינות ולחשים וקמיעות ונסיונות לחוקת מהטבע עם הרחקת התורה אותם :

אמר הכוזרי אני רוצה עתה שתראה לי מעט משיורי החכמו' הטבעיות אשר

מוסי' קא / הסדר והערך אשר סידר הנורא נמלאים והעריכס זה לזה נערך משוער ידמה לערך המסודר נעמיים הקולות הנערכים נערך משוער כפי נעמיים המוסי' קא , ורשמי זה הערך אשר נמלאים ידמה לקול רינה נכתוב אנמות נחוף טרונס / וכיודע מבין זה הערך המסודר כינורי' הנה זה אשר פקח-ה' עיניו לראות את הקולות ופסח ח ב 2 18

כמו שאמר וכל אשר יקרא לו האדם נפש חיה הוא שמו
 רצה לומר שהוא ראוי לשם החיה ונאות לו ומלמד
 על טבעו והתחייב מזה לשום מעלה ויתרון לשון
 הקדש ושהמלאכה יותר חוששים לה ומרנישים מזולתה
 מהלשונות ועל זה נאמר במכתב כי צורות אותיות אינם
 בלא כונה ובמקרה אבל לענין נאות עם המכוון מכל אות
 ואות ואל יהי רחוק בעיני הורגש השמות והרומה להם
 מדרך

על הרבור האלקי והכתב האלקי והיינו בוראים כאשר
 אנחנו יכולים קצת היכולת על הציור השכלי אך
 הלשונות והמכתבים יש לקצתם יתרון על קצתם מהם
 מה ששמותם נאותים הרבה בקרואים ומתם רחוקים
 מהנאות להם והלשון האלקי הברואה אשר למדה
 האלקים לאדם ושמה על לשונו ובלבבו הוא מבלי ספק
 השלימה מכל הלשונות וחנאותה לקרואיה יותר מכולם

את אנו לשמוע שיר ה' המסורר ממורה שמש עד מנאו ככתוב (ני"ב משלי לאסף) פתח אוניך ושמע שיר ה'
 מסורר ממורה שמש עד מנאו : מה שמותיו נאומים / ר"ל שיקראו הדברים בשם כפי הניאות להם על פי פעלם
 כמו שנקרא כלי המים לר הפה בשם בקדוק יען כי בשפיות המים מחונו יתן קולו להשמעות אונים כאלו יגיע
 אומר ודברים בק בק / וכוהר הכי נקרא שמו יעקב / אפי' כי לא דרוקא / וכן נקרא בה העלם המורכב משני עממים
 שונים בשם המורכב משני המוראות כמו שמים שהוא שם האויר ככתוב ונלוות בשמים ואמרו ו"ל שהוא שם מורכב
 משם ועיס / וכאשר שמענו כן ראינו בנשיונות הכי"וויאה עיקספר"מענט בלעו שהרכיבו כיון אש הלטקטרי"ו"טעט
 עם האויר ו"ל מים מניייהם : הנראה / ר"ל כנראה עם האדם / אך שאר השמות נחשבו מאת הש"ת לאחריה כמבואר
 (מן כ"ט עד ל"א לראשון) : ומלמד על ענינו / הוא הדבר שניארנו (בהקדמ' השנית לשלישי מאסף) שהכוונ' בקריאת
 השמות ההם היא שמות הגדרים המורכבים מסוב והכלל מיני המורים על עניני הנקראים ומבואר כמו מי מדבר לאדם :
 ושהמלאכים ירמוו לאמרם ו"ל אל יתפלל אדם בלשון ארמי מפני שאין מלאכי השרת נוקקין לו : כי ארת אותיותיו /
 כ"כ הר"מק ו"ל בס' הפרדס ו"ל לא כן האוקיות העבריות כי תיות הנה / וכבר נפלה מחלוקת בין חו"ל אש ברעץ
 ביניה תור' או נכתב אשורי כמו שהעיר הרב החכם ר' עזרי' מן האדומים (פ"ו לאמרי בני') אמנם רובם ככלם
 בוגרים שכתב אשורי נקנה תור' / ואני אעירך על תמונת קלת האותיות ושמותיהם בטעמיהם למען תבין כי לא דבר
 ריק הוא / הנה ידוע כי ראשית למודים הוא חכמת ההגיון הנותן במשכלות דרך ובלמודים שונים נקינה / וראשית
 למודי ההגיון הוא ידיעת המשפט והמאמר הפוסק שהוא התחלק כל דבר חכמת בינה / היותו מורכב מנושא ונשוא
 כאמרנו ראובן וכותב / מלת ראובן הוא הנושא וכותב הוא הנשוא ושניהם יחד נקרא משפט / והנה כל זה רומזת הא"ף
 בתמונה כו' **א** שהוא בעין פלם עם ב' דליים או יודין בני' קאותיו הראשון נושא קנה הפלם / והכ' נשוא מקנה
 הפלם / והוא כמעור ונה לידע ולהודיע לתינוק לומר המשפט שהוא מורכב מנושא ונשוא / ונקרא בשם ח"ף שענינו
 למוד כמו ואלכך חכמה / וכן ח"ף ענינו ראש כמו חלופי עשו והטעם ידיעת המשפט האמור היא ראשית למודים /
 אולם אם נפסקנה ויהי כתמו' זו **א** או יראו כאלו היות הראשון נשוא מהפלם והכ' נושא וישב בלח' שיקדם הנשוא
 לנושא / וכן ישנו היותם של האלף בחיותיותו פלא באמרם ו"ל בזה ח"ף דא פלא וזו ירמוו אל הפלח' הקודמת לכל
 מחקר ולימוד ככתוב (נו' לראשון מאסף) ראשית מחקר פליאה וכו' / ועוד תרמוו בליורה אל ויזוב ב' ההקדמות
 בגבול האמצעי בכל הקש להוליד המשפט השלישי בזה הני"ת שתמונה בעלת ב' קוים כשלישת משפטי ההקש וקראת
 בשם בית בלורתה ורומזת להקש הנעשה בחכמה ככתוב בחכמה יבנה בית / או או יגמול דלים ויאמר הא לכם יחד
 כאמן במקום קיים במוון וכו' / ישמע חכם ויוסף לקח : רוסס השמות / ירמוו אל אמרם ו"ל רבה ברא' בברא' /
 ור' הושע' ור' חנניא בראו עגלא תלחא / וכבר החליט (ני"ב מזה) שהלחשים והקמיעות הכל המה ואין נוסף בזה
 לחים אחר לחת מקום לבעלי השמות / אבל תנאי הו' דנריו שהיו עכ"פ הכותב בעל נפש זכה ועמוד' הדומ' לחלחכי'
 וישער במחשבתו השיעור הראוי לפעולתו בדבר השמות / וכדורות האלו אנשי תמונה אבדו ואין ממנו מי שששן זכה
 כמלאכים

עשר ולא אחת עשרה ולהם סוד חתום למה עמד החשבון על עשרה לא פחות ולא יותר ועל זה סמך לו הבן בחכמה וחכם בנינה בחון בהם וחקור בהם ודע וחשוב וצור והעמוד דבר על ביהודו והושב יוצר על מכונו ומדתן עשר שאין להם סוף ואחר כן הברתם באיכות וחלק העשרים ושתים אותיות שלושה חלקים שלש אמות ושבע כפולות ושתים עשרה פשוטות ואמי שלש אמות אליף מ"ם ש"ן אמי שסוד גדול מופלא ומכוסה שממנו יוצאין אויר ומים ואש שבהן נברא הכל ושם מערכת האותיות האלה עם מערכת העולם הגדול והקטן שהוא האדם ומערכת הזמן אחרת וקרי אותם עדים נאמנים עולם ונפש ושנה הודיע אותנו

סדרך הדבור והכתב וקודם להם השיעור הוצר לומר מחשבת הנפש הטהורה הרומה למלאכים ומתקבצים השלשה ספרים ספר וספור וספר בדבר אחד ויהי הדבר ההוא המשווער כאשר שער אותו בעל הנפש הברה וכאשר דבר בו וכאשר כתבו אכן אמר זה הספר על האלקים יתברך שברא את עולמו בשלשה ספרים בספר וספור וספר כלם בחקו יתברך אחר והאחר ההוא התהלה לשלשים ושתים נתיבות פלאות חכמה שהם עשר ספירות ועשרים ושתים אותיות רמו אל יציאת הנמצאות אל מעשה יוצר בכמות ובאיכות וחכמות מספר וסוד המספר איננו כ"אם בעשרה כמו שאמר עשר ספירות בלי מה עשר ולא תשע

כי

כמלאכי / והרב המור כתב (בס"א לראשון) ולא יעלה במחשבתך שגעון כוחי הקמימות וכו' : לשלשים ושתים נתיבות פליאות חכמה / אחר שהניח שהש"ית ברא את העולם נדמו כאמור בספר וספור וספר / וכמו כן נדבר ה' שמים כעשו / והנה הדבור מורכב מאותיות ותנועות ע"כ יאמר שמספר האותיות הם ד"ב והתנועות הם יו"ד מספר שניהם ל"ב כמותן לב שהיא משכן החכמה / ושם נאמר שהספירות הם חמש כנגד חמש ר"ל חמש קטנות וחמש גדולות ונרות יחיד מכוון בחמלע / רומז אל השבא שאינו תנועה כי אס החלק תנועה או סופה והוא הכריע פעמים יש לו הכרע אל התנועה שלפניו והוא נח / ופעמי' אל התנועה שאחריו והוא נע ולמען לא נקעה לשבא השבא בכלל התנועות או שלא לחשוב טעמו בכלל התנועות להיותם הקלה שנתנועות כאמור (במ"א לשני) ע"כ יאמר עשר ולא י"א ולא ע' / וקראם שם ספירות מעין מספר על שם עשרת חוגי הכרתיים כי בזמן המחנה של ספר יצירה היו עדיין בני בלי שם ובלי ציור ולא הי' להם רשם בפריס אך היו מורגשים במנעל לבד כי אין יכולת במנעל להוציא ב' אותיות בלי תנועה ושמותן וצירוף נחמדו מאנשי עברי' מא"כ האותיות שהיו בני שם ובני ציור מעולם / ומה שקראו פליאות חכמה / בהיות שגורופן ברא הכל ונאמר כלם בחכמה עשית / ושם נאמר שגברי ספר יצירה נדרשים נב' אופנים / עולם שנה נפש והסי' והר סיני עש"ן כלו ודגרינו אלה יאותו נפש : הכן בחכמה / כבר נאמר שהש"ית לא יושב בבחינת עליו כ"א בבחינת פעולותיו ככתוב וראיתי את אמורי וגו' / על כן יצו לבחון חין ערך החכמה אשר באלהי האדמה ובבניה אשר יסד בנבא מרום נמרוס כי היא הדעת אותו / וחס החכמה לארץ ובניה לשמים ככתוב ה' בחכמה יסד ארץ כונן שמים בחכמה : שאין להם סוף / אין קבלות למספר מפקד צירוף ציור הניקוד בבחינת שינוי צירוף החזקות בגלות הנדברים כמו שהורה על זה בגלגול צירוף הד"ל שערס : הכרתם באיכות / ר"ל איכות שינוי הכרות התנועות בערך אל שינוי צופן אין להם סוף כאמור : שלש אמות / מחלק האותיות לשלש מחלקות א' אותיות אמש שהם ראשי תיבות חיר מים אש אלה השלשה יסודות הם אמות כל ההיות ההוות בעולם כפי ערך הרכבתם ושינוי משיבתם / ולא זכר יסוד הארץ להיות שהיא בלתי מורגשת לעין בעת היות שום הווה כי היא נהפכת למים לעת הטוי' למען יהי' נקל לנר' המנעת להנטייר בכל חלקי החומר כאשר נראה זה במלאכת הבימי' אה שרוב מלאכתה נהפכים העלמים הוא בהיותם נשחטים למים / וכמו שיתבאר עוד / ב' שבע אותיות כפולות במנעל בהיותן דנוסות נדגש סאו נקראות נכפל' אות והם אותיות נגד כפרת / והר"ט הדנוסה יודעים לנעל נה למי המנעל כמו אנשי עברי' וכבר באה דגושה בכתוב לא כרת סרך / ב' י"ב אותיות פשוטות שאינם מורגשות במנעל הדגש כאלו הם כפולות במנעל : העולם הגדול והקטן / כל הפעולות ההוות בעולם מתאווים בזמן / וכמו שהם משודרים בעולם בעילה

בעילה

בעולם / איור / מים / אש /
בנפש / גויה / בטן / ראש /
בשנה / רויה / קור / וחום /

שבע כפולות בנר כפרת

בעולם שבתאי צדק מאדים חמה נונה
כבב לבנה בנפש חכמה יושר ממשלה
חיים חן זרע שלום בשנה שבת
חמישי שלישי ראשון שני רביעי שני
שתיים

כי הפרד את מהסדר האחד יתברך / ואם הנמצאות
מתחלפות ושונות זו מזו התחלפותם מחמריהם שהם שונים
מהם עליון מהם תחתון ומהם העכור ומהם הך הכל מחמי
חינן הצורות ונותן התכונות והסדר הנה החכמה כלם
בהם אחת והשנה אחת הולכת על סדר אחד בעולם
הגדול ובארס ובסדר הגלגלים והוא שאמר עליהם שהם
עדים נאמנים על אחרותו יתברך שמו / עולם / ונפש /
ושנה / ושם סודם קרוב על הרמיון שלש אמות אביש

בעילה ועלול כן הם מושגים בנפש המשכיל / על כן חלקם לשלשה מחלקות שהם עולם שנה נפש וס' ע"ן וכל חלוקה
מאלה יש דוגמאות שלשת מחלקות האותיות החמורים ופנה על פי שלשה עדים יקום דבר אלהינו כי הוא יחיד מושל
בכל וזה נהיות רוס חכמתו נראה על כתיבה אחת בשלשת חלקי הנמצא' סמינס ע"ן ופעולתו אחת מהעולם הגדול
ועד העולם הקטן כרוך ומבורך שמו אשר נגדול החל ונקטן כלה : אמ"ש בעולם / וכנגדן בנפש נוי' בטן ראש / סימן
גבר / ונוי' רומן לכלל הגוף כמו נהיה שאלו ובעבור שהגוף הוא כלי מחזיק רוח חיים ע"ב ידמה לרוח ואויר / ונטן
רומן למים יען הוא מקור הליחות ומנועם / והראש ידמה לאש יען אליו יעלו האידים העשניים העולים מהאלטעוואכ
וכנגדן בשנה רויה (והיא זמן האביב) קור חום / סימנס רק"ח / רויה בו ימוג האויר מזו סוב ע"כ רומן לאויר / קור
ידמה למים שהם קר ולח / חום ידמה לשמש שהוא חם ויבש : שבע כפולות / ו' כוכבי לכת הם כפולות בתנועה
כמו שנתת האותיות הכפולות במעשה בדיש / כי יש לכל אחד תנועה אחת נפשי עלמה למורה ונתנועפים כלש תנועה
ג' למערב עם הגלגל היומי משא"כ המולות ויתר הכוכבים שנים מתנועעים רק תנועה אחת למערב עם הגלגל
היומי : בנפש חכמה / וזר ו' מדות ראשיים בנפש האדם שהם כפולות ג"כ / החכמה פי שניט לה בנפש האדם ח'
השכל המעשי ב' השכל העיוני כמבואר (בי"ד להגיון) : עושר / אין הכוונה על עושר והון כי הוא חוץ לנפש אבל
הכוונ' על מדת העושר אשר בנפש ע"ד אמרס ו"ל איזה עשיר השמח בחלקו והוא כפול פי שנים ח' עשיר בדעה ב'
עשיר בקנין הרכוש כפי ההכרח / ממשלה היא ר"ל הנפשית הגבורה כעסם איזה גבור הכובש את יצרו שהמשלה בנפש :
חיים / פי שנים לו ח' חיים הרגשים / ב' חיי מחשניים / אף כי ההרגשיים עצמם כפולים ח' רגשת עונג ב' רגשת
לער כעסם אין למעלה מעונג ואין למטה מעונג / עונג הוא הנעימות המולאת לנפש מכל דבר מורגש או מושג והוא
הוה מהערך אשר במורגש או במושג במחשבה / ואין ערך פחות משנים הנערכים זה לזה שהוא ענין הכפילה במדה
זו / וע"ש עירוב הדברי' השונים הנערכים ננעימה קרא בלש"ק ערב ככהוב (כנ"א לראשון מאסף) על כן קראו
לכונס ערובה : זרע / הזרע אשר בנפש הוא זריעת הרעיונים להגדיל חכמה ודעה בהקשים הגיוניים / וזה לא יסכן מבלעדי
זיוג ב' הקדמות אשר מניניהם תולד התולדה כמבואר (בש"י להגיון) וככה כל זריעה בעולם מחיים וממחיים לא
יתאה מבלעדי זיוג שנים זכר ונקבה : שלום / הוא ג"כ כפול ממלחמה ושלום כי חת זה לעומת זה עשה להים בנפש האדם
קור וחום לח ויבש והם בעלי מלחמה זה עם זה ועושה שלום במרומיו הוא עושה שלום ביניהם ומתקיים במליחות על
ידי המלחמה והשלום ועוד יתבאר זה / וכן המדות הנפשיות הם זה לעומת זה אכזריות רחמים / אהבה שנאה / רטון
כעס / והמשכיל עושה שלום ביניהם - עתה הראית לדעת שבע הכפולות אשר בנפש שהם דוגמת השבע כפולות אשר
באותיות / ועוד יזכור לנו דוגמות שבע הכפולות אשר בשנה והם שנתק ימי השנת שכל יום הוא כפול מן ב' זמנים
שונים שהם י"ב שעות יום וי"ב שעות לילה ויחס כל יום מימי השבוע לכוכב אשר ימשל בו / וככה דוגמאות הנפש
מתייחסים

שתיים עשרה פשוטות

בעולם , טלה , שור , תאומים , כרטן , אריה , בתולה , מאזנים , עקרב , קשת , נדי , דלי , דגים , בנפש , אבר לראות , אבר לשמוע , אבר להריח , אבר לדבר , אבר לשינוי , אבר לתשמיש , אבר לעשות , אבר להלך , אבר להרהר , אבר לכעוס , אבר לשחוק , אבר לישון .

בשנה , ניסן , אייר , סיון , תמוז , אב , אלול , תשרי , מרחשון , כסליו , טבת , שבט , אדר .

אחד על נבי שלשה ושלושה על נבי שבעה ושבעה על נבי שנים עשר , ובאברים האלה מקום דשהתפות כמו כליות יעוצות וטחול שוחק וקיבה ישנה ואיננו תמה שיהיה לכליות כה בהטבת העצה כיאנחנו דואים כמו זה בביצים שאנחנו רואים הפרטים יורר

ביאור ספר יצירה

עב

הלוי השכל מהנשים מפני שנעדרו הביצים חסרו הזקן והעצה הנכונה , וטחול שוחק בעבור שככה הטבעי מנקה הדם והמרה השחורה מהעכירו והעוביבהנקותם תהיה השמחה והשחוק וכבר כועס בעבור המרירות המתילדת בו , וקיבה ישנה כנוי לכלי המזון ולא זכר הלב מפני שהוא המלך , ולא הקרום והריאה מפני שהם שמושים מיוחדים לו ואינם שמושים לשאר הגוף כי אם בדרך המקרה לא בכונה הראשונה והמוח נכנס בהלקי ההושים הנולדים ממנו , ועוד כי יש לאיברים שהם למטה מהקרום החולק סוד מפני שהם הטבע הראשון והתולדה הראשונה והקרום חולק בין עולם הטבע ועולם החיים כמו שהצואר חולק בין עולם החיים ובין עולם הדבור , כאשר זכר אפלטון בספר טימאוס , והמוצאים הראשונים שהם מעולם הטבע ושם שורש החיה שמשם יצא הזרע ושם יכרא העובר במה שבין הארבעה טבעי משם בחר הבורא הנתח"י המקורבים החלב ותרם ויותרת הכבר ושתי הכליות ולא בחר בלב ולא

מתייחסים לימיהם וכוכביהם כמו החכמה עת לדרוש אס ה' על פיה בשנת ובה יחי' הדורש נחיי' ההתנוונות כמלתך אלהי' והיא הנשמה יתרה שאמרו ו"ל וכבר ביארנו זה (אמרי בינה דף ל"א) , והמשלה נאותה בעת ממשלת עולדים אשרו הוא סמ' להסגבר עלי' ולהחליש כמו , והחיים לחמה כי לה הכח בהוי' ולתת חיים לכל חי בחומר הטבעי , והן מתחיים לנבנה כידוע וזולתם : שתיים עשרה פשוטות , עוד יזכור דוגמאות י"ב מוני הפשוטות אשר להם שם בשלש מדריגות המליחות שס" ע"ן וכלל חוש המישוש באבר לתשמיש שעיקרו איננו אלא מישוש : אחד על גבי שלשה , רומוליו ית' שהוא הפועל בחומר אמ"ש : השתקפות , שיש לכל אחד שוקפות וחגרה עם הנפש להוציא לפועל הפעולה הנאותה לו לפי טבעו : חסרו חוקן , העדר חוקן יורה על העדר השכל , ואע"פ שאין רא' לדבר זכר לדבר זקן נוטריקון זה קנה חכמה : וקיבה ישנה , שהיא מעלה איד עשני אל המוח ומנטלת הרגשות ומבלבלת דעיוניו וייעף וירדם : והמוח נכנס , ר"ל המוח הוא הוא מנוצ ההרגשות ומקורן וכבר זכר החושים המספספים עמנו על כן מוכרזן הפרט אינו לר"ך לכלל : ועוד כי יש לאיברים , ועוד יש טעם שלא זכר הלב והקרום הוא להיות שגוף האדם שהוא עולט קטן נחלק לשלש מחלקות כמו העולם הגדול , למטה מהקרום הוא עולם הטבע כי שם הקיבה וכל מעטעיה ושם מתהווה הדם שהוא מוק הגוף והוא דוגמת עולם ההוי' והפסד ושם מליחות הטבע המועטע ניסודות ובמורכביהם , למעלה מהקרום שם הוא הלב ומשרתיו אשר עמנו מליחות חיים לכל הגוף וכנכדו בעולם הגדול הוא עולם הנלבלים אשר בתנועותיהם יתמידו המליחות כחיים המתמיד הגוף במליחותו , למעלה מהלואר שם הוא המוח הוא משכן השכל וכנכדו בעולם הגדול הוא עולם העלמים החיים נחיי' ההתנוונות , והנה בעל ס" לח זכר כי אס אנרים שהם מעולם הטבע שהם למטה מהקרום : ושם שורש ההוי' , ר"ל שם הוא אס כלי המכשלים וכלי המטבל לשמירת האיש והמין : שנין הארבעה עכשיים , רומן לר' מדות או לר' איכות : הנקתים המקורבים , להיות נפש חמה

נפש

ולא במזח ולא ברואה ולא בקרום / והסוד עמוק למואד
 והפירוש אסור וכבר נאמר אין דורשין בספר יצירה אלא
 בתנאים ומעט שהם מוזמנים ואח"כ אמר שבע כפולות
 שש צלעות לשש צדדים והיכל קדוש מכוון באמצע
 ברוך כבוד ה' ממקומו הוא מקומו של עולם ואין עולם
 מקומו רמו לענין האלקי המחויבר בין ההפכים / ודמחו

בנקודה והמרכז מנוף בעל הששה צדדים ושלשה המשכים
 ובעור שלא תקבע התוך לא יקבעו הקצוות והעיר על
 הערך אשר בין אלה ובין הכה הסובל לכל שבויתחברו
 ההפכים בערך הנקבע בעולם ונפש ושנה כי שם לכל
 אחר מהם דבר כולל את הכלי ומוסדר אותו / ויאמר
 תלי בעולם כמלך על כסאו / גלגל בשנה כמלך במדינה
 לב

נפש : ולא נחר בלב / כי אין במדור הזה מקום לחטא לסיומו מדור החכמה כמ"כ החוקר (מס"המ) ז"ל
 במקום שיש שם סכל לא יעמוד החטא : המחויבר בין ההפכים / ר"ל שהוא ית' פועל דבר והפכו / ודמחו בענין זה
 לנקודה האמצעית של בוך בעל שלשה קוטרים אורך ורוחב ועומק של קוטר הוא בעל ב' קצוות והנוף הוא
 מתנועע מתנועה סובית על הנקודה האמצעית והנה הנקוד' היא מקומה בין ב' תנועות הפסיות כי הקוטר העומק
 המתנועע מחליו ולמטה למערב הוא זה מתנועע מחליו ומעלה למזרח / וכחיות שלא יתכן שתנועע דבר אחד בעלמו
 ב' תנועות הפסיות נעטפה אחת על כן מוכרח הוא היות הנקודה האמצעית היא נחה ונחיות שאפס מקום נקוטר
 הוא הנלתי מתנועע באחת מן ב' התנועות ההפכיות / לכן מוכרח הוא שהנקודה היא תהי' דקה מן הדקה עד
 אפס מקום לה / ויחויב מזה היותה נלתי גשם כי כל גשם יש לו מקום ומה שאין לו מקום איננו גשם / ומהמנואר
 שהנקודה האמצעית האמורה היא מרכז הכובד של הנוף המעוקב הוא ר"ל שכל כובד המעוקב הוא תלוי על הנקודה
 היא ד"מ מרכז הארץ והוא סוגל ומקיים כל הארץ סביבו אף כי אין בו משם ככתוב תולה ארץ על בלימה / ומהמנואר
 שהסוגל הגשם ונושאו הוא מקומו / ולפ"ו ח"כ יהי' מרכז הארץ או מרכז הכובד של כל מעוקב הוא מקומו ונלתי
 גשם ואין לו מקו' ונלתי מתנועע / ואין לו הכך / ועם כל זה הוא שורש הגשם ומקומו והוא התחלת התנועה
 וההפכים / אשר כזה הוא הסי' איננו גשם ואיננו מתנועע ואין לו מקום ולא הפכיים / אבל ממנו תולדות הגשם
 המורכב אשר בעבור הרכבתו נקרא מרכבה שלו כב"י והוא מקומו של עולם כי הוא סוגלו ומקיימו ככתוב וירא אהיט
 את כל אשר עשה / שפי' לשון קיים ע"ד אמרם ז"ל רואה אני את דברי אדמון / וממנו יולדים פעולות הפכיות /
 וזה סוד הנקודה שכינו אותו ית' זה כמ"מ בזה / וז"ל מספר השביעיים ונתייחס א האמצעי / ש"מ חנ"כ בעולם
 וכלם יאירו מול פני החמה הוא מראה דמות כבוד ה' ית' האוכן בתפארת עוז ככתוב כי שמש ומגן ה' / שנעה ימים
 בשבוע / שנעה נרות במנורה וכלם יאירו אל מול פני המנורה / שנע שנים בשמטה / שבע שמעות ביובל שנעה בלי
 ההרנשים נכפס והם חמשת החושים והמדמה והסכל / אשר כל אלה השביעיות ירמוו א ששת קצוי העולם והנקודה
 ר"ל אדון יחיד הסוגל ומקיים את הכל : ואמר תלי בעולם / החבר יפרסמו שהוא מורה על הזי אזור המולות הנוטה
 מחי' משום היום חליו ללפון וחליו לדרום בעבור נתיב קוטביו מקוטבי המטה / והתלי האמור יבונה אל חכמי
 התכונה גשם תנין / והנה יאמר החבר שניור התנין היו רומים בו קדמוני הפילוסופי' לעצם נלתי בלי ראשית בלי
 תכלית להיותו בליור עיגול נעוץ סופו בראשו וזה טעם מה שרומז בזה התלי אל הסי' / וזה ענין רחוק מאד לכנות
 זה התנין גשם תלי / אף כי ניור זה התנין אינו אלא חזי עיגול ואין בו רמו אל הנלתי / לכן ראיתי כי טוב לפרש
 מלת תלי שהוא שם למרכז הארץ האמור ונקרא גשם תלי על שם שכל כובד הארץ תלוי עליו והמרכז הלוה יש לו
 דמיון רב עם אדון יחיד כב"י באמור וזה הלשון דבר בו הכתוב ככתוב תולה ארץ על בלימה / וכבר ביארנו ששם
 המרכז הלוה הוא בלימה ככתוב / והעד על זה הפי' שאחר זכרו דמיונו יתנרך אל המרכז והנקודה האמצעית מן
 העיגול זכור יזכור עוד דמיונו אל הסוכב והוא אמרו בגלגל בשנה / והנה משפט המלך את העם לו שם בשלשת מחלקות
 א' כחיות יושב על כסא לשפוט מישרים בין איש לרעהו ואז מלפניו מבטו ילא לפעול דבר והסכל יגמול דיק בלדק
 ושלם

אוהביו ולהתגבר על אויביו והחכמה אחת כי אין החכמה בגלגלי גדולה מהחכמה בקטן שבחיים / אך גדולה מעלתם בעבור שהם מחומר זך וקיים לא יכלם כי אם בודאם וחיים מחומר מקבל רחושם מתפעל רושמים בו הרפכים הבאים עליו המיד מקור וחום וזולתם ומוכלה אותם הזמן לולי החכמה אשר התחכמה להם בזכר ובנקבה להשאיר הזמן בהאבר האישים זה בסבוב הגלגל והזריחה והשקיעה כאשר העיד עליו הספר הזה ואמר שאין הפרש בין יצירת הזכר והנקבה אלא מה שיש בין הראות האיברים מה והסתרם / וכבר ביארנו זה בניתוח שאיברי הנקבה כאיברי הזכר אלא שהם מהופכים אל פנים כמו שאמר זכר באמש ונקבה באמש חוזר בגלגל פנים ואחור אין בטובה למעלה מענג ואין ברעה לרטה מנגע רוצה לומר שאותיות אמש ואשם וענג ונגע אחת

ח

לב בנפש כמלך במלחמה / תלוי שם הרמז הנזכר בחכמת התכונה הוא בערב גוה"ר רמז בו אל עולם השכל כי העצם בו מוכנין הדברים הנעלמים אשר לא יושנו בחוש ורצונו בגלגל גלגל השמש הנוטה שבו יסתדרו חלקי השנה / ולב מסדר החיים ומושל בחלקיו ורוצה לומר שהחכמה בשלשה אחת / והענין האלקי אחר והחלוק ביניהם איננו כי אם בהתחלפות היוליהם ורמה הענין האלקי כשהוא מנהיג הדוחנים כמלך על כסאו אשר יעשי דבריו ברמז מעט אצל סגולתו ועבריו המוכרים אותו מכלי תנועה מוחם וממנו / ודמיון כשהוא מנהיג הגלגלי כמלך במדינה כי הוא צריך להראות בפנות המדינה שיראה על כל חלק ממנה ממשלתו ומוראו ותועלתו / ודמיון כשהוא מנהיג החיים כמלך במלחמה שהוא בין הפכים ישתדל להגביר

וישלים לרשע רע כרשעו / ואז יוכן למשפט כסאו באמצע העם עד"כ וכל זכאו עומדים עליו מימינו ומשמאלו / ואמר ו"ל אלז מיימינס לזכות אלז משמאלים לחוב וכו' הכחיה ידמה לתלי השוכן באמצע בהפיכת הקוטרס סביבוקו / ב' בהיותו סובב ועובר במדינה לראות כל מוסורה ולמלאותו אז יכין מושבו בקצה המדינה / אשר ככה לו בעולמו גלגל חוזר בעולם ומהווה כל פועל ה' למענה / ב' בהיותו במלחמה שאז יכין מושבו באמצע חילו לערוך מערכות במרחק שזה מכל לז שינוא האויב ומחלק אפסניא לחילו לאיש איש כפי עבודתו / אשר ככה הלז נכפס מקומו באמצע הנוף ומערכות חילו סביבו נלחמים איש ברעהו לפי איכותיהם המתנגדים כל ישעם וכל חפזם להקביר זה על זה והלז עוזר זה ועושה שלום ביניהם ומחלק הדם לכל אשר כענעו כמלך המחלק אפסניא לחילו לא ימיעט לאיש ולא ירבה לאחר : (ומהאמור תבין פי' הכתוב שמעית ידיים תתפש והיא בהיכלי מלך / משלי ל') כי המצוה אמריה תאמר איככה יחשיבהו אחת לה למחמה שהיא תמלאקן לה בהיכלי מלך בהיות שנקי הסיכל יכבדוה נמטאעא השמד / ואף כי הראוי לומר בהיכל ערך או בהיכלי מלכ' / לכן הדע ונחנת החכמה המפוארה מהרמש הקטן הלוה א' כי בחכמה אשר יסד הנורא בענפה היא אורגת הרשתות במלאכה נפלאה לזר הזבובי' לערפה והיא בידיה תחפוט אותם וקשור רגליהם בעבותות מעויה / וזאת שנית תעשה לה ב' היכלות בהכלי מלך א' בה חסונו במלחמה לעת הנידה והיא מרבו הרשת למען שהי' קרובה בשוה לכל מקום אשר ילכד הזכר סביבה / ב' יש לה מקום בקצה הרשת בפנינת הקיר ששם תחסה מורס וממטר והוא כדמות סיכל המלך במדינה) : כשהוא מנהיג הדוחנים / ר"ל המלאכים אשר הם בשם זך ודק לפי דעת החבר יקראם רוחניים ע"ז הערה / ואל יקשה עליך ביאורי במלת תלי בהיותו דמיון הנהנת המלאכי' ואיכה יהי' בשפל המלך כי אמנם גם בגבהי מרומים יכנה היושר נשם פנימיית ותלי כמבואר בע"ה בעיגולים ויושר : ברמז מעט / הנה מלכות דרקיע כעין מלכות דארעא וכמו שמהב מלכי ארץ ששרי הלכא עובדי' מעט ונוטלי' סכר הרב' וההדושים עובדי' הנהב ומקבלי' סכר מעט ככה במלכותא דרקיע מי' שכוונתו וכה מתפלל מעט ונענה ככתוב ערס יקראו ואני אענה ומי שלבו כל עמו מתפלל הנהב ואינו נענה כי הכל הולך אחר הלז כאמרס ו"ל רחוקא לנא בעא וע"כ אמרו עוב מעט כוונה מהרכוק נלא כוונה / על כן על זאת הספלה משה ואדעך למען אמלא חן ובתכרוב

המורה

י"ט א 19

אש זמים ורוח הקדשים ורוח אלקים והוא רוח הקדש
 מונגה גבראים המלאכים הרוחניים ובה מתחברות
 הנפשות הרוחניות ואחרית האויר המושג ואחריו המים
 אשר מעל לרקיע לא השיגתם הקשת הפילוסופים על
 כן לא הודו בהם ואפשר שיאמר בו אומר שהוא כדור
 הקרה שקורין בערבי זמחריר ומקום הכלירת הנערת
 העבים ואחריו מקום האש הטבעי שקורין אורנו בלשון
 ערבי אלא תור כאשר אומרים ורוח אלקים מרחפת על
 פני המים שרצונו במים האלה החומר הראשון בלי
 איכות אבל תהו ובהו עד שהתאיך בחפץ האלקי הסובב
 אותו ברוח אלקים ודמות החומר הטבע במים דמיון
 נכון ביותר כי מה שהוא יותר עבה מן המים לא ישתוו
 פעולות הטבע בכל חלקיו מפני שהם הזקים כי אין
 הגוף הארצי ראוי כי אם למלאכות כי המלאכה אינה
 כוללות כי אם שטחי החומר ולא כל חלקיו והטבע

הן ואין ביניהם אלא הקרימה והאזיחור כמו שהזכיר
 והשקיעה לנגל אחת בחוקו ובחוקנו אגחנו רצוא
 ושוב ורמו באברים שהם למטה מהקרום על מוצאי
 הטבעים הארבע כמו שאמר שני לועזים ושני עליונים
 שני יעצים ושני עליונים עשאן כמין מריבה ערכן כמין
 מלחמה נוקצת אלו מצטרפין עם אלו ואלו כנגד אלו
 אם אין אלו אין אלו וכולם אדוקים זה בזה והרמו מובן
 לגמרי ואם יקשה לבאר הפרדתו מצורי בעלי חיים אל
 התפנים והן גורמין הצלתו מהמלחמה הזאת ולול
 חמלחמה הזאת לא היתה הצלתו זאת אחרי שסדר
 היצירות והקדים הרב החשוב והוא רוח אלקים חיים
 אמר אחת רוח אלקים חיים שתיים רוח מדוח שלש מים
 מרוח ארבע אש ממים ולא זכר הארץ מפני שהוא הגוף
 והחומר להיוות כי כלם ארץ אבל אומרים זה גוף אישי
 וזה גוף אוירי וזה גוף מימי על כן הקדים שלש אמות

הוא

המור שמי שידע דרכיו הוא המולא - חן לא הלט ומתפלל לבר / ונאמר אשנבחו כי ידע שמי יקראני ואענהו :
 ונקבה באש / כבר התבאר בחכמת הקבלה שהוכר והמים והיושר הם רחמים והנקבה והאש והספק הם דין ע"כ מלא
 מין אש מינו : ועונג ונגע אהם הן / כבר ביארנו (בראשון לראשון) נפי הכתוב כי שמש ומנן ה' שמאיתו ית' לא
 תלא הרע רק עוב והרע היא נבחינת המקבל הנלתי מוכן לקבל הטוב הכוא / והוא הדבר המבואר פה וזה כי העונג
 עלמו נהסך לנגע באש הנלתי מוכן לקבלו ד"ג מתוק האור לעיני וכי הראות / וסלון ממאיר לתרועים / השבת
 החכמה היא עונג לחכמי לב ונגע לכסילים שונאי החכמה / וכן המלינו ז"ל על זה לאמר עתיד הק"נה להוית חמה
 מנחקה לדיקים מתרפאים בה ורשעים נדונים בה ר"ל חכמת הקבלה שהיא ענש החכמה האלהיות והיא אור הלבב
 כחמה שהיא אור העינים / הנה היא כעת מעולפת מסוה המשלים והמליזה ועתיד הק"נה להאנה ערומה ממשייה
 לעין אוהבי החכמ' וסם מתרפאים בה אך רשעי כסל יהיו נדונים בה כענש וזה נעשה לו שם חיים לא וזה נעשה לו
 שם המות / כלומר אש נפשו וזה נעשה לו החכמ' חיים ערבים ככתוב עץ חיים היא למחויקים בה ואש אין נפשו וזה
 אוי תמיתו כי גודל אור החכמ' לאנוש כערכו יעורר עיני בחינתו עד שלא יוכל להשיב אפי' מה שהי' רגיל להשיב
 כמ"ש הרב המור' וסומא כזה חסוב כמת ככתוב ואל תהי סכל למה תמות בלא עתך והוא הפך החכמ' תחי' בעליה /
 ונהה בהיות כי טוב ה' לכל ורחמיז אפי' על רשעי כסל על כן שם נענש שנאת החכמ' וגם את ההעלס נחן בלבס
 למען לא ימותו מותי ערלים ערלי לב ככתוב כי לא יחפון ה' נמות המט / וככה כל עונש עלמותו הוא עוב נעכר
 ונעשה רע בערך אל המקבל ועכ"פ שינוי פעולותיו ית' לא יורו עכ"פ היות בו שינוי ככתוב אני ה' לא שניתי :
 שני לועזים / הו"ן היא במקום סמ"ך וענינו לעיסת המאכל ועחינתו באלטומכא ופי שנים לאלטומכא קינה והמסס :
 ושני עליונים / רומז לעחול ומרה שהם מלעזים ר"ל משמחים הגוף בהיותם יונקים שמרי הדם המעלבים את האדם
 כאמור עחול שחך מרה כועס : שני יועזים / רומז לכליות כאמור כליות יועזות : ושני עליונים / רומז לניבים שהם
 משרתים אל התשמיש המכונ' בשם עליונות כאמרס ו"ל עלץ נעשרה אהרונית וכבר אמר הכתר שיש לניבים שותפות

עס

הקק וחצב תהו ובהו ורפש וטיט עשאן כמין ערוגה
 חצבן כמין חומה סכנן כמין מעויבה יצק מים עליהם
 ונעשו עפר ואמר עוד תהו זה קו ירוק שמקיף את
 העולם כלו בהו אלה אבנים המפולמור המשוקעות
 בתהום שמוכיניהם יוצאין מים ורמו מעט כסוד השם
 הנכבד יוד ה"א ו"ו ה"א שהיא נאות לעצם האלהי
 המתאחד אשר אין לו מדות כי מהות הדבר זולת
 מציאות

הוא כולל כל חלקי הדבר ואין הווה אלא שיהיה כבר
 בתכונת המים זב נגר ואם אינו כן לא יקרא הוא טבעי
 אבל הוא מלאכותי או מתרכב או מקרי ואין הטבע
 פועל בו אלא בעודנו בתוכן המים יצויהו בחפצו ואחר
 כן תקשה מה שהוצרך להתקשות ואמר על הדומה
 לזה עשה בותהו ממוש ועשה את אשר אינו ישנו וחצב
 עמודי גדולים מאויר שאינו נתפש ועוד אמר מים מרות

עם הכליות נסיונו כנוחן טעם בסריסים להיחס חלושי השכל / מפני שנעדרו הנלים חסרו הזקן והעלה הנכונה /
 ונעלם זה הפי' מהרב המוסקא"טו ו"ל עד שגם להחנך יחס ב"כ ההעלם : כמין מריבה /
 ההבדל שבין מריבה והמלחמה / המריבה קאמר על המתנגדים הכלתי פועלים זה בזה / והמלחמה על הכועלים זה
 בזה במלחמה / והרמו על האיכויות המתנגדות ופועלות זו בזו : מלטרפים עם אלו / יש לאיכויות המתנגדות דבר
 אחד נשתקף ביניהם ודבר מה יפריד ביניהם : ואלו כנגד אלו / מלת מקלט שוכר עומדת במקום שנים והטעם / מקלט
 אלו ר"ל כמו שמלטרפי' בקלת כן מתנגדים בקלת : והרמו מונן / ר"ל אל מה אלה הכלים רומים במציאות הוא מונן
 לחכמי לבב : והם יקשה לבאר / ועם היות שקשה עלינו לבאר איך יפרדו במלחמה לורת איכות אחת אל זולתה :
 והן נורמים הללתו / המלחמה עומת היא סבת הקיום והשלום ככתוב עת מלחמה ועת שלום ר"ל עת המלחמה היא
 עומת עת השלום : אחר שסידר / אחר שסידר נח' ננות שלפנינו חשד ד' יסודות אשר מהם נעשה הכל / א' והוא
 החשוב שכלם הוא רוח אלהים חיים המכונה בשם ר"ה / ממנו נבראו המלאכים ונשמות ב"ח הם ינחו אחר לאסן
 מהנוף / ב' רוח מרוח ר"ל יסוד האויר הבשמי המושפע מרו"ה האמור / ג' מים מרוח ר"ל המים שעל הרקיע /
 ר"ל האוירים השמים ע"פ האויר שעל הארץ הנקרא רקיע ואלו המים מתהווים ע"י רוח לח הנושנ בהם ככתוב יש
 רוחו יולו מים / ד' אש ממים / הוא האש היסודי שהוא חס ובלתי מאיר כחמיומוק העולה מן המים וזכרם על סדר
 אשם מאלה ארבעתן נרא' הש"ית עולמיו השנים שהם עולם המלאכים עם הנשמות ועולם הבשמי : מפני שהוא הנוף /
 ר"ל שם ארץ איננו מורה על היסוד הארצי הפשוט אבל הוא מורה על כל גשם אשר לו שם בשלשה בחינות אמ"ר ר"ל
 גוף אוירי גוף מימי גוף אש ונקרא ביחוד גוף בופני ר"ל גוף ארצי / וכבר ראינו מבעלי הכי"מיה ששמים מרוח
 וממים אש וכבר אמרו ו"ל שמים הם מים אש ומים והוא שם לאויר (ככתוב בלורות נשמים) והוא מוגז ממש ומים
 כמו שראינו בנסינון : בלי איכות / ר"ל בלי לורה ונקרא בשם היולי בל"ע : עד שהתאחד / שקבל לורה ואיכויות
 ונקראת הלורה בשם איכות למה שאיך היא שאלה על הלורה / ולפי זה יהי' פי' הכתוב ורוח אלהים מרחפת על פני
 המים / הוא רגון אלהים ונפלו הניע החומר הראשון תנועות שונות / והרב החכם המפורסם ר' נחש דעסוי הביא
 תירושו זה בפירושו על הכורה : ענה מן המים / הטבע פועל בכל חלקי החומר על כן לא יוכל לפעול כי אם בגשם
 לח מתפרד החלקים מש"אכ המלאכה שלא תפעל בכל החלקים כי אם בשטחי הבשמיים וע"פ זרעי הנ"ח הם כמים
 המוגרים וכן פעולות הכי"מיה שהם פעולות טבעיות ע"פ הם נמימות שפיר"טום בל"ע"ז : או מקרי / כמו השטח
 המתגונן בלבע שהוא ענין מקרי נשוא על שטחו : עשה מתהוה ממש / החומר הראשון המכונה בשם תהוה ואין
 הלבישו לורה ועשהו ממש ויש / (והרמו לחכמה שהיא יש מאין ככתוב והחכמה מאין תמלא / ונאמר להנחיל אוהבי
 יש"ר"ל יחילם החכמה הנקראת חושים מענין יש) : עמודים גדולים / רומן אל המלאכים שנתהוו מאויר הכלתי מושג
 כאמור לפני זה / וכבר ידעת כי המלאכים לרעת החנה הם בשמיים נכס בעלי לורות שונות ולהם היו ב"כ חומר
 היולי זולת היולי וחומר הראשון הארצי / וקראם עמודים כמו שנקראו' עמוד הענן והאש בשם מלאכים : מים
 מרוח

כוזרי

מציאות הדבר והאלקים יתברך מציאותו הוא מהותו
 כי מהות הדבר גדרו והגדר מחובר מסוגו והבדלו ואין
 סוג ואין תבדל לעלת הראשונה והתחייב שיהיה הוא
 הוא וכאשר ספר כי סבות רבות הדברים הוא סבוב
 הגלגל כמו שאמר חור גלגל פנים ואחור ודמה זה
 בהתמוג האותיות הנפרדות האל"ף עם כלם וכלם
 עם אל"ף בית עם כלם וכלם עם בית חוזרות הלילה
 נמצא כל הרבוב יוצא במאתים ושלישים שערים ואחד
 כן אמר איך התרבו בשלש האותיות ורבעים שלש
 אבנים בונות ששה בתים ארבעה בונות עשרים וארבעה
 בתים

מרוח / בקודם ידבר מרוח וכו' ידבר במים מרוח ורומז אל זה העולם התחתון שהגיע בו מי תהום רבה
 מרוח אלהים חוק נשנה בו ככתוב ורוח אלהים מרחפת ע"פ המים והיו רגבי האדמה ושבריה שעי' במי תהום רבה
 ברפס תהו ועיט נהו כמ"ש הרמב"ן ז"ל בפ' מלק תהום ומחוקק התנועה נלכו השנרים כמו נד וחומה ומעוינה
 יעלו הרים כעין מעוינה ירדו בקעות כמין חומות יקום זה על גב זה כעין רגבי הקרח צעת יורגו וישועו ע"פ המים
 יגברו חמרים חמרים זה על גב זה / וערוגה רומז למקום השעמים הישרים וחומה רומז למקום הרים ובגעות /
 ומעוינה רומז למחילות עפר שהם סנה לשקיעות מדינות וערים / וכ"כ כשרי דוד יעלו הרים ירדו בקעות /
 בערם הרים יולדו ומחולל ארץ וקבל : יבך מים / רומז אל אמרו יקוו המים : תהו זה קו ירוק / דמה החומר
 הראשון וההיולי לקו שאין בו מעש ולכעו ירקרק ההוה מעירוב גוון האודם שהו ראשית הנוונים עם התכלת שהוא
 תכלית הנוונים כמו שנראה זה במראה הקשה ובאור העובר בעעבר הפרו"מ (היא זכוכית ארוך מעט ומלועט על
 דמות משולש) / ורומז אל עירוב הצורות כלם כי הוא בכח לקבל בו הצורות וזה הקו ר"ל מדת ההיולי האמור כולל
 ומקיף כל העולם ר"ל כל המציאות שתחת גלגל הירח גם ידמה לאופן המפריש בין ינס ללילה ר"ל בין האור
 ובין העדר האור שקו זה נראה ירוק להיותו ממוצע בין אור ושחך ורומז אל הכח הממוצע בין היסוד וההעדר ר"ל
 שהיולי הלזה הוא כעין העדר הקודם להוי' שהוא הכח הקודם למה שפועל / זעל זה האופן פי' גם הראש"ד : דהו
 אלו אבנים מפולמות / ענינו לשון פליאה והעלם כמו לפלמוני המדבר שהוא האיש הנפלא כלומר העלם / וכן תהו
 ענינו שממון ופליאה כאמרם ז"ל תהו זה ר' אבוהו פי' נתפלא ונשקומם / והעעס כמו שתהו רומז אל
 החומר הראשון ההיולאני כן נהו רומז אל הצור' הראשונה ההיולאנית / וסניהם מופלאים ונעלמי' מעיני בשר וגלויים
 קצת לעיני הנחינה / ודמה אותה לאבני נהו ר"ל לשברי האדמה ורגבי עפר שהיו שעים במי תהום בערם הולקו
 למוק ככתוב בקת עפר למוק (אוב לח) / וכאמר נמוטו הרים בלב ימים שטו מגרפותיהם במחילות (זמירות
 אסף י"א) : שמנניהם יולא מים / המים יש להם הכנה לקבל כל תמונ' ותאר כתמונת הכלי אשר ימלאו בו אשר
 אמנם כן ענב הצור' הראשונה ההיולאנית מוכנת לקבל כל צורה על כן דמה אותה למים / וסניהם ר"ל החומר הראשון
 והצור' הראשונה נרמזו ככתוב ורוח אלהים מרחפת על פני המים וכמו שקדם בדברי החבר בענין ההבדל שבין פעולת
 הענב לפעולת המלאכה : ורמז מעט מסוד השם / יבאר דרך כלל סוד השם האמור שם בפי' יצירה אחרי הדברים
 האלה ז"ל חמש חקם רוס ופנה למעלה וחתמו ביה וכו' ושם נאמר ששה צופי' מהשם הנכבד אך החבר לא בא לפרשם
 בפרט כי אם בכלל לידע ולהודיע ביאור שם הוי' ית' ובחיה בחינה יאות לו זה השם : כי מהות הדבר וולת מציאותו /
 כבר ביאר זה הרב המור' (נב"ד לראשון) ז"ל ידוע כי המציאות הוא מקרה קרה לנמצא והוא ענין נוסף על המהות
 וכו' : והתחייב שיהי' הוא הוא / ר"ל שיהי' שם מציאותו הוא שם מהותו ע"כ נקרא בשם אהי' אשר אהי' כלומר
 מציאותו הוא מהותו : סנת רבוב הדברים / הסנה אשר תרבה היות הדברים במציאות הוא תנועת הגלגל המערב
 קיסודות עירונים שונים אשר כפיהם יתהוו היות שונות / ודמה עירוב היסודות וערכי המונח לעירוב אותיו אלפת
 יקת וו עט וו : בעתים ואלשים ואחד שערים / סדר אלה הר"ל ששעים פני' זר"ל אחר נבחינת סדר אל צם
 ישר

ביאור ספר יצירה

עה

הנשמי האותיות היותר דקות אשר הם כרוחות לשאר האותיות והם היו ואמר כי החפץ כשהוא יוצא בשם הנכבד הזה יהיה מה שיחפזין ירבדך ויהיה כפי נגוד היו ואין ספק שהוא והמלאכים מדברים הדבור השכלי ויודעים מה שיהיה בעולם הנשמי קודם יצירת העולם

ואיך

בתים צא וחשוב מה שאין הפח יכול לרבי זמת שאין האווז יכולה לשמוע . כן בצטרך להקוד מאין נהיב הדברים קודם סביב הנגלל והבורא אודד היא ולנגלל על דרך הרמיון ששה צדדים ורמינה בדבור השכלי שמוי הבורא ובהר ליו ברבור

ושר והסך לא מ"ב , תמלא נה' לראשון מעמק המלך וננובלות חכמה : שלם אכנים , מן שלשה אוחיות יורכנו ששה סיבות ומן ארבע כ"ד וכן הלאה עד בלי סכלית : מאין נחרנו , יעיר מנוכה על דעת בעל ס' יצירה האומר שסינוב הנגלל פעל ועשה ברצונו ועל זה הוא הכתר כמעיר לאחר מי פעל הרצונו בלנח מרום במוס כמו רצונו הנוכנים והנגללים , ואף בלנח האדמה ערס יוס ד' (כי לפי הנראה מופשטו של כתוב) או ננראו הנאזרות והוא יוס ראשית סנוב הנגלל , וערס זה כנר ננראו הד' יסודות והנמחים למיניהם ועל זה יספק מה זו נכסה ברצונו זה ועוד יסוב יספק יד שכלו נדעתו : כרוחות , אוחיות הוי הם אוחיות המסך מהנרות הנקודות אשר הם כרוח חיים לאוחיות הנקראים גם כי מכלעדס אין קורא , ובהר אחריו אינו נופין סיבין אינו נפסין נקודין אינו נוחין טעמין אינו נשמחין , יעוין עץ חיים שער ענת"ח : ואמר כי החפץ , ירמוז אל חוקמות שש הקלוות האמור בס"י ז"ל ה' חתם רוס וכו' ביהו , ו' חתם תחת ביהו , ו' חתם מורח ביהו , ח' חתם מערב ביהו , ט' חתם דרום ביהו , י' חתם לפון ביהו . הנה כל חלה האותמות ענינם הוי' בכלל לומר כי הוא אמר ויהי , אבל בפרטן חלה עוזא חלה הקלוות נפרדות ננחית ב' חלקי הונון עבר עתיד הוה , חותם הרום בלשון עתיד ע"כ חקוס שיכול בעץ שם יבו , וזה כי כל הנמלאים ערס ירמוז יהיו נספל וסי' לנר ומלאכי אלהי' עולים ויורדים בו , וחוקם החתם היו , בלשון עבר מהעטם העבר , חוקם מורח ויה , על שם ויהי אור הוא עתיד מהסוך לעבר , וחוקם מערב ויה , שהוא עבר מהסוך לעתיד כי כן הסדר ממורח ביהו אזור למערב , חוקם דרום ויה , בלשון בינוי ורמוז לחכמה כעטם הרולה להחכים יורים ונחיותו ית' עושה כל בחכמה בכל עת כעטם המחדש בטונו כלליוס תמיד מ"ב ע"כ חוקמה בלשון הוה , חוקם לפון הוי , שהוא מורה קריאת העבר יען כי מלפון חפסח הרע והרמוז ל"הר הנקרא לפוני המסית את האדם לרדוף אחר המוקרות כל הימים כעטם הרולה להעטיר ינפין והוא המרבה עלבז ועבר כעטם מרבה נכסיס מרבה דאנה זהו , ובהיות האדם נחירי נמעטיו כעטם הנז' לעמא פוחתין לו רמוז ו"ל באמרם שרומ לפון פוחסה . והנן זה כי כנר בלשו המפרשי' בניאור מליצה וו ורניס מהס ננוכו ננכני יס הספיקוס ויחחרו לשונ אל הרמוז ולא יכולו , זה' בלה את לבני להבין הזמת על כן לא כזדתי תחת לשוני כי אשר ישיג ה' נפי אוקו אשמור לדבר : מדברים הדבור השכלי , ידוע אמרם ז"ל שהאדם הוא עולם קטן . והרי זה נח ללמד ונמלא למד שכל הנמלא בעולם הגדול ראוי להמלא דוגמתו בעולם הקטן , והנה נגדול חרבה מיני דנ"ח וכנגדן נקטן עלמות כנגד הדומס , שערות ולפרטים הם ננה העומת , הנשר והאינרים הכלתי מתנועעים לרנון , הם כנגד חי מרביס , האיברים מתנועעים לרנון הם ננד המדבר כי הם יודעים שיחם הנפש כמו הידים והרגלים היודעים רנון הנפש כי כמו שער ננפשו לכחוב כן יניעו הידים העט וינכנו , ונרנחו ללכת יסאו הרגלים וילכו , אמנם איכות שיחם הנפש עס האיברים כנר ביאקנו אום הוה ע"י תנועת הדס נערקלז"צ"אן בלעו המתנועע באברי כל חי נסינוב כל הימים וגורס להם החיים וסי' לנר והחות רלוא וסוב , והנה זאת התנועה יסמנית בכל עת בחוק ונרפיון ונהפסקים רביס או מעטים ארוכי' וקלרים בין ביאה לשיבה או מעורבים מרביס ומעטים ארוכים וקלרים , כפי מרום הנפש המתעוררות באדם , כעטם יקלרו ההפסקים והרבינה נשימות האף להקיר חוס חחס המתחמם מרצו התנועה ונקרא או קלר אפים , וארך אפים בהפכו וכולא בו ישקנו מתחלואים וירגישו זה הדופאים נגידיס ההופקים ערך המרולה , והנה

בהתחדש

כוורי

ואיך יאצל הרבוב והחברה מינוני על המורברים שהם
עמדוין להבראות בעולם והיה בדין שיהיה העולם הגשמי
נברא בענין שהוא נאות לגשמיית בשם הנכבד השכלי
הנאות לשם הגשמי יהו ויה והי התחייב מכלל
אחד צד מצרי העולם והם הגלגל / וזה מהדברים
שאנים מספיקים הכל אם מפני שהמבוקש עמוק מוהשיג
או מפני שתכונותינו מוקצרות או לשני הדברים יחד
ועל הרומה לזה חקרו הפילוסופים והביאם מחקרים
לאמר

בהתחדש נמוח (שהוא האנר הרלוני לנפש ומנוגע ההרגשות) איזה רלוון אזי יעשה ליור ידוע בנפש ר"ל שתשנה
מדונס הדם לתנועה ידועה בכל פעולה / יראה בה ויתפשט הדם בליור התנועה ההוא באיברים כאשר תעשה זריקת
האבן במים ליור ענולים על פני כל הסדר / ולפי שינוי ליורי התנועות ידעו האיברים שינוי הרלוניס אשר עלה
במחשבה ויתעוררו לעשות החפץ והרלוון כי לכבידה ד"מ תנועה אחת ולהליכה תנועה אחרת / וזאת היא שיחה הנפש
אשר בין המוח ושאר האיברים אשר בתמונות ודמיונות ידברו (ואם בעל נפש משללת אתה בין תבין עניינים נפלאים
מכחות הנפש מליורי ההקסים ההגיוניים אשר ליורנו בפירושונו (לשביעי מהגיון) ומן מולא הדברים תשכיל שגם המושכלות
הוות מליורים דמיוניים נעשים בנפש הוא הדם : והנה בהיות הש"ת הוא נפש העולם וחיו ככחוב וישבע בחי העולם /
ושכן בתוך רלוון מבני אדם כנפש באיברי הגוף / ע"כ יהיו קלת בני אדם באבר המוח והם הנביאים ובעלי ר"ה ק
היודעים דעת עליון מהמראות הדמיוניות המתחדשות לעיני בחונתם לפי העולה על הרלוון האלטי כנ"י ונדמיונות ההם
יודיעו רלוון ית' לעמו רצקה נפשו ית' כי הם במדריתק הידים והרבליס ושאר האיברים היודעים דעת הנפש / וזאת
היא השיחה אשר בין ה' ומלאכיו עושי רלוון ובין נביאיו ורלוון מהמון ב"א אשר במראות ונחידות הדמיונות ידבר גם
ככחוב וביד הנביאים אדמה / ובהיות שהנביאים הם כמו כלי המצטף לאלהים כמו השפה לבני אדם לא רחי זה כראי
זה הלא השנה שביניהם שהם מליי הנפש להודיע הרלוון העולה הוא על נפש האדם באדם ועל נפש העולם האי כי
אורחיה והאי כי אורחיה / ע"כ נקראי' אלה יודעי' דעת עליון בשם נביאים שהוא מגורם ניב שפטים
כמ"ש הרמב"ן והראב"ע / וכמו השומע מבין שיחות ב"א נקרא בגדר חי מדבר ככה בני ישראל השומעים אמרי אל
והם במדריתק האיברים היודעים ומניינים שיחה הנפש ע"כ המה לבד יקראו בשם חי מדבר לא כן שאר האומות שאין
להם נביאים והם במדריתק האברים הנבתי יודעים דעת הנפש ורלוון חי העולם והם כמו עמוס ולפרני הגוף
והשערות / והוא הדבר שאמרו ז"ל אדם אחס אדם קרוחיס אדם ולא או"ה / ומה שאמר החבר גוה שהש"ת ביהיותו
פועל ברלוון לכן לא יקדים רלוון את פעולתו כמו באדם אבל פעולתו ורלוונו הווים בעת אחת כמו שער בנפשו הפעולה
כן תלא אל המליחות לשעתו / אשר כן לפעולות השכליים הנבדלים ברלוון המלאך והגלגל הנזכר אח"ז לא יקדים רלוונס
את מעשיהם קרימה זמנית / א"כ הוא הדבר שאמרו ז"ל ע"פ נעשה ונשמע שהוא שיחה שמלאכי השרת משתמשים
בה ככחוב עושי דברו לשמוע בקול דברו / והנה מן מולא הדברים תשכיל שהמנוח השכליות וחובות הלבוות כמו
מלוות אמונת מליחותו ית' שהוא מ"ב אנכי ה' אלהיך / ואמונת האחדות שהוא מ"ג ה' אחד המה נזכרים ונעשים
במחשבה בלי קדימת הרלוון על המעשה / וישראל שעמדו על הר סיני פסקו וזהמתן וטבו להיות עלם מעלמי המלאכים
שפעולתם הווה לרלוונס על כן אמרו נעשה ונשמע / ולולי זכינו להשאר על המדריתק ההיא היו מלוותינו נעשות
בזכרנו אוקס ד"מ נזכרנו יליאת מורים ואכילת פכה ומזה הו' הכל מתוקן לבעודה והיו השמיעה והעשיה נעשים
כאחד כמו פעולות המלאכי' העולות לרלוונס כי הזכרון והמחשבה הוא העיקר במזוות ע"ד זכר למ"ב זכר לי"מ /
ומה גם היום מחשבות המלוות מלערכות למעשה ופעמי' העמוד המחשבה לבדה במקום המעשה כאמרם ז"ל חשב
לעשות מזה ונאנם ולא עשה מעלה עליו הכתוב כאלו עשה / ומחשבת מעשי המלוות וקכלית עשייתן בחכמה
תשמה לב עושיהן ככחוב ישמה לב מבקשי ה' / ועל זאת יורה המשורר לאמר ענדו את ה' בשמחה / ר"ל תבי עבודתכם
עבודת שמחה בהשכל ה' כשכליים הנבדלים שהשמחה במעונם לפי מושכלותיהם לפעולותיהם בדבר הרלוון לבד כן תשמחו
גם אתם ברלוון ונמעשה / ועתה אתה המעיין ברוך ה' אס בעל נפש משללת אתה בין תבין אשר לפניך זאת היא
חקרנוה כן היא חן לחכם ויחכם עוד : שאינם מספיקים / אין גם ביאור מספיק לפי ענין קושי השגחה : אין נו
ספוק

לאמר כי מאחי לא יהיה ממנו כי אם אחד וקבעו מלאך קרוב נאצל מן הראשון . ואחר כן יאמרו כי המלאך הזה יש לו שתי מדות אחת שהוא יודע מציאותו בעצמותו והשנית ידיעתו שיש לו סבה והתחייב ממנו שני דברים מלאך וגלגל הכוכבים הקיימים . וזה גם כן במה שהשכיל מן הראשון התחייב ממנו מלאך שני וכמה שהשכיל מעצמותו התחייב ממנו גלגל שבתאי וכן עד הירח . ואחר כן אל השכל הפועל . וכבר קבלו בני אדם זה והתפתו לו עד שאמרו שהוא מופת מפני שיחסו אותו אל פילוסופי יון . וזאת טענה גרדא אין בה ספיק ומקשים עליה בכמה פנים אחת מהם למה עמדה האצילות הזאת הקצור יד מהראשון . ואחר כן נאמר למה לא התחייב מהשכלת שבתאי מה שלמעלה ממנו דבר אחד ומהשכלתו המלאך הראשון דבר אחד ותהיינה צורות אצילות שבתאי ארבע . ומאין לנו שמי שישכיל עצמו יתחייב ממנו גלגל ומי שהשכיל הראשון יתחייב ממנו מלאך ובעת אשר יטעון ארסטו שהוא משכיל את עצמו צריך שיחידה נרבע שיאצל ממנו גלגל ואם יטעון שהשכיל הראשון שיאצל ממנו מלאך .

אמנם זכרתי לך ההתחלות האלה שלא תבילך הפילוסופיא ותחשוב שאם תלך אחרית היית מניח לנפשך במופת הברור אבל התחלתם כלם לא יסבול אותם שכל ולא יכנסו תחת הקשה . ועוד כי אין בין שנים מהם הסכמה אלא המקבלים מהם שסומכים על דבר אחד אם אבנרקלום ואם פיתאגוריש או ארסטו או אפלטון וזולתם הרבה אין אחד מהם מסכים עם חברו : **(יד) אמר הכוזרי** מה הצורך אל אותיות הוי או אל מלאך וגלגל וזולת זה עם החוראה בחפץ הבורא ובחרוש העולם ושהאלקים ברא את הדברים הרבים במנינם בבת אחת למיניהם כאשר זכר בסדר בראשית ושם בהם כח התולדה והעמוד ומכלכלם לרגעים בכח האלהי כמו שאנחנו אומרים מחדש טובו בכל יום תמיד מעשה בראשית .

אמר החבר הטיבות מלך כוזר והו האמת והאמונה באמת ועזיבת מה שאין צורך עליו אך שמה היה זה העיון מאברהם אבינו כשנתבררה לו האלהות והאחרות קודם שירבר עמו במחורה ואחר שדבר עמו הניח כל בקשותיו ושב לבקש רצון האלקים מעמו

ספוק . אינו מספיק אל השכל : למה עמדה האצילות . למה פסקה האצילות ממלאכים וגלגלים עד הירח והשכל הפועל : הדלחך הראשון . ר"ל מלאך שבתאי הוא משכיל שני מלאכים ח' מלאך הכוכבים הקיימים שלמעלה ב' השכלת המלאך שלמעלה ממלאך הכוכבים הקיימים והוא הנחלל הראשון ולפי"ו הי' ראוי שתהיינה אצילותיו ארבעה ב' מלאכים וב' גלגלים וכן אצילו' נדק ראוי להיות ששה וע"ד זה ראוי שתרכיבה אצילות שאר המלאכים : ובעת אשר יטעון אריסטו / לפי זאת ההנהגה אם יאמר הכחם שהשכיל את עצמו יחויב שיאצל ממנו מלאך . וזה יורה היות זה המונח כוזב : **(יד)** אל אותיות הוי עד צורך הוי לבעל היכולת הב"בית להצור נכריאת עולמו באותיות הוי כדברי בעל ס' י"ו או להיות יולד לפעול בעולמים ממלאך וגלגל כדעת הפילוסוף : עם ההודאה החפץ הבורא הפילוסופי האומרים שהמלאכות קדמו והוא נחויב כחיוב האור שהשמש המה מוכרתיים לצואת אמצעים מלאכי' כי לפי ענע החיוב לא יפעל שום דבר כ"א מה שנכחו ואחר שהוא אחד ופאע לא יוכל לברוא רבים ומורכבים בלי אמצעים אולם עם אמונת הרצון כפי דעת הסורה אין טען ואין פגע כי יוכל לברוא רבים ומורכבים בלי אמצעים כמבואר בבראשית / וכמו שכ' הרב המורה **(בב"ב לשני)** : כח העמידה / כח הקיום ככתוב וירא אלהים את כל אשר עשה / פי' קיים ע"ד אמרם ז"ל ראש אנו את דברי ארמון שפי' מקיים אני דבריו כמ"ש שב הרמב"ן ז"ל : קודם שידבר עמו / שאו דרש את ה' בהאלו על דרך ההסתלשות החיובי מעילה לעלול כפי הסברא אך אחרי הנבוא נתברר לו שהש"ית פועל ברצון ואין לו סכר להסתלשות או עוב סכרותיו והאמין בה' כי הוא כבוד כח לברוא רבים ומורכבים ברצון בלי סדר ההסתלשות / וש"י

מעמו - אחד שלמרו איך הוא הדצון ובאי זה דבר
 יושג ובאי זה מקום - וכבר דרשו רבונינו ביוצא אורנו
 החוצה צא מאצטגנינות שלך רוצה לומר צא מחכמת
 הכוכבים ומכל חכמה טבעית מסופקת וכבר אמר
 אפלטון מהנביא שהיה בזמן מארינוס המלך שהוא אמר
 לפילוסוף שהיה מתעסק בפילוסופיא מהאלקים לא
 תגיע ארץ בדרכים האלה אך בני ששמתו עליה בני
 ובין ברואי רוצה לומר הנביאים והתורות האמיתיות
 והוגדר בספר תהו בסוד העשרה האחרים שמסכימים

עליהם במורה ובמערב מבלתי שיבוא אל זה טבע ולא
 יכריעם שכל אבל לסוד אלקי מה שאמ' עשר ספירות
 בלי מה בלום פיך מדבר בלום לבך מלהרהר ואם רין
 לבך שוב למקום שלכך נאמר רצוא ושוב ועל דבר זה
 נכתבה בריה ומדתן עשר שאין להם סוף נעוץ סופן
 בתחלתן ותחלתן בסופן כשלרבי קשורה בנחלת ודע
 וחשוב וצוד שהיוצר אחד ואין בלעדיו ולפני אחר מרה
 אתה סופן - וחתימת הספר וכשהבין אברהם וצר וחקק
 וצדף ויצר וחקר וחשב ועלתה בירו נגלה עליו ארון הכל
 וקראו

לי מריה להחזר כי לא כן דעת שלומי איוני המקובלים נמעת זה החיבור אבל הוא הדבר שאמרנו (נא' מה' מזה)
 שכוונת החבר לחזק האמונה בלב המלך ע"כ לא ישא כני' לפלסופי' ולא יתון הקבלה לבל יטען עליהם בהתנגדס
 אליה : ואיך הוא הרגון / ר"ל שאינו משתנה ברגונו זה וכי הוא רוצה את יראיו החפלים לעשות רגונו ית' : ובאיוזה
 דבר יושב / בעשות רגונו כחורה וכמלוא : ובאיוזה מקום / נח"י : והוגדר בספר / ישב אל ביאור ס"י ואמר שס"י
 נדר נדר מספר העשרה כלומר הואל באר מעלתן ורומן לין (בל"ב לראשון) : והנה החבר מגנב דבריו מן הספר חסד
 הנה וחסד הנה בלי סדר וקלקס נאו משוני הנוסחא : בלימה / ענינו אין ואסם כמו חולה ארץ על בלימה /
 פי' על מרכו הנוכד הוא מאסם ואין בהיותו שוכן בין הפנים והוא מקומו של כל גוף ר"ל מקיימו וסובלו והוא
 עלמו אין לו מקום וכן הספי אשר בעולם הם מקומם של עולם ואינם במקום ופועלים הפנים : בלום פיד / סגור
 פיך כלומר אל תרבה לדבר גם או לחשוב גם כי רנוי העיון בהשגות העמוקות זיק לשכל כמו רנוי הראות
 בשמש שהוא מויק לעינים וגורם העיוון : נכרתה בריה / נחיסד בעצם האדם שלא יבין מהות הרוחניים כי לא ברא
 לו ה' חוש לואת ההשגה / ונאמר וסכופי כפי עליך עד עברי / ר"ל אשים כפי על עיניך שלא תראני ככתוב כי לא
 יראני אדם ותי / וכל זה דרך משל : שאין להסוף / כי כל ספירה נחלקת לעשר ספי' וכל אחת מהנחלקות נחלקת
 עוד עד לבלי חכלית והטעם שכל חלק כלול מכל על כן אין גם חפיסת מחשבה להיוחס עשם בעל בלי חכלית שאין
 לו חלק בפעל ואינו מושב לשכל האדם שהוא בעל חכלית : נעוץ סופס / ידמה חוסם לעינול שאין לו ראשית וחכלית
 וכבר הי' זה מנהג החכמים הקדמונים לרמוז על העשם הנלתי וסכ"נת נצורת התנין והנחם סוגנו כפי / עד שטעו
 בזה קלת ב"א ועשו הנורה הדיא ר"ל לורת הכחש לע"ו : כשלהבת / ידמה כח האל ועלמותו סכ"נת סוכן הוך
 הספי' (לפעול ע"י דבר והפכו כאמור בזהר השינוי היה במחין) / לנחלת אשר סניב לה שלהבת והנחלת אחת
 והסלהבת מורכבת משבעת הנוונים נחיתה הקשת הנראה בענן בהופיע עליו אור השמש כמזכיר כל זה בחכמת העצם /
 וכבר דמה אותו הנביא בזה הדמיון ככתוב כמראה הקשת אשר יהי בענן / הוא מראה דמות כבוד ה' : ודע וחשוב /
 זה אינו במקום הזה כ"א במ"א בנוסחא אחרת : ולפני אחד / כלומר האחד הוא ב"כ מנין ומספר והוא נכלל בכלל
 הספירות על כן לא יאות לו ית' גם האר האחדות כמ"ש הרב המורה (נני' לראשון) / ע"כ באמרנו ה' אחד כוונתנו
 שאינו שנים וכבר כתבנו זה : נכלה עליו / מזה למד החבר מה שאמר בקודם שכל דברי ס' ילידה העלה במחקרו
 טרם נדבר עמו במחזק / וזה יורה עפ"ם שהמחקר הוא החלפת הננואה וכן אמרו ז"ל אין הננואה שורה לא על חכס'
 בבור ועשר / ויותר מזה אמרו חכס' עדיף מנביא / ועט היות שכל נביא חכס' ואין כל חכס' נביא עפ"ו בהיות שכל
 הננואות הם דמוינס נשמיים ככתוב וכיד הנביאים אדמה / ואלה המשלים והדמויות מוכרחים לביאור סכלי כחלום
 לפתרון / ר"ל שהחכס' נחמקו יפטיע משיגי השמיים אשר במשלי הננואה ועליה אל גרם הרוחניות הנה בזה יתרון
 לחכמה

וקראו אוחבו וזכרת לו ברית בין עשר אצבעות ידיו
 והוא ברית לשון ובין עשר אצבעו ר' ליו והוא ברית מילה
 וקראו עליו בשרם אצרך בבטן ידעת ד'
 (טו) אמר הכורתי רצוני שתתאני מעט מחכמות
 הכולבים הנאותים לטבעיים
 אמר החבר כבר העוררותך על ידיעה במבטמי
 הברורי בהוראת מדעם בתקופי לבנה
 אשר היא כיטי יב תש'צג מקובל מבית דין ולא נשתבש
 ותקופת חמה הברורה אשר היו בה נזורים שלא יפול
 פסח אלא אחר תקופת ניסן וכמו שאמר קצתם כד
 הוית

לחכמה מן הנבואה / וגם הנביא עלמו מוכרת לבנין משלי ונבואתו בחכמה וע"כ אמרו חכם עדיף מנביא / והמשל כמשל
 בעל ערועי העינים הרואה בגמל בקור ב' כרוכות בראשית והפקח יבין מדבריו שרואי' הגמל הביאו החכר (בכ"ו
 לשלישי) : וזרת לו ברית / ברית ענינו קיום / ברית עולם ת"א קים עלם / ואלה שני האיברים ר"ל הלשון והמעור
 נותנים קיום לחייו מין האדם על שתי אלעותיהם ר"ל חמרט וזורתס / לא ראי זה כראי זה המעור מקיים
 חומר האדם בחולדה והלשון מקיים לורת האדם בחכמה כי הוא מליץ הרעיונים השכליים לספר
 חכמת ה' אשר יסר בארץ להודיע עלילותיו ית' לדורות עולם / אלד הסוה שנייהם שניהם מקיימי' את האדם
 לנחח הא' כי אורחי' והאי כי אורחי' / על כן נקראו' שניהם ברית / ואם בעל נפש משלל את המעיין בין חנין
 פליאה זה הדמיון כי מלבד דמיון הנלחיות הנמשך משני האיברים הנה עוד דמיונות רבים ביניהם / א' ב' כחות האיברים
 האלה מחברים הווקן על בעליהם ברבותם כאמרט ו"ל בדרולי' הבלעדי שקפסם עליו וקנה מדנוי המשגל / ור"א בן
 עזרי' קפסם עליו וקנה מרבו העיון כמ"ש הרמב"ם ו"ל בניאור אמרו הריני כבן שנעים שנה / ב' ב' אלה הכחות
 מחלישים את האדם ברבותם כאמרט ו"ל שהחכמה נקראת תושיה בעבור שמתקת כמו של אדם / וכן העיפה הורעית
 היא מבחר הדם ושמו ע"כ ברבותו ירזה הדם וידל הנשר כמקובל אס לא כניר שמק' אל תעל שתי נרות וגו' (אסף
 ח"א פ' ל"ו) / ד' בעבור שניהם קרובים להויה יהיו ב"א נאמטים מפעולתם ע"כ ברא ה' השוקק באדם אשר תטעו
 לפעלם בע"כ עד שרוב אדם לא יוכלו עזור נפסם מהזדווג אל האשה אף כי ישיג לער בגידול הבנים כמדרש ו"ל ע"פ
 וזה עמלנו אלו הבנים / וגם החכם כל ימיו כעם ומכאזינס להם חמודות אינו אוכל וגם גלילה לא יסכב לבו /
 ויותר מזה ישיב כלימות ורוק מפסילים כמקובל באוני כסיל אל תדבר / על כן רבים חכמי לב יעלרו במלים ויסימו
 שתיקתם סייב לחכמתם / ועכ"ו גודל אס השוקק העצוזה נפס המסכיל תבעיר את לבו לפרסם החכמה אשר השיב
 כמו שאמר החכם אליבו בן ברכאל כי מלחמי מליס התיקני רוח נטי / הדברה וירוח לי וגו' / ה' ב' השוקות
 האמורות עם היות המנוון בט חליות העוב להוליד בנים ולפרסם החכמה בעולם / נכ"ו מי שלא ידע להזהר בט הם
 לרע לו / וזה כי בשוקק המשגל מי שלא יוכל לעזור נפסו יכנה להב השוקקו בזיווג בלתי הגון לפי הקורה וכמורה או
 יסקיע השוקקו בהולדת ו"ל / אשר כן מקרה החכם על האות נפשו ידבר וברי חכמה על לב כסילים וע"ה אשר המה
 כעץ יבש לא יולידו תולדות שכליות מורעו אשר זרע בלבנס ונהה הוא כמוניא ו"ל כאמרט ו"ל נזהר / ז"ל ווי
 למאן דזריק גילוני' לבר / ווי למאן דגלי ריין דחוריתא למאן דלחו אורחיס בהון / ו' כמו שמעופות ז"ל של ברית
 המעור החכמים מויקים כאמרט ו"ל כל אופן ק"ל שנה שבי' אדם נוזף הוליד רוחין וסדין / כן האומר דבר חכמה
 העומד ברומו של עולם באוני מי שאינו הגון לשומעה הוא מוליד אפיקורסות בעולם כאמרט ו"ל חכמי' הזכרו נדבריסם
 וכו' / הן אלה הדמיונות אשר בין הלשון והמעור ראה בעל ס"י על כן העלם בקנה דמיון אחד : (עו) מחכמת
 הכוכבים / הנה עד כה הביע ביאור ספר יצירה אשר אליו נשא החבר את נפשו בהראותו למלך שיורי חכמת הטבע
 איך הוסר הכל בדבר ה' עליונים וחכמות בדומאות משתוות אלו כנגד אלו / ועתה ישיב המלך מבמת פניו להבין
 בחכמת המורדות ובספר הכא ארצין יבין א"ע להשגיל באלהות ויהו לאחדיו בידו המחקר האנושי אשר לו שם בשלשה
 מדעים למודיות טבעיות ואלהיות : כבר העירוסק / (בל"ב לשני) ד"ה ומן המופלח שנה העיבור על העיקר המקובל
 מניס

בפרחסיא ולא שמו לב אל תקופת חמה הברור' האמתית
 שהיא בענני בלתי מפורסמת ושעל השבונה לא יפול
 פסח בשום פנים אלא שתחול השמש בראש הטלה
 ואפילו יום אחד / ולא אירע בזה שום שבוס מכמי אלפי
 שני והוא חשבון דבק למביט הבארני והוא הברור
 שבקבועים והאמתי שבהם ואיך יתכן מדע תקופת חמה
 ותקופת לבנה מרוקקת וברורה אלא מחכמת התכונה
 על האמת ועל הברור / וכבר הקדמנו מסוד נולד
 קודם חצות וזולת זה / וגשאר עדין מן החכמי המיוחדת
 בענין

חיות' ודמשכא תקופת טבת עד שיתפר בניסן עברירה
 לזה היא שהא כרי שלא יפול פסח ברביעית החורף
 והאלהים צוה ותהיה שמור את חדש האביב והתקופה
 הנוהגת אצל החמון איננה ברורה אבל היא על דרך
 הקרוב בחלוקת השנה על ארבעה רביעים כל רביע צ"א יום
 ורביע יום / ויש שיפול פסח בחשבונה ברביעית החורף
 וכבר טענו הנוצרים על היהודים וחשבו כי עקר תורתם
 אבר ושאינם על שורש אחד בעבור שיפול להם פסח
 קודם חגס פרק האביב כפי חשבונם בתקופ' שהיא

מזית דוד וכו' : ברביעית החורף / ר"ל בתקופת ענת שהוא זמן הקור כי פרקי השנה והתקופות הם על זה הסדר
 תקופת ניסן קור ואביב / תקופת תמוז חוס / תקופת חשוי חורף / תקופת ענת קור : והתקופה המנוהגת / רומז
 לתקופת שמואל / שהיא מיוסדת על החשבון הקירוב / אך תקופת דרב אדא מיוסדת על החשבון המדוקדק / וכל
 זה מנואר בדברי הרמב"ם ז"ל (בתשיעי ועשירי מהלכות קדוש החודש) / ואע"פ שהקלם הערות קלרות נעבור
 מדע נקצרה הסבדל שבין ב' החשבונות / ואיך החשבון דרב אדא הוא האמיתי / הנה נקביעת מועדי ה' עלינו זאת
 המזנה לקבוע חדשים ולמנות שנים ובהיות שאין ללכנה שנה ולא לחמה חודש על כן עלינו להשוות חשבון החדשים עם
 השנים והשווי הוא יסלם בי"ט שנים שהוא מחזור קטן כאשר נעשה בו שעה שנים מעוגרות על הסדר גו"ח אר"ע /
 ואז ישחוו שנות החמה עם שנות הלכנה ולא יסאר שום מותר לחשבון רב אדא אך לחשבון שמואל יסאר מותר א' שנה
 ותפ"ה חלקים מתת"רף בשעה / וזה המותר יקל"קל קביעת המועדים בזמנים כמנוהג עלינו ר"ל שהיא פסח בתקופת
 ניסן ככתוב שמור את חדש האביב / ושמיני עלרת בתקופת חשוי / אך לפי חשבון רב אדא יקבעו בזמניהם וזה לך
 חשבון שמואל שנת החמה היא שס"ה יום ורביע / ותקופת אחת היא ל"א יום ו' שעות ומחלה / ולפ"ו יהיה מותר שנת
 החמה על שנת הלכנה י' ימים כ"א שעות ר"ד חלקים ס"י י' כ"א ר"ד / ומותר המחזור לפ"ו שעה אחת תפ"ה
 חלקים ס"י א' תפ"ה / ולפי חשבון רב אדא שנת החמה היא שס"ה יום ה' שעות תתקכ"ו חלקים ומ"ח רבעים שכל רבע
 הוא אחד מע"ו בחלק / ותקופת אחת היא ל"א יום ו' שעות תתק"ע חלקים ל"א רבעים / ולפ"ו יהיה מותר שנת
 החמה על שנת הלכנה יו"ד ימים כ"א שעות קכ"א חלקים מ"ח רבעים / סימנו י' כ"א קכ"א מ"ח / ולפ"ו ישחוו
 השנים במחזור ואין מותר כלל / והנה נעבור זה השווי ה' החשבון של רב אדא יוסר אמיתי ובו יחשבנו הקביעות
 וזה יבואו המועדים בזמניהם כאמור / החשבון הנס של שמואל ה' מפורסם בין החמון אך האמיתי דרב אדא ה'
 נסתר בין משבילי העם כמו הסנהדרין שעליהם סמנו בקביעות ועבור שנים והיו קורין אותו סוד העבור לעמים
 ידועים הנורמים שלא תרבה המחלוקת בישראל / וזה יוננו דברי החכר : דבק למביט הביאחני / זה החשבון דרב
 אדא מיוסד על חשבון מהלכי המזרות לדעת המביט ר"ל הסוכן אל"ביאחני וכתב רבינו באי ז"ל שר' הלל הכניח בן
 ר' יהודה הכניח שהי' מורע דוד ונהג נשיאותו בפני הבית ק' שנים הוא תקנה החשבון והוא קדש חדשים ועבר שנים על
 כ"ו עד נוא אליהו ואז נחזור לקדש ע"פ הראי' / ועד סוף חכמי הנמ' ה' עיבור השנים בסמוכים ומן אז נתבעל
 הסמיכות נסמוך על החשבון האמור כי הוא גילוי מלחא בעלמא מה שכבר נעשה / יעוין מש"כ הרמב"ם ז"ל (נד'
 עהל"ק"ה) / נהרב החכם ר' עזרי' מן האדומים הסך בו (נפ"מ לימי עולם) : מאוד נולד קודם חצות / (בי"א
 לשי

בענין הזה ספר הנקרא פרקי רבי אליעזר בן הורקנס בו
 באת הארץ וכל אחד מהגלגלים וטבעי הכוכבי והמזלות
 והצורות ובתיהם וטוביהם ורעותם ועלייתם וירידתם
 ונשיאותם ושפלותם וכיוצא בזה וזהו מחכמי ישראל
 המפורסמים / ושמואל מחכמי התלמוד שאמר נהירין
 לי שבילי דרקיעא כשבילי דנהרעא ולא התעסקו בו
 אלא לענין התורה כי לא ישלם בידור הליכת רהירח
 והתחלפות הליכתו לברר עת התחברו עם השמש
 והוא המולד ועת הסתרו קודם המולד ואחריו אלא ברוב

בכמה התכונה / וכן ידועת התקופות הארבע על בידור
 לא תשלם אלא בידועת השפל רום והגובה רום והעליות
 על התחלפם / ומו שטרח בזה אי אפשר שלא יתגלגלו
 עמו שאר חכמות הכוכבים והגלגלים אבל מה שימצא
 להם מן החכמה הטבעית ממה שנגרר בתוך דבריהם
 בדרך המקרה לא בכונה ללמוד החכמה ההיא פליאות
 ותמיהות / ומה יחשב לבך שהיה לחכמיהם מן הספרים
 בחכמה עצמה :

(טו) **אמר הכוזרי** ואיך אבדו הספרים ההם שריו
 בכונה

(לשני) : וטבעי הכוכבים / שכל כוכב יש לו טבע מיוחד צמיאות בלתי האדמה צמחיות וצמיאות יקר וגם צמי
 יש להם פעולות ע"ד אמרם ז"ל מאן דחילד בחד בשבטא (שנת פ"מי שהמשך) : והצורות הם מ"ח צורות שנגלגלו הכוכבים
 הקיימים עם המזלות : ובתיהם / החושים חלקן המזלות להיות לנתיים לו' כוכבי לכת וחשבו שפעולת כל כוכב חנבר
 צהיות הכוכב נתינו : ועלייתם / סדר עלייתם על האופק הישר או המעוקט שיחזו קנחם מקנחם במהירו' ואיחור
 כפי ערך נטייתו בעוקס אל מזג האופק : ונשיאותם / זה ג"כ הנחת החושים שכל כוכב מתבטא במזל מיוחד ומשפיל
 במזל שנגדו ר"ל בנטיע / ומשך תנועתם / להיכן ימשכו בתנועתיהם אם למזרח או למערב או נוטים לצפון ודרום
 כחטבות השמש והירח / וגם ביאר משך תנועתם במהירות ואיחור : לענין התורה / לקיים מ"ע של קביעות המועדים
 וכאלו הורה בזה שכל מעשיהם רק לש"ס : השפל רום / בגלל חמה נקודתו האמצעית אשר עליה יסובב הגלגל איננו
 כדור הארץ כי אם נקודה ידועה רחוקה מכדור הארץ / וכאשר נדמה קוטר מולב בגדי וראשו מביע לסרטן ועובר
 מעבר דרך האמצעית כדור הארץ הנה תהי' נקודת אמצעייתו בקוטר האמור בחלק שנין סרטן לכדור הארץ וסביב לה
 יסובב / ועל כן לא ישותם תנועתו בכל המקומות אבל פעמים נא בארובה ופעמים נא נקצרה והסנה בזה היא חילוף
 המראה אשר בין ב' המרכזים הסונים שינוא בארובה למראה עינים בלכתו מסרטן לגדי / ונקצרה מגדי לסרטן /
 והחילוף המראה היותר גדול יהי' במאזנים ועלם והסונים בגדי וסרטן יעוין הלכו' קדוש החדש (פ"ו צור מ"ה) :
 מה שנגרר / שמשך משאר החכמות בדבריהם גדיני התורה כמו בדברים על דיני כלתי הורעים נמשך גם מחכמת עבודת
 האדמה / ובדברים מדיני העריכות נמשכו גם בדברים מחכמת הרפואה והניתוח וכיוצא גם משאר החכמות אשר זה
 יורה שהיו חכמים גדולים בכל דבר חכמת בינה / ועכ"ז אלה פניני המדע הנספרות על ערונת מעטם להניין ניתנו
 ולא לעיון ר"ל שלא יוכל איש ללמוד מהם החכמה ההיא שלימות ד"מ אין למידין כל חכמת המדינה מהלכות ערובה
 וסוכה העשויים ככשן / ומדות הרביעית והמקוה וכיוצא גם / וכן לא תוכל ללמוד כל חכמת הרפוא' ממה שנוכר
 בדבריהם מדיני העריכות כי אפשר קנחם הניאו כפי הצורך להם / וזה קשונה לשונאי החכמה האומרים אמור שאין
 ללמוד שום דבר חכמת בינה כ"א מהתלמוד כי היא אם כל החכמות כי אם אחת דבריהם נפרט אך לא ככלל /
 אך כי הוא הדבר הלמד מענינו כמו שהוקר להם ללמוד כל דבר חכמת בינה כן הוקר לנו כי אין גם דבר מתנגד
 לתורה אדרבה הם המה לעור ולהועיל בקיום מלוות התורה כמו שנתנו הם ז"ל גם ושיהם ר"ל הסורה והחכמה
 מרועה אחד נתנו אין גם נפתל ועיקר / אך כי ידעתן היא הדעת את ה' על פי שלימות פעלו (ככחוב הלוך תמים
 פעלו) וזה תכלית היצירה כמ"ס ר"ז ברי' כללים / וכ"כ השכל וידוע אותי כי אני ה' עושה חסד וגו' / ר"ל
 ידועת החסדים הנשקפים על פני כל היצורים היא הדעת אותי כי שלימות הנברא יורה על שלימות בוראו וכבר כתבנו

בכונה ונשארו אלו שהם במקרה *
 וכלא נשארו כי אם ספרי התורות אשר הרמיון
 אמר החבר מפני שהספרים החם היו יודעים אותם
 צריכים אליהם ויודעים אותם רב העם וכותבים
 החורים מבני אדם יקרי זה חזוה וזה
 דופא וזה מינתח על דרך הרמיון ותחלית מו שיאבד
 מהאומה האבודה אינם אלא החשובים שבהם ואחד
 כן מי שלמטה מהם ואבדה החידים ואבדה חכמתם
 וכלא נשארו כי אם ספרי התורות אשר הרמיון
 צריכים אליהם ויודעים אותם רב העם וכותבים
 אותם ומתעסקים בהם הרבה / ואשר נגדר בספרי
 התלמוד מהחכמות ההם נשמר ונשארו בעבור רוב
 יודעיהם והשגחתם אליהם ומכל זה מוה שנזכר בהלכות
 שחיתה ותלכות טריפה שיש בהם מן החכמות מרה
 שנעלם

זה : (עו) שסם במקרה / ר"ל דברי החכמות שנמסכו במקרה ואנכ נראה בתלמוד : מפני שהספרים הם / ידיעות
 החכמות שתיס שהן הרבה למיניהן * הן המשמעות והעוורות להשנת טרף חוק אנשי המדינה לדברים הסכרתיים
 להיותם חק נפסס בנעימים / כמו חכמת עבודת הדומה ודעת נעימת הנמחים וליכות נידול כל תנועת זרע ופרי
 העץ לזיכרו וידיעת קולאת האהלים מן הארץ ברזל ונחשת וזלפת לזיכרו ככל אשר תלמדנו מלאכת הכי"מיה /
 וכן חכמת הנרק המים / וחכמת בנין הבתי / והמבצרים והמדלטים / וחכמת הרפואה וכיוצא בה מכל חכמה הסכרתיית
 לישובה של מדינה ובלתי נובע / נדיני הקורה / הן החכמות הנוגעות בקורה כמו חכמת התכונה אשר ממנה
 ילאו כלכות קדוש החודש וסיד העבור / וידיעת חכמת הטבע וחכמה הזלכות אשר נדיעתן דעת חלטים וקרבתו
 ימלאון כאמור (כס"י הקודם) / והנה נשאף אלה ב' סוגי החכמות היו ששית האומה והם בני ישאכר יודעי בינה
 לעמים בהלך המאורות חף כי לדעת החכמות המדיניות / ובני לוי היו נשאף חכמת הקורה / ואלה שני השנעים
 נבדלו לזיוק בטלים מכל מלאכה כי הם עבודת הקודש עליהם נהשלל ודעת ישאון / מלמד החכמים החידים אשר נשארו
 השנעים / והנה מהסדר האמור החייב שתגדל החכמה ותרבה הדעת באומותנו / מה שאין הענין כן כי לא נשארו
 לנו שום דבר חכמה בינה מאבותינו כי נאבדה החכמה מאומותנו בענין רע ככתוב ואבדה חכמת חכמינו וכו' / והננו
 היום כעור המתקבל מרואה כן אהנו עורי לב מקנהלים מחכמי האומות ונאורס נראה חור החכמה / אשר על כן
 יאמרו מושלי העמים ומסודריהם רק עם סכל ובער הבני הוה / ויותר רע מהעורים הם הפרועים אשר בבני עמי
 והם הכלתי רואים חור בעיר כעלפים או הרואים ראי' מעוותת וחושבים כי ישר יחוו פנימו / גם המה היו במורדי
 אור החכמה / ולא נתנו לה חניה בעמנו / והנה סבת אבדן החכמה מאתנו בכלל היא הבלות הדומה לזיוון לילה
 ואכילת חור החכמה משני הגולה / אולם כרטי נבנותים הן שתיס / ה' החשיבות והפחיתות ר"ל חשיבות הדבר
 הוא סבת התמדתו במתיחות ופחיתותו הוא סבת אבדו והנה כסבת ישראל על אדמתו היו מוכרחים לידיעו' החכמות /
 כי המדיניות היו משתמשים בה לישובה של מדינה / והאלהיות לדעת את ה' / וכאשר הלכנו גולה פסקו מהשכיל בנתיקן
 כי אשר שלא היקח להם חזוה נחלה במדינות ע"כ לא היו מוכרחים ללמד חכמת הנהגה וישובה / וגם באלהיות
 לא שלחו יד שכלם לזיוקם על אדמה עמאש בלתי הנונה להשנות הנשנות / ע"כ מעטו הדואים בארצות תעלמות
 חכמה וירבו העוסקים בגבלה וכרוב ימים שבו הנעלמות מנזים וזרים כאלו הם אסורי העיון / ומו זה אשר מלא חיות
 עיון בתעלמות חכמה הים נשעס ונרדף מחכמי נבלה נהיות להם זרוע עם נבזרה על יחדי סגולה / וזאת המעשימה
 שמענוה בחכמת הקבלה מלאנוה בזהר במקומות רבים / ולכמו אלה החכמים שנאף דעת יקרא להם שם חוש אשר
 כיויקבנו בשם חז"ור דאורייתא דחיהו חכם מופלא ורב רבנן כאמור בזהר כי קלא / ואולי היקח זאת כוונת ר"ע באמרו
 כשהייתי ע"ה (ר"ל טרם נכנס לפ"דס) אמרתי מיתן לי ת"ח ואנשכנו כחמ"ור / וזאת השנה אשר לפי החשיבות היא
 אשר זכר החזר בזה באמרו וקחלת מי שיאבד וכו' החשובי' שבהם / ב' אסור הכתיבה כאמרו ז"ל דברים שאמרתי לך
 על פה אי אתה רשאי לכתבם במ"שכ הרב המורה (בע"ה לראשון) / הן אלה שתי הסנות נרמו אבדן החכמה מאומותנו
 כאמור עד שהעיון הפסאיים חשנו שהם אסורי העיון ומה גם היום קלס המורים (שוע"י בל"י) החמורים / חשנו
 שנשאלס

שנעלם רובו מנאלי'טום ואם אינו כן למח לא זכר
 בחלאים מה שאנו רואים אותו בענינו ממרה שהעירקה
 התורה עליו מחלי הריאת והלב כמו סמוך ללב וסמוך
 לרופן ורבק האונות וחסרונם ויתרונם ויובש הריאת
 והמססה ומידיעתם בהערכת האיברים הנפשיים עם
 הטבעיים מה שאמרו שני קרומות יש למוח וכנגדן
 לביצ"י ואמרו כמין ב' פוליס יש מונחי' על פי הקדירה
 מן הפוליס ולפנים מוח מן הפוליס ולחוץ חוט השדרה
 ואמרו תלתא קני הוו חד פריש ללבא וחד פריש לריאה
 וחד פריש לכבדא / ומידיעתם בחלוי' הממיתים ושאינם
 ממיתים ומה שאמרו חוט השדר' גם עורו קיים מוחו
 לא מעלה ולא מוריד / ואמרו מי שנתמסמס מוחו אינו
 מוליד / ואמרו קרום שעלה מחמת מכה בריאה אינה
 קרום / ואמרו גיד הנשרה אינו נוהג בעוף מפני שאין
 לו כף / ומדקדוקי דיניהם כשרה שינקת מן הטריפה
 קיבתה אסורה טריפה שינקת מן הכשירה קיבתה מאותרת
 מפני שהוא כנוס במעיה וממה שאמרו מחכמה אמתית
 והקשם יגיד עליה חמשת קרומים אכורים קרום על מוח
 קרום שעל הביצה קרום שעל גבי טהול קרום שעל
 הכליות קרום שעל העוקן כלם אסורים באכילה /

שנשא' החכמ' וחכמיה קרנח אלהי' ימלאו : סמוך ללב / ריאה שנדנקה ללב או לרופן מפרידו' אותה כסנין דלא
 חריף ואם אין מכה ברופן אי' נודאי' הדנק הוא מחצת מכה בריאה ועד פה : והמססה / שנימוק הנשר :
 הנפשיים / האיברים שלמעלה מחצר הכנד הם תשמישי הנפש הוא הדם ושלמעלה הם תשמישי הטבע לעכל המזון
 ולהוליד גדומה כחמת הטבע וכזר זה הערך (בסי' י"ב מזה) באמרו שהטריפ' הם חלושי' השכל : על פי הקדרה /
 הוא המקום שהמוח יולא מהגולגולת אל השדרה משם ולפנים טריפה ניקב נמשכו ולחוץ נכנסק ברובו : חמשה
 קרומים אכורי' / ג' משום חלב וגי' משום דם : בהגבלת הגובה / שלשה חלוקי דינים הם נגמילת הנהמה / א' נפלה
 מעלמה אינה טריפה משום ריבוק איברים כ"א שנפלה מנובה / טפחים / ג' נפלה ע"י דחי' טריפ' אפי' בפחות מי'
 טפחים / ג' קפלה ברטון כשיר' אפי' ביותר מי' טפחים מפני שאומנת א"ע גדילונה באופן שלא יוקנה / וכלי הזמנה
 יסתודדו סאינרי' ויחסרקה : הרוחה / לחקי הדאי' ונתייבשה מפחד שמי' קול רעם כשירה / ואם למקה מפחד
 אדם טריפ' / והנדיקה ע"י מים פושרים גידו שמים הדרה ברי' וידי אדם לא הדרה ברי' : כוחלא / כלנע הכחול /
 כדיותה / כמראה הדיו שהוא שחור : שהארימה מקלטה / נגמ' מסקינן דלא שחא מקלטה או כלה והדבר מסופק אם
 ל"ש שיהיה להעריך או שיהיה להכשיר : ריאה שהאדימ' / אין המסקנא נגמ' כן כי שם נאמר לא שחא גין מקלטה
 לכל

ועשו בן וחייה וקראוהו צנתן הבבלי על שמו / ואמרו חלב
 טהור סוהם טמא אינו סוהם / ומדקורת דיניהם בוחם
 שנמצא בעובי בית הכסות נמצא עליו קורט דם בידוע
 שהוא קודם שחיטה לא נמצא עליה קורט דם בידוע
 שהוא לאחר שחיטה למאי נפקא מינה למקח וממכר /
 מפני שלא יתכן שיהיה על המוחט קורט דם לאחר
 שחיטה בעבור שאין הדם נגר במות ואין לו לטעון עליו
 ולומר שמתה מכרת לו / וכמו זה הגלילי פי המכרה
 בידוע ששלשה ימים קודם שחיטה / לא הגלילי המוציא
 מחבירו עליו הראיה / ומסימניהם בעיף טהור מוזהחין
 לעוף חוט של משיחה אם חולק את רגליו שתים לכאן
 ושתים לכאן בידוע שהוא עוף טמא ג' לכאן ואחת לכאן
 בידוע שהוא טהור / ואמרו כל עוף הקולט מן האויר
 ואוכל טמא השוכן עם הטמאים ונדמרה להם טמא
 כזויר אצל ערב / ואמרו סימן הולדה בבהמה דקה
 טנוף ובנשה שליא ובאשה שפיר ושליו / וממופלא
 מהבמהם והקותם בדייקותם בדרתם קצת בעלי הצפרנים
 הדורסים מה שאמרו דרוסת החול וגמיייה בגדים ושלמים
 דרוסת חולדה בעוף / ואמרו אין דריסה לשועל אין
 דריסה לכלב אין דריסה אלא מדעת אין דריסה אלא
 מהיים ואין דריסה אלא בצפורן לא בשן אין דריסה אלא
 ביד לא ברנל רוצה לומר שאין הדורס משליך ארצו
 אמר

בבעלי חיים אלא בצפורן חיה ובמנה מוחבבל חיים לא
 במקרה שיאהו צפרניו בבשר הבהמה מכלי כונת הדריסה
 ויותר מופלא מהם מה שאמרו מהיים רוצה לומר שאם
 הדומן שהיו חוזכין יד הדורס וצפרניו נעוצין בבשר
 הבהמה לא היו חוששין לדריסה וזהו מפני שאינו משליך
 ארצו אלא בהפרדו ממנה והוצאת צפרניו מבשר הבהמה
 ועל כן אמר מהיים אחר שאמר מדעת / ואמרו ניטלה
 הכבד ונשתויר ממנה כזית במקום מרה ובמקום שהיא
 חיה כשרה / ואמרו מוגלא כשר בריאה ופסול בכוליה
 מים זכים ונקב פסול בריאה וכשר בכוליה ואמרו הנלודה
 שנשתויר בה כסלע על פני כל השדרה כשירה / ומה
 שיש במשנה כתוב בהלכות טרפות ומומי בכורו ומומי
 כהנים יארך ספורו כל שכן פירושו וזכרון נתות העצמות
 בקצרה מאד ונדברים מבוארים ביותר וענין מבואר מאד /
 ומדבריהם הנאים אמרם יצאו בני מעיה ולא נקבו כשירה /
 ואחר כך אמרו לא שנו אלא שלא הפך בהם אבל הפך
 בהם טריפה שנאמר הוא עשך ויכוננך מלמד שברא
 הקדוש ברוך הוא כונניות באדם כיון שנתהפכה אחת
 מהם אינה יכולה להיות ומה שיש להם מן ההפרש בין
 דם נדה ובין דם טהרה וויבה ובתולים והרם ההווה מן
 החבורו והטהורים וזולת זה וכמויות הקפו הנרות ובין זכות
 הוכריו והפלאו שיש להם בצרע מה שהיו עמוק משכלינו :

לכל ומחלוקת בין המוסקי' אם ל"ס להכסיר או להטריף שניהם : חלב טהור / דעבור שטהור דנוק היטיב וסוהם
 סקב טח"כ טעם : ואין לו לטעון עליו / גם זה לא כמסקנת המוסקי' שלטי דנריסט אין הנסקותא אלא כהגלל
 לא כנעלא קורט דם זים לייסב : אין דריסה למעל / גם זה לא כמסקנת כגמ' שעלה בספק : ונמקום שהיא חי' /
 מקום שהיא חלו' זו : מוגלא ליח ערו' : מים זכים / ליחה ללגלם וכלתי קרחה / יש שם נירסות סוגות כנמרח
 וזליגא כנולחו מים זכים כשר צוה נבזה דלא כדעת החבר : הגלוה / שנפסע עורה : וזכרון נקוח ענמות / ר"ל
 תס שאמרו ז"ל רמ"ח איברים וס"ם גידים יש באדם (סוף פ"ק דהלכות) / ורובאי זמנו אינם יודעים להסכים
 מניס עם מנין האיברים המפורסס היום כחכמת הנקוח וזוילי יבדלו בכללי ופרטי בן אלה שמן דבר מני חכמת תו"ל
 כנסקפה כמו שחר על פני התלמוד ואני המנאל הספקתי חכמה ודעת דנבניהם ז"ל :